

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І.Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

13 лютого 2020 року

м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«АГРАРНЕ ПРАВО»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 Право
з галузі знань 08 Право
за денною формою навчання**

ЗМІСТ

Стор.

	Перелік умовних скорочень	–	3
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	4
	1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	–	4
	1.2. Лекції	–	7
	1.3. Семінарські (практичні) заняття	–	12
	1.4. Самостійна робота студентів	–	38
	1.5. Індивідуальні завдання	–	57
	1.6. Підсумковий контроль	–	67
2.	Схема нарахування балів	–	71
3.	Рекомендовані джерела	–	72
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	105

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

1. **АПК** – аграрний промисловий комплекс.
2. **АТ** – акціонерне товариство.
3. **ВАТ** – відкрите акціонерне товариство.
4. **ВВРУ** – журнал «Відомості Верховної Ради України».
5. **ГУ** – газета «Голос України»
6. **Держпродспоживслужба** – Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.
7. **ЗЕД** – зовнішньоекономічна діяльність.
8. **КМУ** – Кабінет міністрів України.
9. **КСГП** – колективне сільськогосподарське підприємство.
10. **ОВУ** – журнал «Офіційний вісник України».
11. **СГВК** – сільськогосподарський виробничий кооператив.
12. **СГП** – сільськогосподарське підприємство.
13. **СРС** – самостійна робота студента.
14. **СРСР** – Союз Радянських Соціалістичних Республік.
15. **ТОВ** – товариство з обмеженої відповідальністю.
16. **УК** – газета «Урядовий кур'єр».
17. **ФГ** – фермерське господарство.

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС	Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Предмет, система і особливості аграрного права України	6	3	2	-	-	1	4	2	-	-	-	2
2.	Джерела аграрного права України	6	3	2	-	-	1	6	2	2	-	-	2
3.	Аграрні правовідносини	3	2	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2
4.	Правове становище сільськогосподарських підприємств ринкового типу	6	4	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
5.	Право членства та право засновництва (участі) громадян в сільськогосподарських підприємствах кооперативного і корпоративного типів	6	2	2	-	-	2	2	-	-	-	-	2
6.	Правове становище фермерського господарства	6	2	2	-	-	2	4	2	-	-	-	2
7.	Правове регулювання особистого селянського господарства	2	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3
8.	Державно-правове регулювання сільського господарства в Україні	6	2	2	-	-	2	4	2	-	-	-	2
9.	Правовий режим майна сільськогосподарських підприємств різних форм власності	4	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2

10.	Особливості правового регулювання приватизації в АПК України	3	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	4
11.	Правові засади раціонального використання земель сільськогосподарського призначення та інших природних ресурсів в аграрному виробництві	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
12.	Правове регулювання демократії і самоврядування сільськогосподарських підприємств	4	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
13.	Організаційно-правові форми управління діяльністю сільськогосподарських державних підприємств	4	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	4
14.	Правове регулювання виробничо-господарської та фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств	3	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3
15.	Юридичне обслуговування сільськогосподарських підприємств України	3	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3
16.	Правове регулювання ринково-договірних відносин у сільському господарстві України	6	2	2	-	-	2	4	-	-	-	-	4

17.	Правове регулювання міжнародних аграрних відносин України як члена СОТ	2	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3
18.	Правове регулювання організації праці в сільськогосподарських підприємствах	4	-	2	-	-	2	4	-	-	-	-	4
19.	Правове регулювання організації дисципліни праці в сільськогосподарських підприємствах	2	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3
20.	Правове регулювання оплати праці в сільськогосподарських підприємствах	5	2	-	-	-	3	3	-	-	-	-	3
21.	Правова охорона праці працівників сільськогосподарських підприємств	3	-	-	-	-	3	4	-	-	-	-	4
22.	Захист прав сільськогосподарських підприємств та їх працівників	4	-	-	-	-	4	3	-	-	-	-	3
23.	Правове забезпечення соціального розвитку села	6	2	2	-	-	2	3	-	-	-	-	3
24.	Правове регулювання сільськогосподарської дорадчої діяльності	2	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3
25.	Юридична відповідальність за порушення аграрного законодавства	2	-	-	-	-	2	6	2	2	-	-	2

26.	Правове регулювання зовнішніх аграрних відносин у сфері виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції тваринництва та в іншій діяльності суб'єктів аграрного підприємництва	6	2	2	-	-	2	4	-	-	-	-	4
27.	Основні риси аграрного права зарубіжних країн	6	2	2	-	-	2	4	-	-	-	-	4
	Всього годин:	105	30	20	-	-	55	90	10	4	-	-	76

1.2. Лекції

№ з/п лекції	Назва і план теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1.	Лекція 1-2. Тема 1. Предмет, система і особливості аграрного права України	3	2
1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. 1.6. 1.7. 1.8.	Правове регулювання аграрної реформи в Україні. Поняття і особливості аграрного права, як галузі права. Предмет аграрного права. Принципи аграрного права, його призначення. Методи правового регулювання в аграрному праві. Система аграрного права. Завдання аграрного права. Аграрне право, як галузь юридичної науки і як навчальна дисципліна.		
2.	Лекція 3. Тема 2. Джерела аграрного права України	3	2
2.1. 2.2. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.3.1. 2.2.3.2. 2.2.3.3. 2.2.3.4. 2.2.3.5. 2.3.	Поняття і види джерел аграрного права України. Характеристика джерел аграрного права України: 2.2.1. Конституція України – правова основа аграрного права; 2.2.2. Закони України як основні джерела аграрного права. 2.2.3. Підзаконні нормативні акти: 2.2.3.1. Постанови Верховної Ради України; 2.2.3.2. Укази Президента України – як джерела аграрного права; 2.2.3.3. Постанови Кабінету Міністрів України; 2.2.3.4. Нормативно-правові акти уряду та інших органів виконавчої влади - як джерела аграрного права; 2.2.3.5. Локальні акти сільськогосподарських підприємств. 2.3. Проблеми і шляхи вдосконалення аграрного законодавства України		

3.	Лекція 4. Тема 3. Аграрні правовідносини	2	-
3.1.	Поняття і особливості аграрних правовідносин.		
3.2.	Правові і економічні свободи в аграрних відносинах.		
3.3.	Диференціація аграрних правовідносин (розмежування).		
3.4.	Види і структура внутрішніх аграрних правовідносин в сільськогосподарських підприємствах державної і недержавної форм власності.		
3.5.	Спільність і співвідношення інших галузей права з аграрним правом.		
4.	Лекція 5-6. Тема 4. Правове становище сільськогосподарських підприємств ринкового типу	4	-
4.1.	Поняття суб'єктів аграрного права.		
4.2.	Класифікація суб'єктів аграрного права.		
4.3.	Правовий статус сільськогосподарських підприємств:		
4.3.1.	Правовий статус сільськогосподарських виробничих кооперативів.		
4.3.2.	Правовий статус сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.		
4.3.3.	Правовий статус державних сільськогосподарських підприємств.		
4.3.4.	Правовий статус кооперативних об'єднань.		
4.3.5.	Правовий статус сільськогосподарських товариств.		
4.4.	Особливості припинення діяльності сільськогосподарських підприємств та їх об'єднань як юридичних осіб:		
4.4.1.	Реорганізація сільськогосподарських підприємств.		
4.4.2.	Банкрутство сільськогосподарських підприємств.		
4.4.3.	Ліквідація сільськогосподарських підприємств.		
5.	Лекція 7. Тема 5. Право членства та право засновництва (участі) громадян в сільськогосподарських підприємствах кооперативного і корпоративного типів	2	-
5.1.	Поняття права засновництва громадян сільськогосподарських підприємств корпоративного типу.		
5.2.	Правові підстави та наслідки припинення права участі в сільськогосподарських підприємствах корпоративного типу.		
5.3.	Право членства громадян у сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу.		
5.4.	Права та обов'язки членів сільськогосподарських підприємств кооперативного типу.		
5.5.	Підстави і порядок припинення членства в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу.		
5.6.	Наслідки припинення права участі в аграрних суб'єктах кооперативного і корпоративного типів.		
6.	Лекція 8. Тема 6. Правове становище фермерського господарства	2	2
6.1.	Законодавство про фермерське господарство.		
6.2.	Поняття фермерського господарства.		
6.3.	Правові ознаки фермерського господарства.		

6.4.	Порядок створення фермерського господарства.		
6.5.	Особливості правового регулювання праці в фермерських господарствах.		
6.6.	Припинення діяльності фермерського господарства.		
6.7.	Особливості визнання банкрутом фермерського господарства.		
7.	Лекція 9. Тема 8. Державно-правове регулювання сільського господарства в Україні	2	2
7.1.	Характеристика державно-правового регулювання сільського господарства.		
7.2.	Поняття, суть, принципи державного керівництва і регулювання сільським господарством.		
7.3.	Правові форми і методи державного керівництва сільським господарством.		
7.4.	Характеристика суб'єктів державного регулювання сільським господарством, їх компетенція.		
7.5.	Функції і права Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України по державному регулюванню сільським господарством.		
7.6.	Правовий статус департаментів та управлінь агропромислового розвитку обласних та районних державних адміністрацій.		
7.7.	Органи державного контролю та нагляду в сільському господарстві.		
8.	Лекція 10. Тема 16. Правове регулювання ринково-договірних відносин у сільському господарстві України	2	-
8.1.	Загальна характеристика та особливості аграрно-договірних відносин у сільському господарстві, їх класифікація.		
8.2.	Договірні відносини у сфері виробничо-технічного обслуговування та інженерно-технічного забезпечення.		
8.3.	Договірні відносини у сфері збуту та реалізації сільськогосподарської продукції.		
8.4.	Правове регулювання інших договірних зв'язків сільськогосподарських підприємств.		
9.	Лекція 11. Тема 20. Правове регулювання оплати праці в сільськогосподарських підприємствах	2	-
9.1.	Історико-правові аспекти організації оплати праці в сільському господарстві України.		
9.2.	Поняття, види, форми та система правового регулювання оплати праці працівників сільського господарства.		
9.3.	Законодавче регулювання оплати праці працівників сільськогосподарських підприємств і організацій.		
9.4.	Особливості правового регулювання оплати праці працівників в сільськогосподарських підприємствах недержавної форми власності.		
9.5.	Правове забезпечення якісної продукції.		
10.	Лекція 12. Тема 23. Правове забезпечення соціального розвитку села	2	-
10.1.	Поняття, значення і проблеми соціального розвитку села.		

10.2.	Правовий режим об'єктів соціальної сфери села.		
10.3.	Джерела фінансування розвитку соціальної інфраструктури села.		
10.4.	Правове регулювання житлового та шляхового будівництва на селі.		
10.5.	Правове забезпечення культурно-побутового та спортивно-оздоровчого обслуговування працівників сільгосппідприємств та жителів села.		
10.6.	Правове забезпечення підготовки кадрів для сільськогосподарських підприємств.		
11.	Лекція 13. Тема 25. Юридична відповідальність за порушення аграрного законодавства	2	2
11.1.	Поняття, види та підстави відповідальності в аграрному праві.		
11.2.	Майнова відповідальність в аграрному праві.		
11.3.	Дисциплінарна відповідальність в аграрному праві.		
11.4.	Матеріальна відповідальність працівників сільськогосподарських підприємств.		
11.5.	Адміністративна відповідальність за порушення аграрного законодавства.		
11.6.	Кримінальна відповідальність за порушення аграрного законодавства.		
12.	Лекція 14. Тема 26. Правове регулювання зовнішніх аграрних відносин у сфері виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції тваринництва та в іншій діяльності суб'єктів аграрного підприємництва	2	-
12.1.	Правове забезпечення організації і здійснення племінної справи у сільському господарстві.		
12.2.	Правове забезпечення організації і здійснення ветеринарної справи в сільському господарстві України.		
12.3.	Правове регулювання відносин у сфері організації та виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції бджільництва.		
12.4.	Правове регулювання відносин у сфері виробництва і реалізації молока та молочних продуктів суб'єктами господарської діяльності у сільському господарстві.		
12.5.	Правове регулювання відносин у сфері виробництва та реалізації продукції рибництва та рибальства в Україні.		
12.6.	Правове регулювання відносин у сфері виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції у лісовому господарстві.		
12.7.	Правове регулювання відносин у сфері підсобних виробництв і промислів у сільському господарстві.		
12.8.	Правове забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції в Україні відповідно до вимог СОТ.		
13.	Лекція 15. Тема 27. Основні риси аграрного права зарубіжних країн	2	-

13.1.	Структура аграрного права зарубіжних країн.,		
13.2.	Особливості систематизації та кодифікації аграрного законодавства зарубіжних країн.		
13.3.	Державне регулювання відносин у сільському господарстві зарубіжних країн.		
13.4.	Правове регулювання фермерського господарства за законодавством США, Великої Британії, Франції та Канади.		
13.5.	Правове регулювання діяльності сільськогосподарських кооперативів за законодавством Канади, Франції, Німеччини та ін. країн ЄС.		
	Усього	30	10

1.3. Семінарські заняття

Семінарські заняття 1.

Тема 1. Предмет, система і особливості аграрного права України

Питання для усного опитування та дискусії

1. Правове регулювання аграрної реформи в Україні.
2. Поняття і особливості аграрного права, як галузі права.
3. Предмет аграрного права.
4. Принципи аграрного права, його призначення.
5. Методи правового регулювання в аграрному праві.
6. Система аграрного права.
7. Завдання аграрного права.
8. Аграрне право, як галузь юридичної науки.
9. Аграрне право, як навчальна дисципліна.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу є: аграрна реформа, аграрне право, галузь права, предмет аграрного права, методи, правова основа регулювання, принципи, система аграрного права, навчальна дисципліна, наука, завдання аграрного права.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- 1) визначити мету, основні напрямки і завдання аграрної реформи в Україні;
- 2) назвати основні нормативно – правові акти направлені на здійснення аграрної реформи;
- 3) з'ясувати основні етапи аграрної реформи та визначити їх особливості;
- 4) визначити поняття предмету аграрного права України;
- 5) обґрунтувати визначення поняття «виробнича сільськогосподарська діяльність»;
- 6) обґрунтувати і визначити які аграрні правові відносини складаються в процесі фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства різних форм власності і господарювання;
- 7) визначити особливості предмету аграрного права України як галузі права держави;
- 8) встановити місце аграрного права в системі права України;
- 9) назвати основні принципи аграрного права;
- 10) з'ясувати співвідношення аграрного права з іншими галузями права;
- 11) назвати види і особливості правового регулювання зовнішніх і внутрішніх аграрних правовідносин;
- 12) визначити загальні і специфічні методи правового регулювання в аграрному праві України;
- 13) розкрити зміст системи аграрного права;
- 14) визначити основні нові правові інститути аграрного права України;
- 15) назвати основні завдання аграрного прав України;
- 16) виділити основні проблеми аграрного права як юридичної науки;
- 17) розкрити особливості аграрного права як навчальної дисципліни;
- 18) визначити особливості розвитку аграрного права України;
- 19) перерахувати основні завдання та мету аграрної політики України на сьогодні.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Джерела аграрного права України

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття і види джерел аграрного права України.
2. Характеристика джерел аграрного права України:
 - 2.1. Конституція України – правова основа аграрного права;
 - 2.2. Закони України як основні джерела аграрного права;
 - 2.3. Підзаконні нормативні акти:
 - 2.3.1. Постанови Верховної Ради України;
 - 2.3.2. Укази Президента України – як джерела аграрного права;
 - 2.3.3. Постанови Кабінету Міністрів України;
 - 2.3.4. Відомчі нормативно-правові акти інших органів виконавчої влади - як джерела аграрного права;
 - 2.3.5. Локальні акти сільськогосподарських підприємств.
3. Проблеми і шляхи вдосконалення аграрного законодавства України.

Практичні завдання

Завдання 1

Семен Буйнов – громадянин Білорусі звернувся до Луцького обласного управління агропромислового розвитку з заявою про реєстрацію його як фермера, оскільки він бажає займатись веденням товарного сільськогосподарського виробництва.

Обласне управління агропромислового розвитку відмовило йому у задоволенні його заяви, оскільки:

- 1) для реєстрації в якості фермера необхідно мати земельну ділянку сільськогосподарського призначення, якої в С. Буйнова немає;
- 2) щоб стати фермером необхідно пройти професійний відбір, а С. Буйнов цього не зробив;
- 3) оскільки займатись веденням товарного сільськогосподарського виробництва можуть виключно громадяни України, С. Буйнов не може бути зареєстрований як фермер.

С. Буйнов не погодився із відмовою обласного управління агропромислового розвитку і оскаржив її до адміністративного суду, оскільки: а) відповідно до Конституції України всі фізичні особи мають рівні права незалежно від громадянства; б) відповідно до Основного Закону України кожен має право на підприємницьку діяльність, не заборонену законом, в тому числі й у сфері сільськогосподарського виробництва.

Визначити коло правовідносин.

Охарактеризуйте структуру аграрних правовідносин.

Чи порушені аграрні права С. Буйнова?

Чи правомірна відмова обласного управління агропромислового розвитку?

Яке рішення має прийняти адміністративний суд?

Вирішіть справу.

Завдання 2

Оксана Руденко подала до суду позов про розірвання шлюбу із своїм чоловіком Олегом Руденком та поділ спільно нажитого майна – земельної ділянки площею 20 га, комбайну “Нива”, житлового будинку та 50 корів.

В суді Олег Руденко заперечував проти майнових вимог колишньої дружини, зазначивши, що він зареєстрований як фермер, а тому майно, на яке претендує Оксана, є не його, а фермерського господарства. А оскільки колишня дружина не допомагала йому вести фермерське господарство, то права на частку його майна вона не має.

Оксана наполягала на поділі всього вищезазначеного майна, оскільки відповідно до Конституції України в шлюбі чоловік та жінка мають рівні права, тому вона має право на половину майна фермерського господарства колишнього чоловіка.

Визначити коло правовідносин.

Охарактеризуйте структуру аграрних правовідносин.

Які права має Оксана Руденко?

Чи правомірна відмова фермера Олега Руденка?

Яке рішення має прийняти суд?

Вирішіть справу.

Завдання 3

З метою отримання додаткового прибутку до пенсії, Кирило Синяк в квітні звернувся до сільської ради з заявою про реєстрацію його як пасічника.

В червні він отримав письмову відповідь від голови сільради Івана Павлюка, який відмовив у реєстрації К. Синяка як пасічника та запропонував йому: а) отримати в Міністерстві аграрної політики ліцензію для зайняття бджільництвом; б) пройти професійний відбір щодо наявності необхідних знань чи досвіду роботи для зайняття бджільництвом, що коштує 500 грн.

Отримавши письмову відмову, К. Синяк оскаржив її до адміністративного суду, оскільки, на його думку, відповідно до Конституції України кожен має право займатись підприємницькою діяльністю, яка не заборонена законом, без будь-яких обмежень.

Визначити коло правовідносин.

Охарактеризуйте структуру аграрних правовідносин.

Чи порушені аграрні права К. Синяка?

Чи правомірна відмова Голови сільради І. Павлюка?

Яке рішення має прийняти адміністративний суд?

Вирішіть справу.

Завдання 4

На початку червня доярка Ярина Кузенко – член сільськогосподарського виробничого кооперативу (СВК) “Жнивари” запізнилась на роботу на 4 години, що призвело до загибелі телят.

За підсумками господарського року в грудні голова СВК “Жнивари” Свирид Суворий оголосив догану Я. Кузенко та позбавив її права на кооперативні виплати для компенсації збитків кооперативу внаслідок загибелі телят.

Ярина не погодилась із рішенням С. Суворого та оскаржила його до загальних зборів СВК, оскільки:

а) вона запізнилась на роботу в червні внаслідок поганого самопочуття, про що в неї є медична довідка;

а) оскільки вона вчинила одне правопорушення – запізнилась на роботу, то відповідно до Конституції України неправомірним є накладення двох видів стягнення – дисциплінарного (догани) та матеріального (позбавлення кооперативних виплат).

Визначити коло правовідносин.

Охарактеризуйте структуру аграрних правовідносин.

Чи порушені аграрні права Я. Кузенко?

Чи правомірні дії С. Суворого?

Яке рішення мають прийняти загальні збори СВК “Жнивари”?

Вирішіть справу.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу є: поняття джерел аграрного права, види джерел, особливості джерел, класифікація джерел, конституція, декларація, закони, підзаконні акти, «квазі закони», локальні правові акти сільгосппідприємств, міжнародні джерела аграрного права. Судова практика. Вдосконалення аграрного законодавства.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- 1) визначити поняття і особливості джерела аграрного права України;
- 2) навести класифікацію джерела (форми) аграрного права України;
- 3) назвати особливості і значення правових норм Конституції України – як джерел аграрного права;
- 4) розкрити роль законів і декларацій як джерела аграрного права;
- 5) визначити значення декларацій;
- 6) обґрунтувати місце у структурі джерел аграрного права яке посідають «квазі закони», в тому числі: декрету Кабінету Міністрів України, рішення Конституційного Суду, міжнародного договору ратифікованого Верховною Радою України;
- 7) навести ієрархічну структуру підзаконних нормативно – правових актів за юридичною силою;
- 8) визначити місце, значення і особливості постанов Верховної ради як джерел аграрного права;
- 9) розкрити особливості і роль указів Президента України у регулюванні аграрних відносин;
- 10) назвати нормативно – правові акти аграрного законодавства, які видає уряд України – Кабінет міністрів України;
- 11) визначити роль нормативно – правових актів міністерства аграрної політики та продовольства України у регулюванні аграрних відносин;
- 12) назвати аграрні закони;
- 13) обґрунтувати аграрне інтегроване законодавство як джерела аграрного права;
- 14) визначити відмінності між відомчими нормативно – правовими актами аграрного законодавства і актами місцевих органів державної влади і органів місцевого самоврядування;
- 15) назвати роль нормативно – правових і рекомендаційних актів колишнього СРСР і УРСР як джерел аграрного права України у регулюванні аграрних відносин;
- 16) розкрити роль законодавства Європейського Союзу і Світової організації торгівлі у міжнародно – правовому регулюванні аграрних відносин в Україні;
- 17) дати визначення локально – правовим актам прийнятими сільськогосподарськими підприємствами і назвати їх види;
- 18) перерахувати ознаки локальних нормативно – правових актів сільськогосподарських підприємств;
- 19) класифікувати локальні нормативно – правові акти сільськогосподарських підприємств;
- 20) обґрунтувати значення судової практики для регулювання аграрно – правових відносин;
- 21) запропонувати шляхи удосконалення аграрного законодавства України.

Семінарське заняття 3

Тема 5. Право членства та право засновництва (участі) громадян в сільськогосподарських підприємствах кооперативного і корпоративного типів

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття права засновництва громадян сільськогосподарських підприємств корпоративного типу.

2. Правові підстави та наслідки припинення права участі в сільськогосподарських підприємствах корпоративного типу.
3. Право членства громадян у сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу.
4. Права та обов'язки членів сільськогосподарських підприємств кооперативного типу.
5. Підстави, порядок та наслідки припинення членства в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Практичні завдання

Завдання 1

В результаті реструктуризації колективного сільськогосподарського підприємства (КПС) “Батьківщина” було утворено сільськогосподарське відкрите акціонерне товариство (ВАТ) “Україна”, до статутного фонду якого колишні члени КСП внесли свої майнові паї та земельні частки (паї).

Через рік частина акціонерів ВАТ “Україна”, не бажаючи працювати під керівництвом голови правління ВАТ С. Страхова (колишнього голови КСП), виявила бажання вийти зі складу акціонерів та заснувати сільськогосподарських виробничий кооператив. З цією метою вони звернулись до С. Страхова із заявами про витребування своїх майнових паїв та земельних часток (паїв) зі статутного фонду ВАТ.

Голова правління ВАТ “Україна” відмовив їм у поверненні їх внесків, оскільки згідно Статуту ВАТ майнові паї не підлягають поверненню при виході особи зі складу акціонерів, а земельні частки (паї) акціонери можуть витребувати лише після закінчення господарського року при позитивному рішенні зборів акціонерів.

Частина акціонерів ВАТ “Україна” звернулась до Вас за роз'ясненнями.

Визначити коло правовідносин.

Які правові засади та порядок реструктуризації КСП?

Чи підлягають вимоги акціонерів ВАТ “Україна” задоволенню?

Підготуйте ґрунтовну юридичну консультацію на замовлення частини акціонерів ВАТ “Україна”.

Завдання 2

З метою забезпечення району сільськогосподарською сировиною та продуктами харчування на сесії районної ради було прийнято рішення про об'єднання приватно-орендного підприємства “Хмельниччина”, радгоспу “Тваринник”, спілки селян “Коровай”, приватизованого консервного заводу “Томат і Ко”, сільськогосподарського виробничого кооперативу “Промінь”, акціонованої птахофабрики “Несучка” та трьох фермерських господарств в агропромислове об'єднання у вигляді консорціуму.

Отримавши копію рішення голова одного із фермерських господарств Петро Бурчак звернувся до Вас як до приватного адвоката з наступними запитаннями:

Які функції, мета, завдання та принципи утворення і діяльності об'єднань у сільському господарстві?

Які права і обов'язки покладаються на об'єднання у сільському господарстві та на членів таких об'єднань?

Чи законне рішення районної ради і чи можливо (і куди) його оскаржити?

Підготуйте вмотивовані відповіді на запитання Петра Бурчака.

Завдання 3

До Вашої юридичної фірми звернулась ініціативна група членів колективного сільськогосподарського підприємства (КСП) “Хлібороб”, уповноважених рішенням загальних зборів КСП, з проханням провести реорганізацію їхнього КСП і на його основі створити асоціацію фермерів і сільськогосподарських кооперативів.

Які, на Вашу думку, найбільш доцільні організаційно-правові форми господарювання у сільському господарстві України?

В чому їх перевага?

Який статус буде мати утворення, яке від Вас вимагає клієнт?

Підготуйте і обґрунтуйте план Ваших дій на замовлення клієнта.

Завдання 4

Отримавши декілька претензій із вимогою погасити заборгованість за поставлені колективному сільськогосподарському підприємству (КСП) “Перепілка” пально-мастильні матеріали та сільськогосподарську техніку, голова сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) “Щедра нива” звернувся до Вашої юридичної фірми з проханням пояснити йому, чи зобов’язане ТОВ відповідати за зобов’язаннями КСП “Перепілка” та фермерських господарств, які заснували очолюване ним ТОВ.

Підготуйте юридичну консультацію з наступних питань:

Чи можуть виступати засновниками ТОВ колективні сільськогосподарські підприємства та фермерські господарства?

Чи буде ТОВ відповідати за зобов’язаннями засновників?

Якщо так, то в яких випадках?

Що може бути підставою для визнання товариством боргів його учасників?

Завдання 5

Після прийняття рішення на загальних зборах про перетворення колективного сільськогосподарського підприємства (КСП) “Хортиця” в сільськогосподарське відкрите акціонерне товариство (ВАТ) “Хортиця”, до виконкому сільської ради надійшли на реєстрацію установчі документи цього ВАТ.

В п. 5.2. Статуту ВАТ “Хортиця” було записано, що з метою збереження традицій українського села, піднесення поваги до ветеранів праці, залучення молоді до роботи в сільському господарстві у ВАТ всі акціонери мають право приймати участь в голосуванні на загальних зборах акціонерів незалежно від їх частки в статутному фонді тільки одним голосом, а непрацюючі пенсіонери мають тільки право дорадчого голосу.

Проведіть правову експертизу наведеного положення Статуту ВАТ “Хортиця”. Чи відповідає Статут чинному законодавству?

Запропонуйте власну редакцію п.5.2. Статуту ВАТ “Хортиця”.

Чи можливо запропонувати таку організаційно-правову форму суб’єкта агробізнесу для перетворення КСП, щоб наведені положення статуту повністю узгоджувались із нормами чинного законодавства?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу є: членство, засновництво, підстави припинення права членства та засновництва, права і обов’язки членів сільськогосподарських підприємств

кооперативного типу, права і обов'язки сільськогосподарських підприємств корпоративного типу, порядок і підстави припинення членства, припинення права участі, статус найманих працівників, випадки збереження права членства в сільськогосподарських підприємствах.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- 1) визначити правовий статус громадянина як суб'єкта аграрного господарювання;
- 2) обґрунтувати поняття членства в сільськогосподарських кооперативах;
- 3) визначити порядок і умови виникнення членства в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу;
- 4) охарактеризувати права та обов'язки громадян як учасників аграрних правовідносин;
- 5) назвати вимоги до члена сільськогосподарського кооперативу;
- 6) порівняти умови набуття права членства в сільськогосподарському виробничому кооперативі та права участі у сільськогосподарському товаристві;
- 7) навести випадки збереження членства в сільськогосподарському виробничому кооперативі осіб, які в ньому не працюють;
- 8) порівняти права та обов'язки члена сільськогосподарського виробничого кооперативу та сільськогосподарського кооперативу;
- 9) назвати специфічні риси асоційованого членства у сільськогосподарському виробничому кооперативі;
- 10) визначити порядок внесення обов'язкових і вступних внесків членами сільськогосподарських виробничих кооперативів;
- 11) навести підстави, порядок та умови припинення членства в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу;
- 12) навести правові наслідки припинення членства у сільськогосподарському виробничому кооперативі;
- 13) визначити, на яких підставах повертається вартість обов'язкового пайового внеску, особі, яка виходить із членів сільськогосподарського кооперативу;
- 14) назвати умови, порядок та правові наслідки виключення зі складу сільськогосподарського товариства.

Семінарське заняття 4

Тема 6. Правове становище фермерського господарства

Питання для усного опитування та дискусії

1. Законодавство про фермерське господарство.
2. Поняття фермерського господарства.
3. Поняття та правові ознаки фермерського господарства.
4. Порядок створення фермерського господарства, в тому числі сімейного фермерського господарства.
5. Особливості правового регулювання праці в фермерських господарствах.
6. Припинення діяльності фермерського господарства.
7. Особливості визнання банкрутом фермерського господарства.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Практичні завдання

Завдання 1

Член сільськогосподарського виробничого кооперативу “Зоря” Петро Степанюк звернувся до сільської ради із заявою про надання йому в користування земельної ділянки розміром 30 га та реєстрацію фермерського господарства “Родина”.

Сільська рада відмовила в задоволенні його заяви, оскільки заснувати фермерське господарство може виключно особа, яка не працює на постійній основі в інших підприємствах, установах, організаціях, а земельні ділянки для ведення фермерського господарства членам недержавних сільськогосподарських підприємств надаються за рахунок земель даних підприємств при припиненні відносин членства, а не за рахунок земель сільської ради. Крім цього, відповідно до вимог земельного законодавства земельна ділянка не може бути надана в постійне користування для ведення фермерського господарства фізичній особі.

Петро Степанюк оскаржив відмову сільської ради до районної державної адміністрації.

Визначити коло правовідносин.

Чи відповідає вимогам закону рішення сільської ради?

Яке рішення має прийняти районна державна адміністрація?

За яких умов та в якому порядку Петро Степанюк може створити фермерське господарство “Родина”?

Завдання 2

Громадянин Петро Завада віком 19 років і його дружина Ганна (громадянка Росії) звернулись із заявою про державну реєстрацію фермерського господарства “Успіх” до виконавчого комітету міської ради за місцем свого проживання.

Виконком міської ради відмовив у прийнятті заяви, мотивуючи це тим, що для державної реєстрації фермерського господарства необхідно надати копію державного акта на право власності на землю, а також копію свідоцтва про шлюб на підтвердження родинного зв’язку Петра та Ганни.

Не погодившись із відмовою виконкому, Петро оскаржив її до обласної ради і одночасно звернувся за порадою до юридичної консультації.

Визначити коло правовідносин.

Які особливості правового становища фермерського господарства?

Хто може виступати засновником фермерського господарства?

Який орган і в якому порядку здійснює державну реєстрацію фермерського господарства?

Чи правомірні дії виконкому міської ради?

Надайте юридичну допомогу Петру Заваді.

Завдання 3

У березні місяці голова фермерського господарства (ФГ) “Пролісок” Петро Дорошенко не зміг отримати кредити на проведення посівних робіт та, втомившись від постійної збитковості очолюваного ним господарства, подав до господарського суду заяву про банкрутство ФГ. До заяви П. Дорошенко додав документи про склад та вартість майна ФГ, а також про розмір доходів, які можуть бути отримані ФГ після закінчення відповідного періоду сільськогосподарських робіт.

Дізнавшись про це, два інших члени ФГ – дружина та теща Петра Дорошенка – звернулись до Вашої юридичної фірми із наступними запитаннями:

а) чи може бути застосована процедура банкрутства щодо ФГ, адже це сімейно-трудове об’єднання?

б) чи має право голова ФГ подати заяву про банкрутство ФГ?

в) які документи обов’язково мають бути додані до заяви про банкрутство ФГ?

г) які особливості процедури банкрутства ФГ?

д) чи можуть вони, як члени ФГ, продовжити ведення фермерського господарства, попередньо прийнявши рішення про виключення зі складу його членів Петра Дорошенка?

Визначити коло правовідносин.

Підготуйте ґрунтовну юридичну консультацію щодо порушених питань.

Завдання 4

В червні Херсонська обласна державна адміністрація прийняла рішення про перереєстрацію всіх наявних фермерських господарств у приватно-орендні сільськогосподарські підприємства, оскільки:

а) законодавчо визначена процедура реєстрації та ліквідації фермерських господарств є ускладненою та не сприяє розвитку підприємництва в сільському господарстві;

б) правовий режим земель фермерського господарства не відрізняється від правового режиму земель інших приватних підприємств;

в) правовий режим майна фермерського господарства не відрізняється від правового режиму майна інших приватних підприємств.

Прокурор Херсонської області подав до суду протест із вимогою визнати незаконним рішення обласної державної адміністрації.

Визначити коло правовідносин.

Які відмінності в правовому статусі фермерських господарств т ?

Чи правомірне та обґрунтоване рішення обласної адміністрації?

Чи правомірні дії прокурора?

Дайте правову експертизу зазначеним положенням рішення обласної адміністрації.

Завдання 5

Внаслідок погіршення якісного стану земельної ділянки, яка належить фермерському господарству “Урожайне” на праві власності, голова цього господарства Юрій Петлюк вирішив її залужити та перетворити на приватне пасовище.

Враховуючи розміщення на земельній ділянці водойми, Ю. Петлюк запропонував головам сусідніх фермерських господарств об’єднати земельні ділянки та утворити сільськогосподарський обслуговуючий кооператив для надання жителям села Калинівка послуг з випасання худоби.

Частина жителів села звернулася до юридичної консультації за правовою допомогою, оскільки на їхню думку створення даного кооперативу позбавить їх можливості вільно користуватись водоймою, яка розташована на земельній ділянці фермерського господарства “Урожайне”.

Визначити коло правовідносин.

Які особливості правового становища фермерських господарств?

Які характерні ознаки сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу?

Чи правомірні дії Ю. Петлюка?

Підготуйте ґрунтовну юридичну консультацію із зазначених питань.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу є: законодавство, поняття фермерського господарства, поняття сімейного фермерського господарства, види сімейного фермерського господарства, етапи створення, склад майна, склад земель, особливості регулювання праці, підстави припинення фермерського господарства, особливості банкрутства фермерського господарства.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- 1) назвати законодавство про фермерське господарство;
- 2) визначити поняття фермерського господарства, сімейного фермерського господарства та порядок їх створення;
- 3) визначити основні правові вимоги щодо створення сімейного фермерського господарства з правами юридичної особи та без прав юридичної особи на базі одного члена сім'ї, який повинен бути фізичною особою-підприємцем;
- 4) деталізувати склад фермерського господарства;
- 5) вказати хто може бути членом фермерського господарства і сімейного фермерського господарства;
- 6) визначити основні принципи фермерської діяльності в Україні;
- 7) перерахувати вимоги, які висуваються до членів фермерського господарства;
- 8) визначити основні ознаки фермерського господарства;
- 9) назвати особливості господарської діяльності фермерських господарств;
- 10) визначити правовий порядок надання земельних ділянок для ведення фермерського господарства; та вказати склад земель фермерського господарства;
- 11) визначити правовий режим майна фермерського господарства;
- 12) обґрунтувати умови та порядок припинення діяльності фермерських господарств;
- 13) визначити особливості правового регулювання праці в фермерських господарствах;
- 14) назвати відмінні риси фермерського господарства від особистого селянського господарства;
- 15) назвати державний орган, який здійснює функції з реалізації державної політики щодо підтримки становлення і розвитку фермерських господарств;
- 16) визначити порядок здійснення державної реєстрації фермерського господарства;
- 17) назвати представницький орган фермерського господарства;
- 18) обґрунтувати, з врахуванням чинного законодавства, чи можуть у складі земель фермерського господарства перебувати землі водного фонду;
- 19) визначити умови та порядок припинення діяльності фермерського господарства;
- 20) визначити особливості банкрутства фермерських господарств.

Семінарське заняття 5

Тема 8. Державно-правове регулювання сільського господарства в Україні

Питання для усного опитування та дискусії

1. Характеристика державно-правового регулювання сільського господарства.
2. Поняття, суть, принципи державного керівництва і регулювання сільським господарством.
3. Правові форми і методи державного керівництва сільським господарством.
4. Характеристика суб'єктів державного регулювання сільським господарством, їх компетенція.
5. Функції і права Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України по державному регулюванню сільським господарством.
6. Правовий статус департаменту агропромислового розвитку обласних державних адміністрацій та управлінь агропромислового розвитку районних державних адміністрацій.
7. Органи державного контролю (нагляду) в сільському господарстві України.

Практичні завдання

Завдання 1

Юридичне управління Міністерства аграрної політики підготувало проект закону “Про внесення змін до окремих нормативно-правових актів з метою стимулювання розвитку АПК”. Цей законопроект включає наступні положення:

- а) обов’язкове отримання ліцензії на фермерську діяльність;
- б) власник земельної ділянки зобов’язаний бути також головою фермерського господарства;
- в) земельна ділянка сільськогосподарського призначення, яка не обробляється впродовж 2-х років, підлягає примусовому вилученню з наступною реалізацією з аукціону;
- г) встановлення максимального обмеження на розмір фермерського господарства та застосування найманої праці.

Визначити коло правовідносин.

Який правовий статус юридичного управління Міністерства аграрної політики?

Які принципи державного регулювання в сільському господарстві?

Проведіть правову експертизу зазначеного законопроекту.

Завдання 2

Голова обласної державної адміністрації направив до Кабінету Міністрів України клопотання про створення спеціальної сировинної зони на території Херсонської області.

Проектом передбачено запровадження для сільськогосподарських товаровиробників пільг щодо зниження ставок оподаткування прибутку підприємств, застосування прискореної амортизації основних фондів, звільнення фонду оплати праці від оподаткування.

Визначити коло правовідносин.

Які органи приймають рішення про створення сировинної зони?

Які заходи державного регулювання в сфері виробництва сільськогосподарської продукції передбачені чинним законодавством?

Підготуйте проект рішення Кабінету Міністрів України.

Завдання 3

В Яготинському районі Київської області в декількох сільськогосподарських підприємствах були зареєстровані випадки захворювання великої рогатої худоби на сибірку.

З метою стабілізації епізоотичної ситуації в районі голова державної адміністрації оголосив на території району карантин тварин та запровадив відповідні карантинні обмеження. В зв’язку з відсутністю необхідних ветеринарних препаратів, головний ветеринарний лікар району прийняв рішення про проведення щеплення тваринам вакциною “Антрокол”, ефективність якої підтверджено науковими дослідженнями, але яка не внесена до Реєстру ветеринарних препаратів, субстанцій, готових кормів, кормових добавок України.

Внаслідок проведення зазначених заходів ситуацію вдалось стабілізувати, але в сільськогосподарському товаристві з обмеженою відповідальністю (СТОВ) “Дружба”, незважаючи на проведену вакцинацію, загинуло три корови. Директор СТОВ Іван Федоров звернувся до районного суду з позовом на неправомірні дії голови районної держадміністрації, головного ветеринарного лікаря району та відшкодування завданих збитків.

Визначити коло правовідносин.

*Який порядок запровадження карантину тварин ?
Чи будуть відшкодовані збитки СТОВ “Дружба” ?
Який порядок державної реєстрації ветеринарних препаратів та їх застосування у тваринництві?
Вирішіть спір.*

Завдання 4

На території Первомайського району Миколаївської області та Білозерського району Херсонської області рішенням державного інспектора з карантину рослин Павло Мудрого запроваджено карантин рослин у зв'язку з поширенням сарани. Для боротьби з карантинними шкідниками використовували авіаційну техніку Вінницького авіазаводу.

Протягом трьох місяців заборонялось вивезення за межі карантинної зони насіння олійних культур. Внаслідок введення карантинних обмежень фермерське господарство (ФГ) “Світанок” не виконало умов договору на поставку насіння соняшника відкритому акціонерному товариству (ВАТ) “Нібулон”.

Визначити коло правовідносин.

Чи правомірні дії державного інспектора з карантину рослин П. Мудрого?

Які особливості правового режиму карантину рослин?

Чи будуть відшкодовані збитки ФГ “Світанок” та в якому порядку?

Завдання 5

Під час комплексної перевірки дотримання законодавства про насіння і садивний матеріал було встановлено, що державне сільськогосподарське підприємство (ДСП) “Насіння” реалізовувало насіння нового сорту помідорів без попередньо укладеного ліцензійного договору. Директор ДСП “Насіння” Тарас Синяк пояснив, що підприємство не уклало ліцензійний договір, оскільки на цей сорт не розповсюджується виключне право власника.

Інспектор державної насінневої інспекції Захар Чирва наклав штраф на ДСП “Насіння” в розмірі 10000 грн. та направив матеріали справи до прокуратури для порушення кримінальної справи.

Визначити коло правовідносин.

В яких випадках укладається ліцензійний договір на використання сорту рослин?

Чи є порушення в діях ДП “Насіння”?

Чи правомірні дії інспектора державної насінневої інспекції З. Чирви?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу є: поняття державного регулювання аграрного сектору, мета, завдання, принципи, аграрна політика, цілі аграрної політики, форми і методи регулювання, органи, що здійснить державне регулювання сільського господарства, види державної підтримки, права і функції міністерства аграрної політики та продовольства, статус обласних і районних органів аграрного сектору, контрольні органи в сільському господарстві, об'єкти державного регулювання, види засобів державного регулювання.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

1) визначити поняття і завдання державного регулювання сільського господарства в Україні;

2) навести основну мету і напрямки державного регулювання аграрного сектора економіки та їх зміст;

- 3) визначити об'єкти і принципи державно - правового регулювання сільського господарства України;
- 4) дати характеристику законодавству, яке направлене на правове стимулювання аграрного сектору економіки;
- 5) дати визначення методів (форм) державного регулювання аграрного сектора економіки України та назвати їх види;
- 6) визначити основні засоби державного регулювання в сільському господарстві України;
- 7) назвати суб'єкти державного регулювання сільським господарством та їх компетенція;
- 8) перерахувати основні завдання і права міністерства аграрної політики і продовольства України по державному регулюванню сільського господарства;
- 9) охарактеризувати роль і завдання Департаментів, управлінь агропромислового розвитку обласних і районних державних адміністрацій в державному регулюванні сільського господарства України;
- 10) визначити органи державного управління у галузі сільського господарства України, які координується Кабінетом Міністрів України через міністра аграрної політики та продовольства, назвати їх повноваження;
- 11) проаналізувати повноваження Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужба) в аграрному секторі економіки;
- 12) пояснити у чому полягають відмінності між функціями міністерства аграрної політики та продовольства України та Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів щодо забезпечення контролю і нагляду в сільському господарстві.

Семінарське заняття 6

Тема 16. Правове регулювання ринково-договірних відносин у сільському господарстві АПК України

Питання для усного опитування та дискусії

1. Загальна характеристика та особливості аграрно-договірних відносин у сільському господарстві, їх класифікація.
2. Договірні відносини у сфері виробничо-технічного обслуговування та інженерно-технічного забезпечення.
3. Договірні відносини у сфері збуту та реалізації сільськогосподарської продукції.
4. Правове регулювання інших договірних зв'язків сільськогосподарських підприємств.

Практичне завдання

Завдання 1

Приватне сільськогосподарське підприємство (ПСП) “Весна” 15 травня 2008 року уклало договір складського зберігання зерна з акціонерним товариством (АТ) “Зерносов”. За цим договором АТ “Зерносов” зобов'язувалось безоплатно зберігати зерно до 15 травня 2009 року.

8 травня 2009 року АТ “Зерносов” попередило ПСП “Весна” про закінчення терміну зберігання зерна та запропонувало забрати зерно 16 травня 2009 року. У запропонований термін ПСП зерно не забрало.

23 травня 2009 року частина зерна була продана АТ “Зерносов”, а інша частина продовжувала зберігатись на складі.

25 травня 2009 року на зерновому складі сталася пожежа, внаслідок якої все зерно, яке залишалось на складі, було знищене.

ПСП “Весна” звернулось з вимогою до АТ “Зерносов” відшкодувати заподіяні збитки, завдані знищенням зерна, у розмірі знищеного зерна, та повністю повернути кошти, які АТ отримало від реалізації частини зерна.

АТ “Зерносов” відмовилось відшкодувати збитки, завдані знищенням зерна, оскільки термін його зберігання давно закінчився, про що ПСП було належним чином повідомлено. Кошти, одержані від продажу частини зерна, АТ також відмовилось повернути, оскільки зерно зберігалось на складі безкоштовно, а тому АТ не несе ніяких зобов’язань перед ПСП “Весна”.

ПСП “Весна” звернулось до АТ “Зерносов” з позовом про відшкодування завданих збитків.

Визначити коло правовідносин.

Які існують види складських документів на зерно?

Чи впливає прострочення поклададача на обсяг прав та обов’язків зберігача?

В яких випадках зерновий склад буде нести відповідальність за втрату, нестачу чи пошкодження прийнятого на зберігання зерна?

Чи підлягають задоволенню позовні вимоги ПСП “Весна”?

Яким чином вирішити спір?

Завдання 2

Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю (СТОВ) “Мрія”, яке спеціалізується на вирощуванні соняшнику, 10 травня 2009 р. уклало договір купівлі-продажу 100 тон насіння соняшнику з приватним підприємством (ПП) “Зоря” за ціною 800 грн. за тону.

У зв’язку з несприятливими погодними умовами урожай соняшнику СТОВ “Мрія” загинув. Не повідомивши покупця, СТОВ “Мрія” передало свої зобов’язання за договором фермерському господарству (ФГ) “Радість”.

Довідавшись про таке рішення СТОВ “Мрія”, ПП “Зоря” звернулось до господарського суду з позовом про розірвання договору та відшкодування заподіяних збитків.

Визначити коло правовідносин.

Чи відповідають положенням чинного законодавства дії СТОВ “Мрія”?

Яке рішення має прийняти суд?

Вирішіть справу.

Завдання 3

Керівництво іноземного підприємства “UKRAgro”, яке здійснює свою діяльність в Україні, вирішило взяти участь у закупівлі зерна пшениці до державного резерву і направити відповідну тендерну пропозицію.

Представники зазначеного підприємства звернулись до Вас з проханням пояснити, які правові підстави проведення державних закупівель. Куди “UKRAgro” повинного подати тендерну інформацію та якого змісту.

Визначити коло правовідносин.

Які особливості правового регулювання ринку зерна в Україні?

Підготуйте юридичну консультацію для “UKRAgro”.

Завдання 4

Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю (СТОВ) “Світозір” уклало з зерновим складом договір складського зберігання зерна із строком зберігання

зерна протягом 8 місяців. Підтвердженням факту укладення даного договору стала видача зерновим складом СТОВ “Світозір” подвійного складського свідоцтва.

Через 2 місяці з моменту укладення договору складського зберігання зерна, СТОВ “Світозір” уклало кредитний договір з Акціонерним комерційним банком “Агробанк”. Для забезпечення належного виконання позичальником своїх зобов’язань, сторонами кредитного договору було укладено договір застави зерна, що знаходилось на зберіганні зернового складу. На виконання договору застави, заставодавець (СТОВ “Світозір”) передало заставодержателю (АКБ “Агробанк”) заставне свідоцтво (варант) на зерно, передане на зберігання зерновому складу відповідно до договору складського зберігання зерна.

Через місяць з моменту укладення кредитного договору до місцевого господарського суду з позовом в інтересах держави звернувся прокурор району, в якому здійснювало свою діяльність СТОВ “Світозір”. В якості позовних вимог в позові було зазначено наступне:

1) визнати договір застави, укладений між СТОВ “Світозір” та АКБ “Агробанк”, недійсним виходячи з наступного. Предметом застави, по суті, виступає не майно, а товаророзпорядчий документ (варант), а Законом України “Про заставу” передбачено, що предметом застави може виступати лише особливий вид документів – цінні папери. При цьому, чинним законодавством України не передбачено існування такого виду цінних паперів як товаророзпорядчі цінні папери, в тому числі варанта як одного з підвидів товаророзпорядчих документів. Відповідно, варант не може бути предметом застави як об’єкт цивільних прав, не включений до цивільного обігу, а тому договір застави не відповідає вимогам Закону України “Про заставу” в частині предмету застави, а тому є недійсним;

2) спонукати СТОВ “Світозір” укласти з Державним агентом із забезпечення заставних закупок зерна договір заставної закупівлі зерна, оскільки за прогнозами на врожай через сильні весняні заморозки у поточному році в районі передбачається нестача зернових ресурсів, й, відповідно, необхідно термінове поповнення державних зернових ресурсів.

Визначити коло правовідносин.

Яким чином здійснюється передача у заставу зерна, що знаходиться на складському зберіганні?

Яка правова природа складських документів на зерно?

Який порядок укладення договорів заставної закупівлі зерна? Чи зобов’язані приватні суб’єкти господарювання на ринку зерна укладати зазначені договори?

Яке рішення має прийняти господарський суд?

Завдання 5

Сільськогосподарський виробничий кооператив (СВК) “Васильки” уклав договір контрактації зерна пшениці з державним підприємством (ДП) “Житомирхліб” із терміном поставки зерна до 20 вересня.

На початку осені ДП “Житомирхліб” очікувало повідомлення від СВК “Васильки” про початок збору урожаю, заплановану урожайність, строки поставки зерна, оскільки не мало змоги розпочати підготовку складських приміщень для зберігання зерна пшениці. Але на всі запити ДП СВК не відповідало. Тому 10 вересня ДП “Житомирхліб” направило листа до СВК “Васильки”, в якому повідомило про розірвання договору контрактації сільськогосподарської продукції.

18 вересня від СВК “Васильки” до ДП надійшло повідомлення про те, що зерно вже відвантажено та направлено до складів ДП “Житомирхліб”. Отримавши відмову у прийнятті зерна від ДП “Житомирхліб”, СВК “Васильки” звернувся до господарського суду із позовом про відшкодування завданих збитків.

Визначити коло правовідносин.

Які особливості укладення та виконання договорів контрактації сільськогосподарської продукції?

Які органи та в якому порядку формують державні замовлення на поставку сільськогосподарської продукції для державних потреб?

Чи порушив умови договору СВК "Васильки"?

Чи мало право ДП розривати договір контрактації?

Чи підлягає позов СВК задоволенню?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу є: поняття аграрно-правових договорів, ознаки аграрного договору, класифікація договорів в сільському господарстві, особливості аграрно - договірних відносин, аграрна розписка, основні групи аграрних договорів, договори в сфері реалізації сільськогосподарської продукції, договори технічного обслуговування і забезпечення, договори лізингу, орендні договірні відносини, особливості договорів оренди землі.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- 1) охарактеризувати правову основу регулювання договірних відносин у сільському господарстві України;
- 2) дати поняття аграрно-правового зобов'язання
- 3) перерахувати основні ознаки аграрного договору;
- 4) здійснити класифікацію основних видів аграрних договорів. Назвати основні функції, які виконує договір;
- 5) визначити основні групи аграрних договорів. Назвати роль рекомендаційних норм та примірних і зразкових договорів при укладанні договорів;
- 6) дати характеристику договорам у сфері виробничо-технічного обслуговування сільськогосподарських товаровиробників;
- 7) назвати види договорів у цій сфері. Пояснити що собою являє «технічний асистанс» – проведення мобільного сервісного обслуговування сільськогосподарської техніки;
- 8) охарактеризувати основні види договорів по технічному забезпеченню сільськогосподарських товаровиробників;
- 9) здійснити аналіз договорів на використання науково-технічної продукції у сільському господарстві України та назвати їх види;
- 10) перерахувати права та обов'язки сторін договорів на виконання науково-технічних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт;
- 11) визначити характерні риси договорів у сфері збуту та реалізації сільськогосподарської продукції. Назвати види договорів по реалізації сільськогосподарської продукції;
- 12) дати поняття та вказати особливості укладення та виконання договору контрактації сільськогосподарської продукції;
- 13) визначити істотні умови договорів поставки сільськогосподарської техніки;
- 14) визначити значення договорів міни та комісії в сфері реалізації сільськогосподарської продукції;
- 15) охарактеризувати договір фінансового лізингу;
- 16) визначити значення закону "Про аграрні розписки" при укладанні аграрних розписок;
- 17) проаналізувати роль товарних бірж та агроторгових домів в укладанні договорів на реалізацію сільськогосподарської продукції;

- 18) дати характеристику правовому статусу оптового ринку сільськогосподарської продукції;
- 19) назвати основні риси, зміст та ознаки договорів оренди землі та майна.

Семінарське заняття 7

Тема 19. Правове регулювання організації дисципліни праці в сільськогосподарських підприємствах.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Особливості правового регулювання організації праці в сільськогосподарських підприємствах.
2. Правові форми організації праці в сільському господарстві.
3. Правове регулювання внутрішнього розпорядку в сільськогосподарських підприємствах.
4. Правове забезпечення статутної і трудової дисципліни в сільськогосподарських підприємствах.
5. Заходи заохочення працівників сільськогосподарських підприємств.

Практичне завдання

Завдання 1

На загальних зборах сільськогосподарського виробничого кооперативу (СВК) “Збруч” було внесено зміни до Правил внутрішнього розпорядку кооперативу, згідно з якими член кооперативу, у випадку появи на роботі в нетверезому стані, має сплати штраф у розмірі 10 гривень до неподільного фонду кооперативу.

Визначити коло правовідносин.

Які особливості правового регулювання праці членів СВК?

Чи правомірне рішення загальних зборів СВК “Збруч”?

Завдання 2

Член сільськогосподарського виробничого кооперативу (СВК) “Щедра нива” тракторист Валентин Сушко з’явився на роботі в нетверезому стані та внаслідок цього пошкодив трактор. Бригада СВК засудила поведінку В. Сушка та запропонувала правління СВК оголосити В. Сушку догану.

Через два місяці правління СВК “Щедра нива” розглянуло питання про появу В. Сушка на роботі в нетверезому стані та прийняло рішення про його виключення зі складу членів СВК, а також зобов’язало його відшкодувати СВК витрати на ремонт трактора.

В. Сушко звернувся до суду з позовом про поновлення його у складі членів СВК, оскільки у нетверезому стані він з’явився вперше і у нього в той день був день народження. Крім того, звільнити його можна лише одразу, а не через два місяці після вчинення ним проступку. Вартість ремонту трактора він відшкодувати не буде, буде через виключення зі складу членів СВК він не має коштів.

Визначити коло правовідносин.

Які особливості правового регулювання праці членів СВК?

Чи правовірні дії правління СВК?

Яке рішення має прийняти суд?

Завдання 3

Член сільськогосподарського виробничого кооперативу (СВК) “Мальва” Борис Борисенко, перебуваючи у нетверезому стані, сів за кермо трактора, який належав СВК, не справився з керуванням та втопив його у ставку.

Рішенням загальних зборів членів СВК Б. Борисенка було виключено із складу членів СВК, а в рахунок погашення збитків, заподіяних СВК “Мальва”, в Б. Борисенка було вилучено майновий пай.

Б. Борисенко звернувся до суду з позовом про поновлення його у складі членів СВК, який було задоволено.

Голова СВК “Мальва” звернувся до Вас за консультацією щодо правомірності рішення суду та можливості його оскарження.

Визначити коло правовідносин.

Які особливості правового регулювання праці членів СВК?

Чи відповідає вимогам чинного законодавства рішення загальних зборів членів СВК “Мальва”?

Чи правомірне рішення суду?

Підготуйте юридичну консультацію на замовлення голови СВК “Мальва”.

Завдання 4

Троє товаришів – 18-річний М. Курносов, 18-річний К. Шовкопряд, які працюють у сільськогосподарському виробничому кооперативі (СВК) “Трударі” за трудовим договором, і 20-річний О. Качан, який є членом цього СВК, вирішили пограти в карти в гаражі, де працював О. Качан. Через три години М. Курносов повернувся на своє робоче місце, а О. Качан і К. Шовкопряд почали розпивати спиртні напої. Коли випивка закінчилася, О. Качан, поспоривши із К. Шовкопрядом що він переїде ставок на тракторі, взяв трактор СВК, який стояв в гаражі, спрямував його в ставок, де він і загруз. На ремонт трактора було витрачено 1200 грн. коштів СВК.

Через тиждень, одержавши письмові пояснення від М. Курносова, К. Шовкопряда та О. Качана, правління СВК своїм рішенням звільнило М. Курносова на підставі п. 4 ст. 40 КЗпПУ (прогул), К. Шовкопряда – п. 7 ст. 40 КЗпПУ (поява на роботі в нетверезому стані), а О. Качана виключило зі складу членів СВК і поклало на нього обов’язок відшкодувати заподіяні СВК ремонтом трактора збитки в сумі 1200 грн.

Визначити коло правовідносин.

Які особливості правового регулювання праці членів та працівників СВК?

Чи правильно визначені підстави і чи дотримано порядок звільнення М. Курносова, О. Качана та К. Шовкопряда?

Чи могло бути застосовано до О. Качана заходи матеріальної відповідальності разом із накладенням дисциплінарного стягнення?

Хто та в якому обсязі має відшкодувати заподіяні СВК збитки?

Як можна оскаржити рішення правління СВК?

Завдання 5

Громадянка Ірина Карпова, яка має двох дітей віком 6 міс. та 2,5 років, працює за трудовим договором в сільськогосподарському закритому акціонерному товаристві (СЗАТ) “Агрофорум”. Рішенням правління СЗАТ на неї було покладено повну матеріальну відповідальність за загибель 50 курей внаслідок недодержання температурного режиму.

І. Карпова заперечила проти цього, оскільки її вини в загибелі курей немає, так як внаслідок стихійного лиха електричні опори було повалено, що призвело до відключення

електроенергії, тому вона не змогла підтримувати температурний режим, що і стало причиною загибелі птиці. Крім того, по закінченню робочого дня вона була залучена до ліквідації наслідків стихійного лиха.

Визначити коло правовідносин.

Чи правомірні дії правління СЗАТ?

Яку матеріальну відповідальність можуть нести працівники сільськогосподарських підприємств?

В якому розмірі відшкодовуються збитки внаслідок загибелі птиці?

Чи є правомірним залучення І. Карпової до ліквідації наслідків стихійного лиха?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу є: трудові відносини, підстави виникнення трудових правовідносин, припинення трудових відносин в сільськогосподарських підприємствах, принципи організації праці, членство, особливості трудових відносин, підстави виникнення трудових правовідносин, трудова книжка, форми організації праці, бригада, дільниця, ферма, ланка, цех, статут, правила внутрішнього розпорядку, правила внутрішньої господарської діяльності, заохочення, дисциплінарна відповідальність, виключення з членів сільськогосподарського підприємства, порядок накладання стягнень.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- 1) визначити поняття та принципи організації праці в сільськогосподарських підприємствах різних форм власності та господарювання;
- 2) обґрунтувати особливості праці у сільськогосподарських підприємствах недержавної форми власності;
- 3) визначити особливості правової регламентації дисципліни;
- 4) обґрунтувати особливості трудових відносин у сільськогосподарському виробничому кооперативі ;
- 5) визначити особливості виникнення трудових відносин у фермерському господарстві;
- 6) визначити поняття дисципліна праці в сільському господарстві;
- 7) охарактеризувати правову регламентацію внутрішнього трудового розпорядку в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу;
- 8) визначити особливості правового регулювання сільськогосподарських державних підприємств та сільськогосподарських підприємств корпоративного типу;
- 9) назвати форми організації виробництва у сільськогосподарських підприємствах та дати характеристику кожній формі організації праці;
- 10) вказати хто здійснює керівництво виробничими підрозділами сільськогосподарських підприємств;
- 11) назвати професійний склад сільськогосподарських підприємств та дати характеристику керівникам сільськогосподарських підприємств, керівникам виробничих підрозділів, фахівцям сільськогосподарського господарства, особам управлінського та обслуговуючого персоналу і кадрам масових професій;
- 12) визначити підстави і порядок призначення та обрання керівників, спеціалістів та працівників сільськогосподарських підприємств кооперативного типу;
- 13) назвати порядок правової регламентації спеціаліста сільськогосподарського господарства;
- 14) визначити тривалість і розпорядок робочого дня в сільськогосподарському підприємстві, порядок встановлення обов'язкового мінімуму трудової участі працездатних членів сільськогосподарських підприємств кооперативного типу;
- 15) визначити порядок виконання робіт у напружені періоди сільськогосподарських робіт у разі виробничої необхідності;

16) назвати законодавство щодо правового регулювання тривалості робочого часу працівників сільськогосподарських державних підприємств та сільськогосподарських підприємств корпоративного типу;

17) обґрунтувати підстави виникнення трудових та членських правовідносин керівників, спеціалістів сільськогосподарських підприємств кооперативного типу;

18) назвати основні права керівників, спеціалістів та працівників сільськогосподарських підприємств недержавної форми власності;

19) вказати наслідки припинення членських та трудових відносин в сільськогосподарських підприємствах кооперативного та корпоративного типів;

20) охарактеризувати правове регулювання внутрішнього розпорядку в сільськогосподарських підприємствах державної форми власності та сільськогосподарських підприємствах корпоративного типу;

21) назвати основні види правопорушень в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу, за які може наступити дисциплінарна відповідальність та вказати їх види;

22) визначити порядок накладання дисциплінарних стягнень в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу;

23) вказати особливості накладання стягнень на керівника сільськогосподарського підприємства кооперативного типу та на керівників виробничих підрозділів, членів правління, голову та членів ревізійних комісій та головних спеціалістів;

24) назвати основні види заходів заохочення працівників сільськогосподарських підприємств кооперативного типу.

25) визначити порядок здійснення заохочення працівників сільськогосподарських підприємств різних форм власності.

Семінарське заняття 8

Тема 23. Правове забезпечення соціального розвитку села

Питання для усного опитування та дискусії

1. Правове забезпечення соціального розвитку села, його значення.
2. Роль Закону України "Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві" в розвитку села.
3. Права і обов'язки сільськогосподарських підприємств по соціальному розвитку села.
4. Правове забезпечення підготовки кадрів для сільськогосподарських підприємств.
5. Правове регулювання житлового та шляхового будівництва.
6. Правове забезпечення культурно-побутового, спортивного та оздоровчого обслуговування працівників сільгоспідприємств та жителів села.

Практичні завдання

Завдання 1

При проведенні реструктуризації колективного сільськогосподарського підприємства (КСП) "Побужжя", загальні збори КСП прийняли рішення про передачу на баланс сільської ради дитячого садка та їдальні, які були побудовані та утримувались за рахунок коштів колишнього колгоспу "Побужжя". Натомість загальні збори КСП запропонували сільській раді передати у власність КСП "Побужжя" землі резервного фонду, які перебувають в їх користуванні.

Сільська рада відмовилась від прийняття на свій баланс дитячого садка та їдальні, мотивуючи відмову тим, що в її бюджеті не передбачено коштів на утримання даних об'єктів. Окрім цього, землі резервного фонду не можуть бути передані у власність КСП, оскільки вони передаються у власність виключно громадянам для створення фермерського господарства.

Визначити коло правовідносин.

Який порядок розпорядження об'єктами соціальної сфери села при реструктуризації недержавних сільськогосподарських підприємств визначений в чинному законодавстві?

Який правовий статус земель резервного фонду місцевої ради?

Чи відповідає вимогам чинного законодавства рішення сільської ради?

Завдання 2

Фермер Петро Гудима, якому в результаті реструктуризації колишнього колективного сільськогосподарського підприємства дістатися найвіддаленіші землі, побудував дорогу від села до свого господарства за рахунок власних коштів. Оскільки новозбудованою дорогою почали користуватися інші господарства та жителі навколишніх сіл, П. Гудима запропонував сільській раді компенсувати йому вартість будівництва дороги.

Сільська рада відмовилась від оплати вартості спорудженої дороги, посилаючись на те, що компенсація має бути здійснена за рахунок Українського державного концерну по будівництву, ремонту та утриманню автомобільних шляхів (УКРАВТОДОР).

Не погоджуючись із відмовою сільської ради, фермер звернувся до адвоката з проханням пояснити хто і як має компенсувати йому витрати на спорудження дороги як важливого соціального об'єкту села.

Визначити коло правовідносин.

Які особливості правового регулювання будівництва доріг в селах?

Чи промірні вимоги П. Гудими?

Чи відповідає вимогам чинного законодавства рішення сільської ради?

Підготуйте ґрунтовну юридичну консультацію на замовлення фермера П. Гудими.

Завдання 3

В процесі реструктуризації колективного сільськогосподарського підприємства (КСП) "Нива" рішенням Комісії з паювання до пайового фонду майна членів КСП були включені житлові будинки, побудовані за рахунок коштів колишнього колгоспу "Радянська нива". На момент паювання ці будинки були передані в користування членам КСП "Нива" на 25 років з правом викупу.

Члени КСП, які проживають в цих будинках, не погодились із рішенням Комісії з паювання і звернулися до Вашої юридичної фірми з проханням пояснити, що їм робити в такій ситуації, а також з'ясувати свої права на це житло.

Визначити коло правовідносин.

Які особливості правового режиму об'єктів соціальної сфери села?

Підготуйте ґрунтовну юридичну консультацію на замовлення членів КСП "Нива".

Завдання 4

Випускник юридичного факультету Іван Петренко та випускниця агрономічного факультету Олена Ващенко одружились і вирішили переселитись на постійне місце проживання до села Чистопілля Вільшанського району Кіровоградської області. Знаючи про те, що село Чистопілля постановою Кабінету Міністрів України віднесено до трудонедостатніх населених пунктів, подружжя сподівалось отримати певні пільги при переселенні.

Визначити коло правовідносин.

Чи передбачені чинним законодавством пільги особам, які переселяються в трудонедостатні населені пункти?

На які пільги може розраховувати подружжя Петренків при переселенні до села Чистопілля?

Завдання 5

Працівник апарату Міністерства аграрної політики України Дмитро Причепа, одержавши у спадщину від матері земельну ділянку площею 0,8 га в рідному селі Душино, вирішив використовувати її для літнього відпочинку, збудувати в селі сучасний котедж, гараж та басейн.

З цією метою Д. Причепа звернувся до банку “Аркада” із завою про надання йому державного пільгового кредиту для індивідуального житлового будівництва на землях сільського населеного пункту, посилаючись на норми Закону “Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві”.

Банк “Аркада” відмовив Д. Причепі в наданні пільгового кредиту, оскільки банк є недержавною комерційною юридичною особою, статутом та іншими локальними документами якої не передбачено надання пільгових кредитів індивідуальним сільським забудовникам.

Вважаючи свої права порушеними, пан Причепа оскаржив відмову банку “Аркада” до суду.

Визначити коло правовідносин.

Чи підлягає позов Дмитра Причепи задоволенню?

Вирішіть справу.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: поняття соціального розвитку села, законодавство, забезпечення соціального розвитку села, підготовка кадрів, житлове і шляхове будівництво, транспортне сполучення, інженерна інфраструктура, освіта, медичне обслуговування, культура, спорт, торгівля, побутове обслуговування, послуги поштового зв’язку.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- 1) визначити поняття соціального розвитку села. Обґрунтувати значення розвитку села на сьогодні;
- 2) визначити правове забезпечення правовими засобами розвитку села;
- 3) назвати основні ознаки: соціального розвитку села;
- 4) визначити правові принципи щодо соціального розвитку села;
- 5) обґрунтувати нормативне закріплення поняття соціального розвитку села;
- 6) визначити комплекс відносин, які направлені на соціальний розвиток села;
- 7) назвати проблеми соціального розвитку села;
- 8) назвати основні засади чинного національного законодавства направлено на забезпечення розвитку соціальної сфери села;
- 9) визначити основні завдання, згідно правових норм законодавства;
- 10) назвати орган виконавчої влади України, на якого покладено здійснення розробок державних цільових програм по комплексному розвитку села та розвитку агропромислового виробництва продукції (див-постанову КМУ від 25-XI-2015 р., №1119 "Про затвердження Положення про Мінагропром України);
- 11) назвати заходи організаційного, економічного та правового напрямку, які сприяють забезпеченню подальшого розвитку села;
- 12) обґрунтувати роль закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві»;

- 13) визначити об'єкти, які віднесені до соціальної сфери; заборонено змінювати функціональні призначення певних груп об'єктів соціальної сфери села;
- 14) визначити нормативні акти, якими передбачено передачу до комунальної власності об'єктів соціальної інфраструктури;
- 15) обґрунтувати права та обов'язки сільськогосподарських підприємств, органів самоврядування та державних адміністрацій по соціальному розвитку села;
- 16) назвати основне законодавство, направлене на забезпечення підготовки кадрів для села;
- 17) визначити порядок розвитку інженерної інфраструктури;
- 18) назвати основні засади житлового будівництва на селі;
- 19) назвати заходи заохочення молоді до роботи і проживання у сільській місцевості;
- 20) охарактеризувати забезпечення жителів села товарами масового споживання, автотранспортом, «шкільними автобусами», будівельними матеріалами і паливом.

Семінарське заняття 9

Тема 26: Правове регулювання зовнішніх аграрних відносин у сфері виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції тваринництва та в іншій діяльності суб'єктів аграрного підприємництва

Питання для усного опитування та дискусії

1. Правове забезпечення організації і здійснення племінної справи у сільському господарстві.
2. Правове забезпечення організації і здійснення ветеринарної справи в сільському господарстві України.
3. Правове регулювання відносин у сфері організації та виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції бджільництва.
4. Правове регулювання відносин у сфері виробництва і реалізації молока та молочних продуктів суб'єктами господарської діяльності у сільському господарстві.
5. Правове регулювання відносин у сфері виробництва та реалізації продукції рибництва та рибальства в Україні.
6. Правове регулювання відносин у сфері виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції у лісовому господарстві.
7. Правове регулювання відносин у сфері підсобних виробництв і промислів у сільському господарстві.
8. Правове забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції в Україні відповідно до вимог СОТ.

Практичні завдання

Завдання 1

Вийшовши на пенсію, колишній працівник апарату Міністерства аграрної політики Віталій Заяць вирішив повернутись в своє рідне село Велика Долина та зайнятись бджільництвом.

Іван Кудряшов - голова сільської ради, куди він звернувся за консультацією, повідомив йому, що згідно чинного законодавства займатись бджільництвом можуть виключно юридичні особи та громадяни - суб'єкти підприємницької діяльності та запропонував В. Заяцю зареєструватись в якості підприємця.

В. Заяць відмовився реєструватись як суб'єкт підприємницької діяльності та звернувся до Вашої юридичної фірми за консультацією.

Визначити коло правовідносин.

Які правові засади зайняття бджільництвом?

Чи відповідає вимогам чинного законодавства роз'яснення І. Кудряшова?

Підготуйте ґрунтовну юридичну консультацію для В. Заяця?

Завдання 2

Кожний рік фермер Петро Бджілка намагається прогнозувати можливий попит і пропозицію на ринку сільськогосподарської продукції. Однак кожен рік він зазнає збитків внаслідок падіння цін на сільськогосподарську продукцію після збирання врожаю.

Фермер звернувся до Вас із проханням роз'яснити, чи є певні державні гарантії щодо цін на сільськогосподарську продукцію?

Що б Ви з врахуванням таких гарантій порекомендували йому посіяти в наступному році?

Завдання 3

Громадянин Андрій Швець – голова фермерського господарства (ФГ) “Мерилін” вирішив створити запилювально-медову пасіку. Справу з бджільництвом він мав у юнацтві, коли допомагав батькам доглядати декілька вуликів.

А. Швець звернувся до Вашої юридичної консультації з наступними запитаннями:

- 1) чи є зазначений досвід достатнім для зайняття бджільництвом?
- 2) чи повинен він проходити атестацію про створенні запилювально-медової пасіки?
- 3) які документи і де він повинен отримати для того, щоб створити запилювально-медову пасіку?

Визначити коло правовідносин.

Які правові засади зайняття бджільництвом?

Підготуйте ґрунтовну юридичну консультацію для А. Швеця?

Завдання 4

Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю (СТОВ) “Курочка Ряба” займалось вирощуванням та реалізацією продукції птахівництва – курчатами, перепілками, індиками.

Враховуючи низьку продуктивність від реалізації зазначених видів сільгосппродукції, правління ТОВ прийняло рішення створення страусової ферми та закупівлю двох дорослих страусів в Нідерландах і партії страуси них яєць в ФРН.

Перед тим, як направити представників ТОВ до Нідерландів та ФРН для укладення відповідних договорів, збори учасників прийняли рішення звернутись за консультацією до юриста з наступних питань:

- чи можлива закупівля страусів за кордоном і їх розведення в Україні?
- який порядок імпортування страусів та страуси них яєць в Україну?
- які можуть виникнути правові перешкоди для створення страусової ферми в Україні?

Визначити коло правовідносин.

Підготуйте ґрунтовну юридичну консультацію з зазначених питань.

Завдання 5

Громадянин Степан Яровий, який 6 років тому закінчив заочно факультет ветеринарної медицини і до цього моменту за спеціальністю не працював, вирішив відкрити в селі Ярмолинці власну ветеринарну клініку.

З цією метою він звернувся до обласного управління державної ветеринарної медицини за ліцензією на зайняття ветеринарною практикою. Управління відмовило громадянину С. Яровому, вказавши, що для отримання згаданої ліцензії йому необхідно створити та зареєструвати юридичну особу, а також пройти професійний відбір на право на зайняття ветеринарною практикою.

Громадянин С. Яровий звернувся до Вашої юридичної фірми за консультацією.

Визначити коло правовідносин.

Які підстави та умови зайняття ветеринарною практикою визначені в чинному законодавстві?

Чи правомірна відмова управління ветеринарної медицини?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу є: ведення племінної справи у сільському господарстві, організації і здійснення ветеринарної справи в сільському господарстві, виробництва і реалізації молока та молочних продуктів суб'єктами господарської діяльності у сільському господарстві, виробництво та реалізація продукції рибництва та рибальства, виробництво і реалізація сільськогосподарської продукції у лісовому господарстві, забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції в Україні відповідно до вимог СОТ

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- 1) які нормативно-правові акти регулюють питання організації і здійснення племінної справи у сільському господарстві;
- 2) які нормативно-правові акти регулюють питання організації і здійснення ветеринарної справи в сільському господарстві України;
- 3) які нормативно-правові акти регулюють питання у сфері організації та виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції бджільництва;
- 4) які нормативно-правові акти регулюють питання виробництва і реалізації молока та молочних продуктів суб'єктами господарської діяльності у сільському господарстві;
- 5) які нормативно-правові акти регулюють питання виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції у лісовому господарстві;
- 6) які нормативно-правові акти регулюють питання регулювання відносин у сфері підсобних виробництв і промислів у сільському господарстві;
- 7) які нормативно-правові акти регулюють питання забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції в Україні відповідно до вимог СОТ;
- 8) вказати міжнародні документи, які регулюють питання забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції СОТ ;
- 9) назвати основні напрямки ведення державної політики України щодо врегулювання міжнародно-правових аграрних правовідносин відповідно до вимог СОТ.

Семінарське заняття 10

Тема 27. Основні риси аграрного права зарубіжних країн

Питання для усного опитування та дискусії

1. Структура аграрного права зарубіжних країн.,
2. Особливості систематизації та кодифікації аграрного законодавства зарубіжних країн.

3. Державне регулювання відносин у сільському господарстві зарубіжних країн.
4. Правове регулювання фермерського господарства за законодавством США, Великої Британії, Франції та Канади.
5. Правове регулювання діяльності сільськогосподарських кооперативів за законодавством Канади, Франції, Німеччини та ін. країн ЄС.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: аграрне право, аграрне законодавство, аграрні кодекси, реформування, систематизація, кодифікація, державне регулювання сільгоспідприємств, засоби регулювання, фермерські господарства США і Республік Казахстану і Білорусь, сільськогосподарська оренда, діяльність сільськогосподарських кооперативи в Канаді, Франції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- 1) назвати розподіл аграрного права зарубіжних країн;
- 2) визначити структуру аграрного права та законодавства зарубіжних країн;
- 3) назвати і дати коротку характеристику аграрному законодавству США, Німеччини, Франції та інших держав;
- 4) вказати основні риси нормативно-правового регулювання аграрних правовідносин у зарубіжних країнах;
- 5) назвати основні розповсюджені організаційно - правові форми сільськогосподарських товаровиробників в країнах світу;
- 6) визначити основні інститути аграрного права зарубіжних країн;
- 7) назвати основні напрямки аграрних перетворень в зарубіжних країнах;
- 8) вказати зарубіжні країни в яких прийняті аграрні кодекси;
- 9) назвати країни в яких аграрне право включає значну кількість судових прецедентів;
- 10) навести основні важелі державного регулювання та підтримки сільського господарства зарубіжних країн;
- 11) визначити форми і види господарювання на селі які діють у Японії, США, Італії, Китаї, Франції;
- 12) визначити особливості купівлі-продажу земель в Німеччині, Норвегії;
- 13) назвати країни в яких не існує права приватної власності на землю;
- 14) визначити основні відмінності і тотожність правового регулювання фермерського господарства за законодавством України і США;
- 15) здійснити порівняльно-правовий аналіз законодавства про фермерські господарства України, Республіки Білорусі та Казахстану;
- 16) проаналізувати правові особливості діяльності сільськогосподарських кооперативів за зарубіжним законодавством .

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Предмет, система і особливості аграрного права України

Завдання 1. Визначте, чи охоплюються предметом аграрного права відносини, що виникають в наступних ситуаціях:

- а) громадянин Іванов звернувся до правління СГВК з проханням надати йому земельну ділянку;

б) фіскальна служба здійснює контроль за виконанням обов'язків членів сільськогосподарського підприємства щодо сплати ними податків та зборів при отриманні заробітної плати;

в) асоційований член СГВК Мартинов звернувся до правління кооперативу про його виключення;

г) розпорядженням голови райдержадміністрації звільнено з посади голову ревізійної комісії СГП.

Завдання 2. Охарактеризуйте предмет та метод правового регулювання наступних галузей права.

Галузь права	Предмет	Метод
Аграрне право		
Земельне право		
Господарське право		
Цивільне право		
Кримінальне право		

Питання для самоконтролю

- 1) Охарактеризуйте предмет аграрного права.
- 2) Дайте визначення аграрного права, як галузі права.
- 3) Яке значення аграрного права, як навчальної дисципліни?
- 4) Визначіть суть та етапи аграрної реформи.
- 5) Назвіть види аграрних правовідносин.
- 6) Порівняйте співвідношення аграрного права з іншими галузями права.
- 7) Назвіть сутність комплексності та інтегрованості аграрного права.
- 8) Назвіть особливості правового регулювання зовнішніх і внутрішніх аграрних відносин.
- 9) Назвіть особливості аграрно-правових норм.
- 10) У чому полягає особливість аграрного права, як науки?
- 11) Назвіть методи правового регулювання аграрного права.
- 12) Наведіть основні принципи аграрного права.
- 13) Визначіть структуру (систему) аграрного права.
- 14) Назвіть основні етапи розвитку аграрного права як навчальної дисципліни.

Тема 2. Джерела аграрного права

Завдання 1. Вирішіть задачу. Петров звернувся до директора насінневого державного сільськогосподарського підприємства з проханням про прийом його на роботу на посаду керуючого відділенням.

Дайте висновок про те, норми яких галузей права потрібно застосовувати у зазначеному випадку.

Завдання 2. Чи зобов'язаний сільськогосподарський обслуговуючий кооператив розробити і прийняти правила внутрішньогосподарської діяльності?

Якщо так, то які правові норми слід в цих правилах застосовувати?

Яким законом передбачений такий локальний акт?

Завдання 3. Запропонуйте шляхи удосконалення аграрного законодавства.

Питання для самоконтролю

- 1) Дайте визначення джерел аграрного права.
- 2) Розкрийте роль законів, «квазі законів», як джерел аграрного права.
- 3) Назвіть ієрархічну структуру підзаконних нормативних актів, як джерел

аграрного права, за юридичною силою.

4) Розкрийте особливості Постанов Верховної Ради України та Указів Президента України, як підзаконних актів.

5) Які нормативно-правові акти аграрного законодавства видає Кабінет Міністрів України?

6) Класифікуйте локальні нормативно-правові акти сільськогосподарських підприємств.

7) Визначте роль інших галузей права для регулювання аграрних правовідносин.

Тема 3. Аграрні правовідносини

Завдання 1. Сільськогосподарський виробничий кооператив «Пролісок» уклав договори на:

а) будівництво ремонтної майстерні та відгодівельного майданчика з будівельно-ремонтним управлінням «Будівельник»;

б) реалізацію зерна із ТОВ «Заготзерно»;

в) проведення скирдування соломи в кількості 450 центнерів з чотирма колишніми членами КСП;

г) будівництво і експлуатацію молочного цеху з фермерським господарством «Поділля»;

д) співпрацю з виконавчим директором кооперативу.

Який характер правовідносин, що виникають з даних договорів?

Завдання 2. Вирішіть задачу. Член фермерського господарства Кушнір та залучений на період жнив сезонний працівник Муляр, перебуваючи в нетверезому стані, через необережне поводження з вогнем підпалили сіносновище, внаслідок чого фермерському господарству було завдано шкоди на суму 50 тис. грн.

Голова фермерського господарства звернувся до суду з позовом про відшкодування завданих збитків з Кушніра і Муляра в повному обсязі солідарно. Кушнір заперечував проти позову через те, що він є членом господарства, а не найманим працівником, а тому від відшкодування шкоди він має бути звільнений.

Дайте аналіз правової природи правовідносин, що виникли. Нормами якої галузі права регулюються вказані правовідносини? Яке рішення має прийняти суд?

Завдання 3. Визначте характер правовідносин на вказаних нижче прикладах:

а) Коваленко отримує земельну ділянку для заняття садівництвом та будівництва садового будиночку;

б) голова фермерського господарства укладає трудовий договір з громадянином Лісовим;

в) члену сільськогосподарського кооперативу Павленку повертається його пай у зв'язку з припиненням членства в кооперативі;

г) відносини з приводу відшкодування шкоди, заподіяної сільськогосподарському кооперативу колишнім членом кооперативу Томашевським, виключеним за систематичне порушення Статуту та Правил внутрішнього розпорядку.

Чи є вказані правовідносини предметом правового регулювання аграрного права?

Питання для самоконтролю

1) Дайте визначення поняття аграрних правовідносин.

2) Відокреміть особливості аграрних правовідносин.

3) Класифікуйте аграрні правовідносини.

4) Розкрийте сутність внутрішніх аграрних правовідносин.

5) Які функції виконують зовнішні аграрні правовідносини?

Тема 4. Правове становище суб'єктів аграрного права

Завдання 1. Назвіть вимоги до члена сільськогосподарського кооперативу.

Завдання 2. Порівняйте умови набуття права членства в сільськогосподарському кооперативі та права участі у сільськогосподарському товаристві.

Завдання 3. Порівняйте права і обов'язки члена сільськогосподарського кооперативу та сільськогосподарського товариства.

Завдання 4. Охарактеризуйте правовий статус найманих працівників у сільському господарстві.

Завдання 5. Охарактеризуйте правовий статус спеціаліста у сільському господарстві.

Питання для самоконтролю

- 1) Дайте визначення суб'єктів аграрного права та здійсніть їх класифікацію.
- 2) Яке підприємство є сільськогосподарським?
- 3) На яких підприємствах і як здійснюється державна реєстрація суб'єкта аграрного права?
- 4) Яке правове становище спільних підприємств в сільському господарстві?
- 5) Наведіть підстави добровільного і примусового припинення сільськогосподарських підприємств.
- 6) У чому полягають особливості банкрутства сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств?
- 7) Які специфічні риси асоційованого членства у сільськогосподарському кооперативі?
- 8) Наведіть правові наслідки припинення членства у сільськогосподарському кооперативі.
- 9) Назвіть умови, порядок та правові наслідки виключення зі складу сільськогосподарського товариства.

Тема 5. Право членства та право засновництва (участі) громадян в сільськогосподарських підприємствах кооперативного і корпоративного типів

Завдання 1. Вирішіть задачу. Загальні збори сільськогосподарського виробничого кооперативу "Нове життя" виключило із членів цього кооперативу члена Мороз за систематичне порушення трудової і виробничої дисципліни без видачі йому вступних та членських внесків.

Яким аграрним законодавством врегульовані такі правовідносини?

Обґрунтуйте, чи правомірне рішення загальних зборів кооперативу?

Завдання 2. Вирішіть задачу. Правління виробничого сільськогосподарського кооперативу дозволило члену кооперативу Морозу працювати на постійній основі в СГВК "Добра мета". Ревізійна комісія сільськогосподарського виробничого кооперативу, вважаючи, що таке рішення суперечить чинному законодавству про сільськогосподарські кооперативи звернулася до загальних зборів сільськогосподарського кооперативу про відміну такого рішення.

Чи відповідає вимога ревізійної комісії цього кооперативу чинному аграрному законодавству?

Яке повинно бути рішення загальних зборів сільськогосподарського виробничого кооперативу, враховуючи, що Мороз одночасно працює в іншому сільськогосподарському кооперативі "Добра мета"?

Питання для самоконтролю

- 1) Дайте визначення поняттю права членства та права засновництва в сільськогосподарських підприємствах кооперативного та корпоративного типів.
- 2) Які права і обов'язки у членів та учасників сільськогосподарських підприємств корпоративного типу?
- 3) Дайте характеристику найманим працівникам сільськогосподарського підприємства.
- 4) Яке правове становище спеціалістів сільськогосподарського підприємства?
- 5) Назвіть підстави і наслідки набуття та припинення права членства фізичних та юридичних осіб сільськогосподарських підприємств.

Тема 6. Правове становище фермерського господарства

Завдання 1. Вирішіть задачу. Громадянину Ковалю, що проживає у місті Славуті, за рішенням сільської Ради була надана земельна ділянка (поблизу Славути) площею 25 га для ведення фермерського господарства. Крім заяви поданої сільській Раді, інших документів громадянин Коваль не представив.

Чи правомірне рішення сільської Ради?

Хто може бути суб'єктом права ведення фермерського господарства і за яких правових умов?

Які документи слід представити і куди, для створення фермерського господарства?

Які органи уповноважені вирішувати це питання?

Завдання 2. Вирішіть задачу. В селі Кульчіївці Старосинявського району більшість членів сільськогосподарського виробничого кооперативу вийшло з нього разом зі своїми земельними паями, які передали в оренду фермерського господарства, яке очолює Гут. Деякі з цих членів почали працювати в зазначеному фермерському господарстві.

Частина селян залишилась працювати в сільськогосподарському виробничому кооперативі. Але у зв'язку з тим, що земельна площа цього кооперативу різко скоротилась, воно не змогло розрахуватись з ними за борги, які утворились ще декілька років тому.

Дайте правовий аналіз ситуації, що склалася. Поставте чіткі правові питання та дайте на них відповіді.

Питання для самоконтролю

- 1) Дайте визначення поняття фермерського і сімейного фермерського господарства та назвіть їх основні юридичні ознаки.
- 2) Який порядок створення сімейного фермерського господарства з правами юридичної особи і без прав юридичної особи?
- 3) Визначте стадії створення фермерського господарства, в тому числі сімейного фермерського господарства.
- 4) Визначте порядок здійснення державної реєстрації фермерського і сімейного фермерського господарства.
- 5) Який склад земель фермерського господарства?
- 6) Визначте порядок державної підтримки фермерського і сімейного фермерського господарства.
- 7) Назвіть підстави і порядок припинення фермерського і сімейного фермерського господарства.

Тема 7. Правове регулювання особистого селянського господарства

Завдання 1. Назвіть письмово відмінні риси особистого селянського господарства від фермерського і сімейного фермерського господарств.

Завдання 2. Вирішіть задачу. Петренко одержав лист з Волочиського відділення

Красилівської об'єднаної державної податкової інспекції Головного управління Державної фіскальної служби у Хмельницькій області, з якого видно, що, скільки Петренко та його дружина ведуть особисте селянське господарство, їм необхідно зареєструватися як підприємцям і сплачувати податки згідно з чинним законодавством. Водночас, Петренко повинен вести селянське господарство індивідуально, маючи на меті тільки виробництво сільськогосподарської продукції для задоволення власних потреб, а також йому заборонялося надавати послуги з використання майна господарства, організувати відпочинок для інших осіб у рамках чинного законодавства України щодо сільського зеленого туризму з метою отримання доходу від такої діяльності.

Петренко за роз'ясненням щодо правомірності вимог податкової інспекції звернувся до юридичного відділу управління агропромислового розвитку Волочиської районної державної адміністрації.

Дайте письмову відповідь.

Завдання 3. При виході з членів СГВК Ковальчук подав заяву про виділення йому із земель кооперативу земельної ділянки розміром 4,9 га. в натурі, як земельний пай, для ведення особистого селянського господарства.

Правління відмовило у проханні Ковальчуку, посилаючись на те, що раніше сільська рада виділяла йому земельну ділянку для цих цілей.

Які порушення законодавства мали місце?

Питання для самоконтролю

- 1) Дайте визначення поняття «особистого селянського господарства» та назвіть його основні ознаки.
- 2) Який правовий статус членів особистого селянського господарства?
- 3) Охарактеризуйте майнові і земельні відносини в особистому селянському господарстві.
- 4) Визначте правові підстави для припинення діяльності особистого селянського господарства.
- 5) Деталізуйте, яка діє державна підтримка особистого селянського господарства.

Тема 8. Державно-правове регулювання сільського господарства в Україні

Завдання 1. Законспекуйте завдання Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Завдання 2. Охарактеризуйте роль департаментів (управлінь) агропромислового розвитку відповідних державних адміністрацій в державному регулюванні сільського господарства.

Завдання 3. Використовуючи Постанову Кабінету Міністрів від 02.09.2015 р., №667 «Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів» законспекуйте основні повноваження Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужба).

Завдання 4. Вирішіть задачу. Під час перевірки стану продуктивності тваринництва в сільськогосподарському кооперативі «Колос» департамент агропромислового розвитку обласної державної адміністрації виявило грубі порушення ветеринарно-санітарних правил щодо профілактики і ліквідації інфекційних хвороб тварин. У зв'язку з цим були прийняті рішення: 1) правління кооперативу звільнити з посади головного зоотехніка Гаврилюка; 2) рекомендувати загальним зборам членів кооперативу розглянути питання про звільнення з посади голови кооперативу Ковалю до закінчення строку його повноважень; 3) стягнути штраф у розмірі п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з кооперативу у дохід держави.

Дайте письмовий висновок щодо прийнятих рішень.

Питання для самоконтролю

- 1) Дайте визначення поняття державно-правового регулювання сільського господарства в Україні та назвіть його мету.
- 2) Назвіть центральні органи виконавчої влади, які здійснюють державне управління в галузі сільського господарства та визначіть компетенцію Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.
- 3) Діяльність яких органів державного управління у галузі сільського господарства координується міністром розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України?
- 4) Назвіть державні органи контролю, які діють в аграрному секторі економіки України.
- 5) Дайте характеристику ролі департаментів (управлінь) агропромислового розвитку відповідних державних адміністрацій в державному регулюванні сільського господарства.

Тема 9. Правовий режим майна сільськогосподарських підприємств різних форм власності

Завдання 1. Провести класифікацію майна сільськогосподарських товаровиробників відповідно норм Господарського Кодексу України та відповідних аграрних законів, дати їм характеристику.

Завдання 2. Навести письмово особливості та порядок формування статутного капіталу державного сільськогосподарського підприємства.

Завдання 3. Перерахуйте основні нормативно-правові акти, які врегульовують процес паювання і перепаювання майна в колективному сільськогосподарському підприємстві.

Завдання 4. Охарактеризуйте вступні і пайові внески члена сільськогосподарського кооперативу.

Завдання 5. Обґрунтуйте особливості та відмінності права власності, господарського відання та оперативного управління.

Питання для самоконтролю

- 1) Дайте визначення права власності сільськогосподарських підприємств та назвіть законодавчі і локальні акти, якими регулюється дане питання.
- 2) Розкрийте сутність пайового фонду колективного сільськогосподарського підприємства.
- 3) Які особи мають право на майновий пай?
- 5) Яким правовим способом забезпечується охорона права власності сільськогосподарських підприємств?
- 6) Назвіть джерела формування майна державного . сільськогосподарського підприємства.
- 7) Дайте характеристику правового режиму майнових фондів сільськогосподарських підприємств.
- 8) Назвіть особливості пайового фонду сільськогосподарських кооперативів.
- 9) Охарактеризуйте право учасників сільськогосподарських підприємств різних організаційно - правових форм власності та форм власності на майно цих підприємств.
- 10) Дайте характеристику орендним договірним відносинам майна у сільському господарстві.
- 11) Визначіть поняття «паювання земель».
- 12) Назвіть права і обов'язки орендаря земельної частки (паю).

13) Визначить право працівників сільськогосподарського державного підприємства на частку (пай), акції в майні.

14) Яка різниця між приватизацією і паюванням майна в сільському господарстві України?

Тема 10. Особливості правового регулювання приватизації в АПК України

Завдання 1. Назвіть та проаналізуйте нормативно-правові акти, які регулюють особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі України

Завдання 2. Законспектуйте правові особливості приватизації переробних, агросервісних та інших несільськогосподарських підприємств агропромислового комплексу України.

Завдання 3. Законспектуйте особливості приватизації частки державного майна у міжгосподарських підприємствах.

Питання для самоконтролю

1) Дайте визначення і розкрийте сутність приватизації у сільському господарстві.

2) Які способи приватизації застосовуються в аграрній сфері?

3) На які організаційно-правові форми перетворювались державні сільськогосподарські підприємства під час приватизації?

4) Які державні сільськогосподарські підприємства підлягали приватизації за погодженням Кабінету Міністрів України?

5) Назвати об'єкти, які не підлягають приватизації.

6) Назвати, на які організаційно-правові форми сільськогосподарських підприємств перетворювались державні сільськогосподарські підприємства під час приватизації.

7) Назвати, які підприємства об'єднувались під назвою «несільськогосподарські підприємства».

Тема 11. Правові засади раціонального використання земель сільськогосподарського призначення та інших природних ресурсів в аграрному виробництві

Завдання 1. Законспектуйте основні напрями земельної реформи в сільському господарстві.

Завдання 2. Занотуйте поняття «земельна частка (пай)» та порядок виділення її на місцевості власнику.

Завдання 3. Проаналізуйте порядок укладання договору оренди землі сільськогосподарського призначення.

Завдання 4. Перерахуйте права та обов'язки орендаря та орендодавця земельної ділянки сільськогосподарського призначення.

Завдання 5. Вирішіть задачу. Фермерські господарства, головами яких є Щербак та Дідух, вирішили об'єднати свої кошти і організувати спільне ставково-рибне господарство. Для цього вони попросили відповідний державний районний орган виділити їм додатково 1,5 га землі, які розділяють їхні фермерські землі.

Чи мають вони на це право?

Хто має право остаточно вирішити заяви голів фермерських господарств?

Питання для самоконтролю

1) Визначте поняття земель сільськогосподарського призначення, склад та їх правове забезпечення раціональне використання земель та інших природних ресурсів в аграрному виробництві.

2) Назвіть поняття земельної частки (паю) та порядок виділення її на місцевості власнику.

- 3) Які особливості сільськогосподарського використання водних ресурсів?
- 4) Які особливості сільськогосподарського використання надр?
- 5) Які особливості сільськогосподарського використання лісових ресурсів?
- 6) Які особливості сільськогосподарського використання об'єктів рослинного світу?
- 7) Які особливості сільськогосподарського використання об'єктів тваринного світу?
- 8) Які види договорів оренди землі передбачені чинним законодавством?

Тема 12. Правове регулювання демократії і колективного самоврядування сільськогосподарських підприємств та їх представницьких органів

Завдання 1. Назвіть органи управління в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу і вкажіть їх права та обов'язки.

Завдання 2. Занотуйте права і обов'язки членів ревізійної комісії. Хто їх обирає?

Завдання 3. Законспекуйте риси демократичного характеру управління і контролю відповідно до законів України «Про сільськогосподарську кооперацію» та «Про кооперацію».

Завдання 4. Визначіть систему органів управління справами сільськогосподарських підприємств кооперативного типу.

Завдання 5. Законспекуйте основні права та обов'язки головного бухгалтера та інших спеціалістів сільськогосподарського підприємства кооперативного типу, в тому числі галузевих спеціалістів. Визначіть їх правовий статус відповідно до Положення про спеціаліста сільського господарства.

Завдання 6. Визначіть основні повноваження зборів працівників виробничих підрозділів та їх ради. На підставі якого локального акту визначається порядок їх утворення, права, обов'язки та компетенція?

Завдання 7. Визначіть правовий статус представницьких органів сільськогосподарських підприємств різних форм власності і господарювання, фермерських господарств та сільськогосподарських дорадчих служб. Назвіть їх види, на яких засадах вони створюються, яке законодавство на них і їх працівників поширюється. Визначіть порядок державної реєстрації представницьких органів, чи набувають вони правового становища юридичної особи, визначити мету їх створення, а також права і обов'язки.

Питання для самоконтролю

- 1) Розкрийте поняття сільськогосподарського підприємства кооперативного типу.
- 2) Визначіть поняття колективного самоврядування.
- 3) Які повноваження, права та обов'язки керівника та спеціалістів сільськогосподарського кооперативу?
- 4) Які особливості повноважень здійснення управління в сільськогосподарських підприємствах корпоративного типу.
- 5) Назвіть представницькі органи сільськогосподарських товаровиробників та їх компетенцію.
- 6) Які основні повноваження найвищого органу управління справами сільськогосподарського підприємства кооперативного типу?
- 7) Які повноваження правління сільськогосподарського підприємства кооперативного типу?;
- 8) Які основні повноваження, права та обов'язки керівника сільськогосподарського підприємства?
- 9) Який правовий статус керівників виробничих підрозділів сільськогосподарських підприємств кооперативного типу?

10) Перерахувати, хто відноситься до таких посадових осіб, хто їх обирає і затверджує на посаді.

11) Який правовий статус ревізійної комісії сільськогосподарського кооперативу?

Тема 13. Організаційно-правові форми управління діяльністю сільськогосподарських державних підприємств

Завдання 1. Занотуйте основні ознаки державного сільськогосподарського підприємства.

Завдання 2. Законспектуйте систему органів управління державним сільськогосподарським підприємством.

Завдання 3. Порівняйте права керівника державного сільськогосподарських підприємств з правами керівника сільськогосподарського підприємства кооперативного типу.

Завдання 4. Охарактеризуйте правовий статус спеціалістів державних сільськогосподарських підприємств.

Завдання 5. Охарактеризуйте правовий статус найманих працівників по трудовому договору або контракту у сільському господарстві.

Питання для самоконтролю

1) Назвіть поняття і ознаки державного сільськогосподарського підприємства
2) Яке правове становище керівника державного сільськогосподарського підприємства?

3) Визначіть компетенцію загальних зборів трудового колективу державного сільськогосподарського підприємства.

4) Назвіть локальні акти, які приймаються лише загальними зборами державного сільськогосподарського підприємства.

5) Визначіть повноваження ради державного сільськогосподарського підприємства.

6) Які основні принципи управлінської діяльності державних сільськогосподарських підприємств та їх система?

7) Що являє собою право господарського відання майном?

8) На підставі якого законодавства здійснюється право регулювання діяльності державного сільськогосподарського підприємства?

9) Назвіть основні обов'язки та права керівника та спеціаліста державного сільськогосподарського підприємства.

Тема 14.

Правове регулювання виробничо-господарської та фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств

Завдання 1. Законспектуйте принципи й умови здійснення виробничо-господарської діяльності у сільському господарстві.

Завдання 2. Перерахуйте обмеження щодо здійснення виробничо-господарської діяльності в сільському господарстві України.

Завдання 3. Дайте визначення спеціалізації сільськогосподарської діяльності та назвіть її види та мету.

Завдання 4. Законспектуйте та проаналізуйте завдання і повноваження міністерства аграрної політики та продовольства України у сфері забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції.

Завдання 5. Проаналізуйте основні вимоги до застосування пестицидів і агрохімікатів при виробництві сільськогосподарської продукції.

Питання для самоконтролю

- 1) Визначіть поняття і ознаки виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.
- 2) Назвіть нормативно-правові та локальні акти які регулюють виробничо - господарську діяльність сільськогосподарських підприємств.
- 3) Що являє собою планування та бізнес-план аграрного права?
- 4) Якими актами законодавства забезпечується страхування майна сільськогосподарських підприємств?
- 5) Назвіть особливості страхування сільськогосподарської продукції при державній підтримці.
- 6) Від яких факторів залежить виробничо-господарська діяльність в сільському господарстві?
- 7) Назвіть галузі сільськогосподарського виробництва.
- 8) Наведіть нормативно-правові акти, які визначають поняття безпечності та якості сільськогосподарської продукції.
- 9) Дайте визначення поняттю «якість сільськогосподарської продукції».
- 10) Яка роль та мета стандартизації у виробництві якісної і безпечної сільськогосподарської продукції?
- 11) Яка роль сертифікації у виробництві сільськогосподарської продукції?
- 12) Які форми розрахунків застосовуються сільськогосподарськими товаровиробниками за їх договірними зобов'язаннями?
- 13) Перерахуйте права і обов'язки сільськогосподарських підприємств щодо формування та розпорядження фінансовими ресурсами.
- 14) Назвіть джерела формування фінансів сільськогосподарських товаровиробників різних організаційних форм власності і господарювання.
- 15) Охарактеризуйте державну політику у сфері оподаткування сільськогосподарських підприємств.

Тема 15. Юридичне обслуговування аграрних підприємств

Завдання 1. Охарактеризуйте організацію юридичного обслуговування і правової роботи в сільському господарстві.

Завдання 2. Наведіть основні права і обов'язки юридичної департаментів при обслуговуванні сільськогосподарських підприємств.

Завдання 3. Назвіть правові основи діяльності юридичних департаментів та порядок їх створення в аграрних підприємствах.

Завдання 4. З'ясуйте правове становище юридичного департаменту Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Завдання 5. Визначте основні вимоги і які органи забезпечують методичне керівництво правовою роботою і юридичне обслуговування аграрних підприємств.

Питання для самоконтролю

- 1) Дайте визначення поняттям юридичне обслуговування та правова робота.
- 2) Назвіть нормативно-правові акти щодо юридичного обслуговування сільськогосподарських підприємств різних форм власності.
- 3) Дайте правову характеристику Департаменту правової та законопроектної роботи Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

- 4) Які основні обов'язки і функції юридичного департаменту?
- 5) Які права юридичного департаменту?
- 6) Які договірні відносини застосовуються для здійснення юридичного обслуговування?

Тема 16. Правове регулювання договірних відносин у сільському господарстві АПК України

Завдання 1. Занотуйте, що являє собою аграрний договір? Визначіть особливості укладання «аграрних розписок» відповідно до Закону України «Про аграрні розписки».

Завдання 2. Перерахуйте права та обов'язки сторін по договорах агрохімічного і меліоративного обслуговування, договору підряду на будівництво.

Завдання 3. Наведіть порядок виконання сторонами договору контрактації сільськогосподарської продукції.

Завдання 4. Назвіть відмінності договору контрактації сільськогосподарської продукції від договору поставки.

Завдання 5. Назвіть особливості укладання і виконання договорів на виробництво і поставку молока, м'яса, цукру.

Завдання 6. Проаналізуйте роль товарної біржі та агроторгових домів в укладанні договорів на реалізацію с/г продукції.

Завдання 7. Перерахуйте права і обов'язки сторін договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

Питання для самоконтролю

- 1) Які особливості договорів АПК України?
- 2) Назвіть види (класифікацію) аграрних договорів.
- 3) Які основні ознаки існують в аграрних договорах?
- 4) Які договори сприяють матеріально-технічному забезпеченню сільськогосподарських товаровиробників?
- 5) На основі яких договорів здійснюється технічно-виробниче обслуговування сільськогосподарських підприємств?
- 6) Що є предметом договору виробничо-технічного забезпечення?
- 7) За допомогою яких договорів здійснюється збут та реалізація сільськогосподарської продукції?

Тема 17.

Правове регулювання міжнародних аграрних відносин України як члена СОТ

Завдання 1. Законспекуйте особливості правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності щодо імпорту іноземних технологій в сільському господарстві.

Завдання 2. Занотуйте особливості залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор.

Завдання 3. Запишіть особливості укладання договорів сільськогосподарськими підприємствами про зовнішньоекономічну діяльність.

Завдання 4. Проаналізуйте національне законодавство, яке необхідно адаптувати до європейського законодавства в частині вимог, які ставляться до показників безпеки і якості сільськогосподарської продукції, що експортується.

Завдання 5. Визначіть правове регулювання імпорту іноземних технологій та назвати особливості залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки

України.

Завдання 6. Запишіть основні правові напрямки політики України щодо реалізації сільськогосподарської продукції на міжнародні ринки з моменту підписання угоди про членство в СОТ.

Завдання 7. Проаналізувати законодавство направлене на врегулювання інвестицій у сільське господарство;

Питання для самоконтролю

1) Назвіть нормативно-правові акти, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність сільськогосподарських підприємств різних форм власності і господарювання.

2) Визначіть поняття і мету зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств.

3) На яких правових підставах сільськогосподарські підприємства можуть бути учасниками зовнішньоекономічної діяльності?

4) Які види зовнішньо-економічної діяльності характерні для сільськогосподарських підприємств?

5) Який правовий режим імпорту сільськогосподарської продукції?

6) Що таке тарифна квота?

7) В яких випадках запроваджується ліцензування експорту сільськогосподарської продукції?

8) Що таке карантинний дозвіл?

9) Який правовий статус спільних сільськогосподарських підприємств з іноземними інвестиціями?

10) Що належить до нетарифного регулювання експорту (імпорту).

11) Які основні ознаки встановлених форм ліцензування експорту (імпорту) сільськогосподарської продукції?

12) Визначіть поняття «санітарно-епідеміологічний сертифікат».

13) Назвіть об'єкти державного ветеринарного і санітарного контролю та нагляду. Визначіть поняття карантинний дозвіл та сферу його застосування.

14) Визначіть порядок створення спільних сільськогосподарських підприємств з іноземними інвестиціями.

15) Наведіть коло суб'єктів аграрних інвестиційних правовідносин.

Тема 18. Правове регулювання організації праці в сільськогосподарських підприємствах

Завдання 1. Дайте письмову характеристику правилам внутрішнього трудового розпорядку сільськогосподарських підприємств різних форм власності і господарювання.

Завдання 2. Занотуйте характерні риси кожної з форм організації праці у сільськогосподарських підприємствах.

Завдання 3. Вирішіть задачу. Головному бухгалтерові сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Міжгосподарська птахофабрика» безпосередньо по роботі підпорядкована племінниця, яка працює касиром товариства.

Чи дозволяється спільна праця родичів на одному підприємстві?

Хто має право вирішити спір про звільнення?

Якими нормативними актами регулюється це питання?

Завдання 4. Вирішіть задачу. Правління АТ «Зоря» на одному зі своїх засідань розглянуло стан трудової та питання організації праці на підприємстві і прийняло такі рішення:

1. Розірвати трудовий договір із зоотехніком ферми №1 Бобковим у зв'язку з

призначенням на цю посаду фахівця – акціонера товариства Андреева, який за рахунок акціонерного товариства отримав відповідну освіту.

2. Звільнити з посади комірника-акціонера товариства Гаврилюка у зв'язку з пенсійним віком, а комірника Панасюка – за виявлену недостачу.

3. Столяра Шевчука тимчасово перевести на роботу по заготівлі сіна у зв'язку з виробничою необхідністю.

Чи законні ці рішення?

Питання для самоконтролю

- 1) Дайте визначення організації праці в сільськогосподарських підприємствах.
- 2) Назвіть нормативно-правові акти щодо організації праці в сільськогосподарських підприємствах.
- 3) Яким чином регулюються трудові відносини в сільськогосподарських підприємствах?
- 4) Які основні форми організації праці діють в сільському господарстві?
- 5) Як здійснюється правове регулювання внутрішнього розпорядку сільськогосподарських підприємств різних форм власності?
- 6) Які особливості встановлення робочого часу встановлення робочого часу для різних категорій працівників і галузей сільськогосподарського виробництва?
- 7) Які особливості встановлення часу відпочинку у сільському господарстві?

Тема 19. Правове регулювання організації дисципліни праці в аграрних підприємствах

Завдання 1. Вирішіть задачу. Правління сільськогосподарського підприємства кооперативного типу "Проскурів", без рішення зборів трудового колективу свиноферми, за систематичне порушення трудової дисципліни звільнило із займаної посади завфермою Іванова, який являється членом правління і членом профкому.

Чи рішення правління сільськогосподарського підприємства відповідає аграрному законодавству?

Завдання 2. Вирішіть задачу. Збори рільничої бригади виробничого сільгоспокооперативу оголосили догану члену правління Семенову, у зв'язку з тим, що він відмовився взяти участь в роботі ради бригади.

Чи відповідає рішення зборів виробничого підрозділу вимогам аграрного законодавства?

Якими функціями наділені збори трудових колективів сільськогосподарських підприємств кооперативного типу?

Питання для самоконтролю

- 1) Дайте визначення поняття дисципліни праці в сільськогосподарських підприємствах.
- 2) Вкажіть нормативно-правові акти по забезпеченню трудової і статутної дисципліни в сільськогосподарських підприємствах.
- 3) Які особливості правового регулювання дисципліни праці в сільському господарстві?
- 4) Що слід розуміти під статутною і трудовою дисципліною?
- 5) Які особливості заохочення працівників сільськогосподарських підприємств різних форм власності та їх види?

Тема 20. Правове регулювання оплати праці в сільськогосподарських підприємствах

Завдання 1. Занотуйте, яка роль Рекомендацій по оплаті праці та Закону України «Про оплату праці» в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу?

Завдання 2. Вирішіть задачу. У положенні про оплату праці ТОВ «Сяйво» був пункт про те, що трактористам-машиністам, які працювали в товаристві понад три роки, виплачується надбавка до річного заробітку. Між тим товариство відмовило у виплаті такої надбавки робітникові Мілінчуку, який працював у ньому трактористом-машиністом понад 10 років. У зв'язку з цим Мілінчук звернувся до суду з позовом до товариства.

За яких умов суд має право прийняти цей трудовий спір до свого провадження?

Яке рішення повинен прийняти суд?

Завдання 3. Вирішіть задачу. До правління СГВК «Добробут» надійшла заява від ланкової Панасюк, яка просила нарахувати їй додаткову оплату за виробництво позапланової сільськогосподарської продукції та за керівництво ланкою.

Правління кооперативу відмовило Панасюк у виплаті додаткової оплати, мотивуючи відмову тим, що вона одержувала додаткову оплату нарівні із членами ланки і тому немає підстав для видачі їй грошей вдруге. Ланкова Панасюк звернулася із заявою до загальних зборів кооперативу.

Як повинні вирішити цей спір загальні збори кооперативу?

Яким аграрним законодавством регулюється питання про додаткову оплату праці?

Питання для самоконтролю

- 1) Які особливості правового регулювання оплати праці в сільському господарстві?
- 2) Дайте визначення поняття оплати праці в сільськогосподарських підприємствах.
- 3) Які основні види, форми та принципи правового регулювання оплати праці діють в сільськогосподарських підприємствах?
- 4) Які основні нормативні акти регулюють оплату праці працівників сільськогосподарських підприємств державної форми власності?
- 5) Які основні нормативні акти регулюють оплату праці працівників сільськогосподарських підприємств недержавної форми власності?
- 6) В чому полягають особливості при реалізації права на відпочинок працівників сільського господарства?
- 7) Яким чином здійснюється облік робочого часу в сільськогосподарських підприємствах?

Тема 21. Правова охорона здоров'я і праці працівників сільськогосподарських підприємств

Завдання 1. Обґрунтуйте основні функції охорони праці сільськогосподарських підприємств різних форм власності і господарювання.

Завдання 2. Законспекуйте основні принципи державної політики в галузі охорони праці сільського господарства;

Завдання 3. Визначіть особливості охорони праці інвалідів працюючих в сільськогосподарських підприємствах;

Завдання 4. Визначіть і охарактеризуйте нормативні акти, які відображають специфіку охорони праці в рослинництві та тваринництві.

Завдання 5. Вирішіть задачу. Група членів сільськогосподарського виробничого кооперативу "Летава" була направлена на залізничну станцію для розвантаження вагона із цементом (в мішках), який надійшов на адресу цього кооперативу. При розвантаженні вагона, коли штабель з мішків досягнув 1,5 м, була оголошена перерва. Один із працівників Стельмах сів біля основи штабеля і закурив, а двоє інших — Дмитришин та Петров, скориставшись відсутністю бригадира, залізли на штабель і, вирішивши пожартувати, скинули на голову Стельмаху мішок з цементом (вагою 50 кг). У результаті Стельмах отримав пролом шийних хребтів і був визнаний інвалідом другої групи. Стельмах подав позов до кооперативу про відшкодування шкоди у зв'язку з каліцтвом.

Визначте, чи може пошкоджене здоров'я Стельмаха бути визнане виробничим каліцтвом?

Чи підлягає позов задоволенню?

Питання для самоконтролю

- 1) Дайте визначення поняття «охорона праці».
- 2) Як забезпечується організація охорони праці в сільськогосподарських підприємствах?
- 3) Які особливості має охорона праці неповнолітніх осіб та жінок у сільському господарстві?
- 4) Назвіть нормативно-правові акти в яких відображена специфіка охорони праці в рослинництві та тваринництві.
- 5) Назвіть нормативні акти які відображають специфіку охорони праці в галузі механізації сільського господарства.
- 6) визначити особливості здійснення організації охорони праці у фермерських та сімейних фермерських господарствах, які не використовують найману працю;
- 7) Назвіть види юридичної відповідальності за порушення правил техніки безпеки і виробничої санітарії в сільському господарстві.
- 8) Який порядок здійснення контролю за охорону праці в сільському господарстві?
- 9) Хто забезпечує організацію охорони праці у фермерських господарствах?
- 10) Які органи здійснюють державний нагляд і контроль за охороною праці в сільському господарстві?
- 11) Які громадські органи здійснюють контроль за охороною праці та здоров'я працівників сільськогосподарських підприємств?

Тема 22.

Захист прав сільськогосподарських підприємств та їх працівників

Завдання 1. Занотуйте порядок вирішення трудових спорів за аграрним і трудовим законодавством.

Завдання 2. Пояснити порядок вирішення трудових індивідуальних та колективних спорів.

Завдання 3. Назвіть порядок створення і діяльності комісій по трудових спорах в сільськогосподарських підприємствах.

Завдання 4. Наведіть порядок реалізації права на судовий захист.

Завдання 5. Охарактеризуйте такий спосіб захисту, як звернення до третейського суду.

Завдання 6. Проаналізуйте гарантії забезпечення виконання рішень суду загальної юрисдикції, господарського суду та третейського суду.

Завдання 7. Проаналізуйте Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють

примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02.06.2016, № 1403 – VIII.

Завдання 8. Назвіть, які справи з участю сільськогосподарських товаровиробників підвідомчі господарським судам, а які судам загальної юрисдикції.

Питання для самоконтролю

- 1) Визначіть поняття трудових спорів працівників сільськогосподарських підприємств.
- 2) Які правові засади створення та діяльності комісій з трудових спорів в сільськогосподарських підприємствах?
- 3) Виділити підстави розгляду трудових спорів в комісії по трудовим спорам та в судах.
- 4) Назвіть види трудових спорів, які розглядаються комісіями по трудових спорах.
- 5) Назвіть правові підстави розгляду трудових спорів безпосередньо в судах.
- 6) Визначіть значення юридичного захисту сільськогосподарських товаровиробників.
- 7) Визначіть основні особливості і форми захисту прав сільськогосподарських товаровиробників.
- 8) Перерахуйте основні особливості захисту прав сільськогосподарських товаровиробників які є стороною у договірних зобов'язаннях
- 9) Перерахуйте способи захисту прав на землі сільськогосподарського призначення.
- 10) Назвіть гарантії прав та інтересів суб'єктів сільськогосподарського виробництва.
- 11) Визначіть порядок судового захисту прав та інтересів сільськогосподарських товаровиробників.
- 12) Назвіть порядок досудового врегулювання спорів, що виникають з договірних відносин; дати характеристику застосування претензійного порядку вирішення спорів.
- 13) Вкажіть умови звернення до страховика або до аудитора за захистом прав і законних інтересів.

Тема 23. Правове регулювання соціального розвитку села

Завдання 1. Дайте характеристику законодавчим і іншим нормативно-правовим актам, які регулюють відносини у сфері пріоритетності соціального розвитку села і агропромислового комплексу.

Завдання 2. Охарактеризуйте правовий режим об'єктів соціальної сфери села.

Завдання 3. Занотуйте основні права та обов'язки органів державної влади і самоврядування, сільськогосподарських підприємств по соціальному розвитку села.

Завдання 4. Вкажіть основні нормативно-правові акти у сфері підготовки кадрів для села та визначіть поняття і порядок встановлення квоти по підготовці їх для агропромислового комплексу.

Питання для самоконтролю

- 1) Дайте визначення поняттю «соціальний розвиток села».
- 2) Які проблеми соціального розвитку села?
- 3) Який правовий режим об'єктів соціального розвитку села?
- 4) Які ви знаєте джерела фінансування розвитку соціальної інфраструктури села?
- 5) Які права та обов'язки сільськогосподарських підприємств щодо

будівництва об'єктів культурно-побутового і спортивно-оздоровчого призначення?

6) Який порядок передачі об'єктів соціальної інфраструктури в процесі реорганізації чи приватизації підприємств АПК до комунальної власності?

7) Який порядок передачі об'єктів соціальної сфери до комунальної власності у процесі паювання майна?

8) Що являють собою споживчі кооперативи і яка їх роль у здійсненні покращення торговельного та побутового обслуговування на селі?

9) Який зміст програми «Шкільний автобус»?

10) На яких умовах здійснюється підготовка фахівців необхідних професій для села?

Тема 24. Правове регулювання сільськогосподарської дорадчої діяльності підприємств

Завдання 1. Занотуйте основні ознаки сільськогосподарської дорадчої служби?

Завдання 2. Поясніть порядок забезпечення договірних відносин сільськогосподарських дорадчих служб з сільськогосподарськими товаровиробниками.

Завдання 3. Назвіть основні види державної підтримки діяльності сільськогосподарської дорадчої служби.

Завдання 4. дати характеристику правового положення сільськогосподарському дораднику та сільськогосподарському експерту - дораднику;

Завдання 5. навести вимоги до організації діяльності сільськогосподарської дорадчої служби;

Завдання 6. проаналізувати нормативно-правові акти, якими врегульовано надання сільськогосподарських дорадчих послуг; визначити види надання дорадчих послуг;

Завдання 7. Визначити умови щодо обмеження використання термінів «сільськогосподарська дорадча служба», «сільськогосподарський дорадник», «сільськогосподарський експерт-дорадник» фізичними і юридичними особами.

Питання для самоконтролю

1) Дайте визначення сільськогосподарської дорадчої діяльності.

2) Якими нормативно-правовими актами врегульовується надання сільськогосподарських дорадчих послуг?

3) Які нормативно-правові акти забезпечують професійну підготовку сільськогосподарських дорадників?

4) Якими документами підтверджується кваліфікація сільськогосподарських дорадників?

5) Які підстави зупинення і припинення дії кваліфікаційних документів сільськогосподарських дорадників?

6) Розкрийте особливості державної реєстрації сільськогосподарських дорадників.

7) Які нормативно-правові акти передбачують фінансування сільськогосподарського дорадництва?

8) Що слід розуміти під соціально-спрямованими дорадчими послугами?

9) Назвіть державний орган, який здійснює професійну підготовку дорадників та експертів-дорадників.

10) Наведіть складові системи професійного навчання та перепідготовки сільськогосподарських дорадників.

11) Визначіть поняття «соціально-спрямовані дорадчі послуги».

12) Назвіть органи, які забезпечують державне регулювання

сільськогосподарської дорадчої діяльності.

13) Назвіть громадський орган який на законодавчому рівні, сприяє об'єднаю і громадському регулюванню діяльності сільськогосподарських дорадчих служб.

Тема 25. Юридична відповідальність за порушення аграрного законодавства

Завдання 1. Порівняйте дисциплінарну відповідальність працівників і учасників сільськогосподарських підприємств різних форм власності.

Завдання 2. Наведіть приклади матеріальної відповідальності учасників сільськогосподарських підприємств.

Задача 1. Член сільськогосподарського кооперативу агроном Сосюва В. звернувся до прокуратури зі скаргою у зв'язку з порушенням кооперативом трудового законодавства України щодо тривалості робочого дня. У скарзі було зазначено, що в період посівної кампанії правління кооперативу, посилаючись на положення Статуту і Правил внутрішнього розпорядку, примушувало його працювати 10 годин на день. При цьому надбавку за понаднормовий час агроному не виплатили.

Яке рішення має прийняти прокурор?

Чи є законними положення локальних актів кооперативу?

Задача 2. Громадяни Городецький А. і Ситник А. були притягнуті до кримінальної відповідальності. У рахунок відшкодування шкоди суд постановив стягнути з Городецького та Ситника на користь сільськогосподарського виробничого кооперативу "Радість" солідарно 18 314 грн. Суд визнав Городецького винним у тому, що він, працюючи на фермі СГВК "Радість", відігрівав у корівнику водопостачальну трубу і через необережність підпалив соломку, якою були обгорнуті труби. У результаті пожежі згоріло приміщення, 7 корів, завдано матеріальних збитків на суму 18 314 грн. Суд визнав Ситника винним у тому, що він на посаді бригадира тваринницької ферми СГВК "Радість" несумлінно поставився до виконання своїх обов'язків щодо забезпечення ферми належним проти-пожежним знаряддям. У результаті цього в корівнику виникла пожежа і СГВК була заповдіяна шкода. Вину Городецького і Ситника в знищенні майна СГВК через необережність і халатність було доведено. Громадяни оскаржили вирок суду в частині задоволення цивільного позову, вважаючи, що суд необгрунтовано стягнув з них матеріальну шкоду в солідарному порядку. Вони просили обмежити матеріальну відповідальність середньомісячною заробітною платою, посилаючись на те, що збитки заповдіяні ними ненавмисно.

Якими нормативними актами повинен користуватися апеляційний суд при розгляді скарги Городецького і Ситника? Чи підлягає їх скарга задоволенню?

Питання для самоконтролю

1) Які особливості і види відповідальності за порушення аграрного законодавства?

2) Дайте визначення поняття юридичної відповідальності.

3) Які підстави відповідальності в аграрному праві?

4) Які види дисциплінарної відповідальності працівників і членів сільськогосподарських підприємств різних форм власності?

5) Який порядок застосування і зняття стягнень з працівників сільськогосподарських підприємств кооперативного типу?

6) Які види матеріальної відповідальності працівників сільського господарства передбачені законодавством за шкоду, заповдіяну ними аграрному підприємству при виконанні трудових обов'язків?

7) Які ви знаєте види адміністративної відповідальності за правопорушення допущені у сільському господарстві?

- 8) Яку майнову відповідальність можуть нести суб'єкти аграрних відносин?
- 9) Які злочини можуть скоюватись у сільському господарстві?

Тема 26.

Правове регулювання зовнішніх аграрних відносин у сфері виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції тваринництва та в іншій діяльності суб'єктів аграрних підприємств

Завдання 1. Правове регулювання відносин у сфері насінництва та розсадництва.

Завдання 2. Правове регулювання аграрних відносин у сфері виноградарства та виноробства в Україні.

Завдання 3. Правове регулювання зовнішніх відносин у сфері виробництва та реалізації цукру.

Завдання 4. Правове регулювання зовнішніх відносин у сфері виробництва та реалізації зерна.

Завдання 5. Проаналізуйте особливості міжнародних відносин у сфері бджільництва.

Завдання 6. Проаналізуйте особливості міжнародних відносин у сфері тваринництва.

Питання для самоконтролю

- 1) Якими нормативно-правовими актами регулюються правовідносини у сфері насінництва?
- 2) Якими нормативно-правовими актами регулюються правовідносини у сфері реалізації зерна?
- 3) Якими нормативно-правовими актами регулюються правовідносини у сфері виноградарства та виноробства?
- 4) Якими нормативно-правовими актами регулюються правовідносини у сфері виробництва та реалізації цукру?
- 5) Якими нормативно-правовими актами регулюються правовідносини у сфері виробництва та реалізації зерна?
- 6) Які основні критерії ведення державної політики щодо виробництва сільськогосподарської продукції та її реалізації за критеріями СОТ?

Тема 27. Основні риси аграрного права зарубіжних країн

Завдання 1. Проведіть аналіз особливостям систематизації і кодифікації аграрного законодавства зарубіжних країн.

Завдання 2. Наведіть основні напрями державного регулювання і підтримки сільськогосподарських товаровиробників зарубіжних країн.

Завдання 3. Назвіть основні риси спільності і відмінності правового регулювання фермерського господарства, в тому числі сімейного фермерського господарства за законодавством США, Великої Британії, Канади і України.

Завдання 4. Оцінити правові основи оренди сільськогосподарських земель та їх набуття в зарубіжних країнах і порівняти правові аспекти регулювання оренди земель сільськогосподарського призначення та їх набуття в Україні.

Питання для самоконтролю

- 1) Яка структура аграрного права зарубіжних країн?
- 2) Які особливості систематизації і кодифікації аграрного законодавства зарубіжних країн.

- 3) Як забезпечується державне регулювання відносин у сільському господарстві зарубіжних країн?
- 4) Яка відмінність правового регулювання ведення фермерських господарств за законодавством України, Канади, Великої Британії і США?
- 5) Дайте характеристику аграрному законодавству США, Франції, Польщі.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів. Завдання у формі реферату-огляду обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refere* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Список використаних джерел слід оформлювати в алфавітному порядку або по мірі згадування за встановленими правилами згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»:

1. Спеціальна література подається із вказівкою загальної кількості сторінок
Наприклад:

1) Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.

2) Марченко С. І. Організаційно-правові питання товарного сільськогосподарського виробництва в Україні: монографія / С.І.Марченко.-К.: ВГЛ «Обрій», 2010.-199 с.

3) Єрмоленко В.М. Аграрні майнові правовідносини приватних сільськогосподарських підприємств в Україні: [автореф.дис.доктора.юрид.наук:12.00.06] / В.М. Єрмоленко. – Національна академія імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2008. – 36 с.

4) Беззуб І. Перспективи розвитку сімейних фермерських господарств в Україні / Центр досліджень соціальних комунікацій. URL : http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=419:agropromislovij-sektor-2&catid=8&Itemid=350.

5) Тараненко Л.С.. Про окремі історико-теоретичні питання організації правової роботи в галузях аграрного сектору економіки України / Л.С.Тараненко // Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез Міжнародної наукової конференції «П'ятнадцяті осінні юридичні читання» (м.Хмельницький, 21-22 жовтня 2016 року): [у 2-х част.]. – Частина друга. – м.Хмельницький. – ХУУП. – 2016. – С.53-57.

6) Домбровський С.Ф. Особливості дисциплінарної відповідальності працівників сільськогосподарських підприємств кооперативного типу та фермерських господарств /

С.Ф. Домбровський // Часопис Хмельницького університету управління та права «Університетські наукові записки». – 2016. - №3 (59). - С.151-163.

2. Нормативно-правові акти подаються із зазначенням дати їх прийняття та номеру, а також джерела офіційного опублікування (в даному випадку, не рекомендується посилання на електронний ресурс) Наприклад:

1) Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003р. №436-IV // Офіційний вісник України - 2003. -№11.- Ст. 462.

2) Про сільськогосподарську дорадчу діяльність: Закон України від 17.06.2004р., №1807-IV // Голос України. – 2004. - №149. - 12 серпня.

3) Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 р., №667 // Урядовий кур'р.-2015.- №16.- 12 вересня.

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Теми рефератів-оглядів

1. Правове регулювання аграрної реформи в Україні.
2. Поняття і особливості аграрного права, як галузі права.
3. Методи правового регулювання в аграрному праві.
4. Система аграрного права.
5. Поняття і види джерел аграрного права України.
6. Характеристика джерел аграрного права України.
7. Локальні акти сільськогосподарських підприємств.
8. Проблеми і шляхи вдосконалення аграрного законодавства України.
9. Види внутрішніх аграрних правовідносин в сільськогосподарських підприємствах державної і недержавної форм власності.
10. Спільність і співвідношення інших галузей права з аграрним правом.
11. Характеристика видів суб'єктів кооперативного та корпоративного типів.
12. Правовий статус сільськогосподарських товариств в агропромисловому комплексі.
13. Правовий статус сільськогосподарських акціонерних товариств.
14. Правовий статус сільськогосподарських виробничих кооперативів в агропромисловому комплексі.
15. Правовий статус сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в агропромисловому комплексі.
16. Реорганізація суб'єктів сільського господарства.
17. Ліквідація суб'єктів сільського господарства.
18. Особливості банкрутства сільськогосподарських підприємств.
19. Правові підстави та наслідки припинення права участі в сільськогосподарських підприємствах корпоративного типу.
20. Право членства громадян у сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу.
21. Права та обов'язки членів сільськогосподарських підприємств кооперативного типу.
22. Підстави і порядок припинення членства в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу.
23. Характеристика законодавства про фермерське господарство.
24. Порядок створення фермерського господарства.
25. Особливості правового регулювання праці в фермерських господарствах.
26. Припинення діяльності фермерського господарства.
27. Особливості визнання банкрутом фермерського господарства.
28. Характеристика законодавства про особисте селянське господарство.
29. Набуття права власності особистого селянського господарства на присадибну

- земельну ділянку.
30. Права та обов'язки членів особистого селянського господарства.
 31. Зайнятість членів особистого селянського господарства.
 32. Державні аграрні підприємства як суб'єкти майнових прав.
 33. Особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі України та її мета.
 34. Законодавчо-нормативне забезпечення приватизації майна в агропромисловому комплексі.
 35. Правові особливості приватизації переробних, агросервісних та інших несільськогосподарських підприємств агропромислового комплексу України.
 36. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення.
 37. Правові основи використання природних ресурсів у сільському господарстві.
 38. Правове регулювання водокористування у сільському господарстві.
 39. Правове регулювання використання надр у сільському господарстві.
 40. Правове регулювання використання тваринного світу у сільському господарстві.
 41. Правове регулювання використання рослинного світу у сільському господарстві.
 42. Правове регулювання лісокористування у сільському господарстві.
 43. Система органів управління в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу, їх права та обов'язки.
 44. Повноваження найвищого органу самоврядування (загальних зборів, зборів уповноважених) сільськогосподарських підприємств кооперативного типу.
 45. Ревізійна комісія сільськогосподарського виробничого кооперативу, повноваження та правове регулювання її діяльності.
 46. Законодавство України про повноваження представницьких органів сільськогосподарських товаровиробників.
 47. Система органів управління в агроформуваннях.
 48. Права, обов'язки та правовий статус спеціалістів сільськогосподарських підприємств різних форм власності.
 49. Організаційно-правове забезпечення виконання фінансової діяльності суб'єктів аграрного підприємництва.
 50. Правове регулювання племінної справи в тваринництві.
 51. Правове регулювання бджільництва.
 52. Правове регулювання виробництва рибної продукції.
 53. Правове регулювання ветеринарної медицини.
 54. Правове регулювання насінництва.
 55. Правове регулювання захисту рослин.
 56. Правове регулювання прав на сорти рослин.
 57. Загальна характеристика та особливості аграрно-договірних відносин у сільському господарстві, їх класифікація.
 58. Договірні відносини у сфері виробничо-технічного обслуговування та інженерно-технічного забезпечення.
 59. Договірні відносини у сфері збуту та реалізації сільськогосподарської продукції.
 60. Особливості правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності в агропромисловому комплексі України.
 61. Правове регулювання імпорту іноземних технологій.
 62. Особливості здійснення іноземних інвестицій в АПК.
 63. Порядок створення вільних економічних зон.
 64. Особливості правового регулювання організації праці в сільськогосподарських підприємствах.
 65. Правові підстави виникнення та припинення членських і трудових відносин у сільськогосподарських підприємствах різних форм власності і господарювання.
 66. Правові форми організації праці в сільському господарстві.

67. Правове регулювання внутрішнього розпорядку в сільськогосподарських підприємствах.
68. Правове забезпечення додержання дисципліни праці дисциплінарними і матеріальними заходами в сільськогосподарських підприємствах кооперативного і корпоративного типів.
69. Особливості правового регулювання оплати праці працівників в сільськогосподарських підприємствах недержавної форми власності.
70. Поняття забезпечення охорони здоров'я працівників сільського господарства.
71. Характеристика законодавства з питань додержання техніки безпеки і виробничої санітарії в сільському господарстві.
72. Юридична відповідальність за порушення правил техніки безпеки і виробничої санітарії в сільському господарстві.
73. Поняття і види трудових спорів, що виникають у сільськогосподарських підприємствах.
74. Правові підстави розгляду по трудових спорах у міськрайонних судах.
75. Порядок вирішення трудових колективних спорів, що виникають у сільгоспідприємствах АПК.
76. Правовий режим об'єктів соціальної сфери села.
77. Правове забезпечення підготовки кадрів для сільськогосподарських підприємств.
78. Правове регулювання сільськогосподарської дорадчої служби.
79. Поняття, види та підстави відповідальності в аграрному праві.
80. Адміністративна відповідальність за порушення аграрного законодавства.
81. Кримінальна відповідальність за порушення аграрного законодавства.
82. Поняття та значення юридичного обслуговування і здійснення правової роботи в аграрних підприємствах.
83. Характеристика законодавства про юридичну службу в системі Міністерства аграрної політики та продовольства України.
84. Здійснення методичного керівництва правовою роботою в сільськогосподарських підприємствах АПК України.
85. Структура аграрного права зарубіжних країн.,
86. Особливість систематизації та кодифікації аграрного законодавства зарубіжних країн.
87. Регулювання державних відносин у сільському господарстві зарубіжних країн.
88. Спільність та відмінність правового регулювання фермерського господарства за законодавством України і США.
89. Характеристика стану сільського господарства України за сучасних умов.
90. Загальна характеристика джерел аграрного права. Конституція України як основне джерело аграрного права.
91. Закони, що є джерелами аграрного права України.
92. Підзаконні акти, що є джерелами аграрного права України.
93. Основні положення законів України «Про сільськогосподарську кооперацію» та «Про кооперацію» щодо правового статусу сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.
94. Правове становище державних сільськогосподарських підприємств.
95. Правові методи державного регулювання діяльності сільськогосподарських підприємств.
96. Правова характеристика оподаткування сільськогосподарських товаровиробників.
97. Підстави настання відповідальності в аграрному праві.
98. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення.
99. Правове регулювання виробництва рибної продукції.
100. Договір контрактації сільськогосподарської продукції.
101. Умови і порядок створення сімейного фермерського господарства.
102. Правовий статус особистих селянських господарств.

103. Правовий статус підсобних господарств промислових підприємств.
104. Права й обов'язки керівників сільськогосподарських підприємств, їх виробничих підрозділів та спеціалістів.
105. Органи управління та контролю у сільськогосподарських кооперативах.
106. Правовий статус Міністерства аграрної політики та продовольства України.
107. Правовий захист сільськогосподарських товаровиробників.
108. Поняття і особливості правового регулювання трудових відносин в сільськогосподарському підприємстві кооперативного типу.
109. Поняття і особливості правового регулювання трудових відносин в фермерських господарствах.
110. Правове регулювання охорони працівників в рослинництві та тваринництві.
111. Юридичне обслуговування сільськогосподарських товаровиробників.
112. Методичне керівництво юридичною особою і правовою роботою.
113. Адаптація аграрного законодавства України до законодавства Європейського Союзу.
114. Загальна характеристика аграрного законодавства держав Європейського Союзу.
115. Характеристика локальних актів сільськогосподарських підприємств України.
116. Особливості припинення сільськогосподарських підприємств за законодавством України.
117. Правове регулювання паювання майна сільськогосподарських підприємств України.
118. Правове регулювання інвестицій у сільське господарство.
119. Особливості створення і діяльності спільних аграрних підприємств із іноземними інвестиціями.
120. Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві України.

**1.5.3. Теми наукових досліджень на науковому гуртку
«Аграрне право та правові проблеми забезпечення юридичного обслуговування
підприємств, установ та організацій»**

1. Правове регулювання аграрної реформи в Україні.
2. Конституційні засади аграрного законодавства, проблеми його удосконалення.
3. Локальні акти сільськогосподарських підприємств, як джерела аграрного права.
4. Правові підстави та наслідки припинення права участі в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу.
5. Особливості визнання банкрутом фермерського господарства.
6. Правовий статус особистих селянських господарств.
7. Правове регулювання діяльності Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.
8. Правовий статус сільськогосподарських акціонерних товариств.
9. Правова характеристика права власності сільськогосподарських підприємств різних форм власності.
10. Законодавчо-правове забезпечення приватизації майна в аграрному праві України.
11. Право на земельну частку (пай): поняття і форми його реалізації.
12. Правова характеристика органів управління в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу.
13. Правовий статус спеціалістів сільськогосподарських підприємств різних форм власності.
14. Ліцензування та патентування окремих видів виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств: правові питання.
15. Правове регулювання страхування майна сільськогосподарських підприємств різних форм власності за рахунок держави.

16. Правове регулювання меліорації земель сільськогосподарського призначення.
17. Правова характеристика договорів на матеріально-технічне забезпечення сільськогосподарських товаровиробників.
18. Правова регламентація організації праці сільськогосподарськими підприємствами різних форм власності.
19. Правове регулювання забезпечення трудової, статутної і технологічної дисципліни в сільськогосподарських підприємствах.
20. Правові особливості оплати праці в сільськогосподарських підприємствах.
21. Особливості виключення з членів сільськогосподарського підприємства кооперативного типу.
22. Правове забезпечення організації охорони праці у сільськогосподарських підприємствах.
23. Сучасні правові проблеми соціального розвитку села в Україні.
24. Правове регулювання сільськогосподарської дорадчої служби в Україні.
25. Відповідальність за порушення правил щодо забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції.
26. Правове регулювання діяльності юридичної служби в сільському господарстві.
27. Способи юридичного захисту права власності сільськогосподарських підприємств.
28. Порівняльно-правовий аналіз фермерського законодавства Польщі і України.
29. Основні завдання аграрної політики України в умовах укладення угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.
30. Основні напрями державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників в різних країнах світу.
31. Поняття і особливості аграрного права України.
32. Правове регулювання створення і діяльності сімейного фермерського господарства різних типів.
33. Загальна характеристика аграрного законодавства України.
34. Забезпечення виробництва якісної сільськогосподарської продукції та продуктів харчування.
35. «Квазі закони», як джерела аграрного права.
36. Правове регулювання сільськогосподарської дорадчої служби.
37. Правове регулювання зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів АПК.
38. Правове становище сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу.
39. Правове регулювання діяльності фермерських господарств України і у США: правова порівняльна характеристика.
40. Правове регулювання сімейних фермерських господарств.
41. Аграрні розписки, як новий вид договору в аграрному праві.

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Кафедра трудового, земельного та господарського права

Навчальна дисципліна:
Аграрне право

РЕФЕРАТ-ОГЛЯД
на тему:
„ ... назва теми ... „

Виконав:
Іванов
Іван Іванович
студент 1 групи 4 курсу
юридичного факультету

Перевірив:
Місінкевич
Анна Леонідівна,
к.ю.н.,
доцент кафедри

Хмельницький
2020

Титульний аркуш творчої наукової роботи оформлюється за зразком 2.

Зразок 2

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра трудового, земельного та господарського права**

**Навчальна дисципліна:
Аграрне право**

**НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА
на тему:
„ ... назва теми ... „**

Виконала:
**Ткаченко
Оксана Дмитрівна,**
студентка 1 групи 4 курсу
юридичного факультету

Перевірив:
**Місінкевич
Анна Леонідівна,**
к.ю.н., доцент кафедри

**Хмельницький
2020**

Творча наукова робота повинна бути структурованою, тобто після титульного аркуша містити: план, вступ, три (два) розділи, висновки, список використаних джерел. Складові частини творчої наукової роботи не обов'язково починати з нового аркуша. Розділи плану роботи формулюються самостійно студентом як найважливіші напрями розкриття її теми. Виклад роботи подається за наведеним нижче порядком.

ПЛАН (до зразку 1, 2)

		Стор.
Вступ	-	2
1. (назва першого розділу)	-	3
2. (назва другого розділу)	-	6
3. (назва третього розділу)	-	9
Висновки	-	12
Список використаних джерел	-	14

Вступ

.....

(Виклад змісту вступу)

.....

1. (назва першого розділу)

.....

(Виклад змісту першого розділу)

.....

2. (назва другого розділу)

.....

(Виклад змісту другого розділу)

.....

3. (назва третього розділу)

.....

(Виклад змісту третього розділу)

.....

Висновки

.....

(Виклад змісту висновків)

.....

Список використаних джерел

1. . . . (реквізити джерела)

2. . . . (реквізити джерела)

3. . . . (реквізити джерела), (і т.д. відповідно до вимог оформлення списку джерел).

Нижче списку використаних джерел рукописним способом зазначаються дата виконання наукової роботи і особистий підпис студента.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться у формі усного екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Правове регулювання аграрної реформи в Україні.
2. Поняття і особливості аграрного права, як галузі права.
3. Предмет аграрного права.
4. Принципи аграрного права, його призначення.
5. Методи правового регулювання в аграрному праві.
6. Система аграрного права.
7. Завдання аграрного права.
8. Аграрне право, як галузь юридичної науки і як навчальної дисципліни.
9. Поняття і види джерел аграрного права України.
10. Характеристика джерел аграрного права України.
11. Конституція України – правова основа аграрного права.
12. Закони України, як основні джерела аграрного права.
13. Постанови Верховної Ради України, як джерела аграрного права.
14. Укази Президента України, як джерела аграрного права.
15. Постанови Кабінету Міністрів України, як джерела аграрного права.
16. Відомчі нормативно-правові акти інших органів виконавчої влади, як джерела аграрного права (крім уряду).
17. Локальні акти сільськогосподарських підприємств.
18. Проблеми і шляхи вдосконалення аграрного законодавства України.
19. Поняття і особливості аграрних правовідносин.
20. Правові і економічні свободи в аграрних відносинах.
21. Диференціація аграрних правовідносин.
22. Види внутрішніх аграрних правовідносин в сільськогосподарських підприємствах державної і недержавної форм власності.
23. Спільність і співвідношення інших галузей права з аграрним правом.
24. Види суб'єктів кооперативного та корпоративного типів.
25. Правовий статус сільськогосподарських товариств в агропромисловому комплексі.
26. Правовий статус сільськогосподарських виробничих кооперативів в агропромисловому комплексі.
27. Правовий статус сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в агропромисловому комплексі.
28. Правовий статус державних сільськогосподарських підприємств в агропромисловому комплексі.
29. Припинення діяльності сільськогосподарських підприємств як юридичних осіб:
30. Реорганізація суб'єктів сільського господарства.
31. Ліквідація суб'єктів сільського господарства.
32. Банкрутство суб'єктів сільського господарства.
33. Правові підстави та наслідки припинення права участі в сільськогосподарських підприємствах корпоративного типу.
34. Право членства громадян у сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу.
35. Права та обов'язки членів сільськогосподарських підприємств кооперативного типу.
36. Підстави і порядок припинення членства в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу та їх наслідки.
37. Законодавство про фермерське господарство.
38. Поняття та правові ознаки фермерського господарства.
39. Порядок створення фермерського господарства.
40. Особливості правового регулювання праці в фермерських господарствах.

41. Припинення діяльності фермерського господарства.
42. Особливості визнання банкрутом фермерського господарства.
43. Поняття та ознаки особистого селянського господарства.
44. Законодавство про особисте селянське господарство.
45. Набуття права власності особистого селянського господарства на присадибну земельну ділянку.
46. Права та обов'язки членів особистого селянського господарства.
47. Державні аграрні підприємства як суб'єкти майнових прав.
48. Характеристика правового режиму майна державного сільськогосподарського підприємства.
49. Права найманих працівників - членів трудового колективу державного сільськогосподарського підприємства на частку (пай, долю, акції) в основних засобах підприємства.
50. Особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі України та її мета.
51. Законодавчо-нормативне забезпечення приватизації майна в агропромисловому комплексі.
52. Поняття і склад земель сільськогосподарського призначення.
53. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення.
54. Права і обов'язки власників і користувачів земель в аграрному виробництві.
55. Правові основи використання природних ресурсів у сільському господарстві.
56. Правове регулювання водокористування у сільському господарстві.
57. Правове регулювання використання надр у сільському господарстві.
58. Правове регулювання використання тваринного світу у сільському господарстві.
59. Правове регулювання використання рослинного світу у сільському господарстві.
60. Правове регулювання лісокористування у сільському господарстві.
61. Суть колективного самоврядування і колективної демократії та її гарантії.
62. Система органів управління в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу, їх права та обов'язки.
63. Повноваження найвищого органу самоврядування (загальних зборів, зборів уповноважених) сільськогосподарських підприємств кооперативного типу.
64. Повноваження правління сільськогосподарського виробничого кооперативу.
65. Повноваження, права та обов'язки голови підприємства, спеціалістів та інших керівників структурних підрозділів сільськогосподарського виробничого кооперативу.
66. Ревізійна комісія сільськогосподарського виробничого кооперативу, повноваження та правове регулювання її діяльності.
67. Характеристика законодавства України про представницькі органи сільськогосподарських товаровиробників.
68. Правове становище керівника державного сільськогосподарського підприємства.
69. Повноваження ради державного сільськогосподарського підприємства.
70. Права, обов'язки та правовий статус спеціалістів сільськогосподарських підприємств різних форм власності.
71. Характеристика правового регулювання виробничо-господарської діяльності суб'єктів аграрного підприємства всіх форм власності.
72. Правове регулювання розвитку і ведення підсобних виробництв і промислів (переробка продукції, виготовлення товарів народного вжитку тощо).
73. Поняття і суть фінансової діяльності суб'єктів аграрного підприємства.
74. Поняття та значення юридичного обслуговування та здійснення правової роботи в аграрних підприємствах.
75. Характеристика законодавства про юридичний департамент в системі Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.
76. Загальна характеристика та особливості аграрно-договірних відносин у сільському господарстві, їх класифікація.

77. Договірні відносини у сфері виробничо-технічного обслуговування та інженерно-технічного забезпечення.
78. Договірні відносини у сфері збуту та реалізації сільськогосподарської продукції.
79. Правове регулювання інших договірних зв'язків сільськогосподарських підприємств (крім у сфері виробничо-технічного обслуговування, інженерно-технічного забезпечення та збуту та реалізації сільськогосподарської продукції).
80. Мета і принципи зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств.
81. Особливості правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності в агропромисловому комплексі України.
82. Особливості здійснення іноземних інвестицій в сільському господарстві.
83. Особливості правового регулювання організації праці в сільськогосподарських підприємствах.
84. Правові підстави виникнення та припинення членських і трудових відносин у сільськогосподарських підприємствах різних форм власності і господарювання.
85. Правові форми організації праці в сільському господарстві.
86. Правове регулювання внутрішнього розпорядку в сільськогосподарських підприємствах.
87. Правове забезпечення статутної і трудової дисципліни в сільськогосподарських підприємствах.
88. Заходи заохочення працівників сільськогосподарських підприємств.
89. Законодавче регулювання оплати праці працівників сільськогосподарських підприємств і організацій недержавної форми власності.
90. Характеристика законодавства з питань додержання техніки безпеки і виробничої санітарії в сільському господарстві.
91. Юридична відповідальність за порушення правил техніки безпеки і виробничої санітарії в сільському господарстві.
92. Правові засади створення та діяльності комісій з трудових спорів в сільгосппідприємствах.
93. Правові підстави розгляду по трудових спорах у міськрайонних судах.
94. Поняття, значення і проблеми соціального розвитку села.
95. Правовий режим об'єктів соціальної сфери села.
96. Правове регулювання житлового та шляхового будівництва на селі.
97. Правове забезпечення культурно-оздоровчого обслуговування працівників сільгосппідприємств.
98. Правове забезпечення підготовки кадрів для сільськогосподарських підприємств.
99. Регулювання сільськогосподарської дорадчої служби.
100. Державна підтримка та регулювання сільськогосподарської дорадчої діяльності.
101. Поняття, види та підстави відповідальності в аграрному праві.
102. Майнова відповідальність в аграрному праві.
103. Дисциплінарна відповідальність в аграрному праві.
104. Матеріальна відповідальність працівників сільськогосподарських підприємств.
105. Адміністративна відповідальність за порушення аграрного законодавства.
106. Кримінальна відповідальність за порушення аграрного законодавства.
107. Роль Закону України "Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві" в розвитку села.
108. Правове забезпечення організації і здійснення племінної справи у сільському господарстві.
109. Правове забезпечення організації і здійснення ветеринарної справи в сільському господарстві України.
110. Правове регулювання відносин у сфері організації та виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції бджільництва.

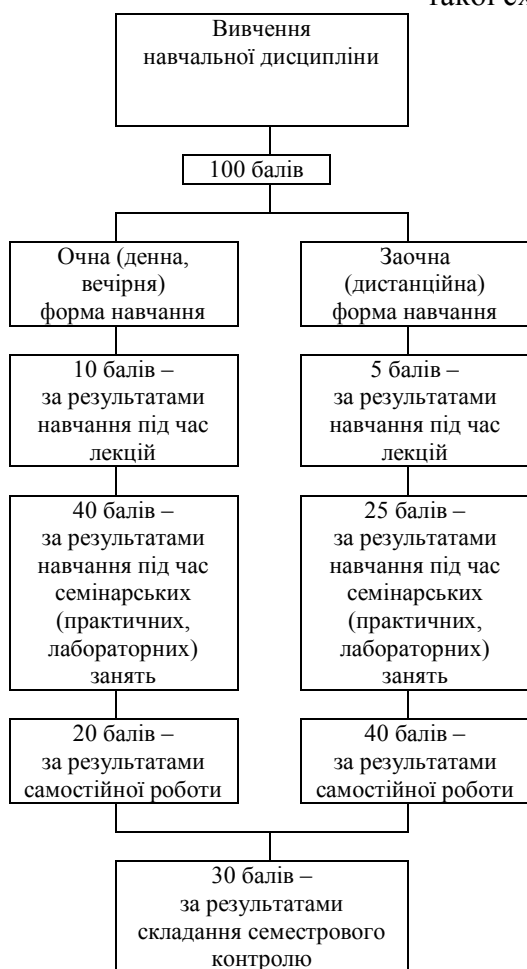
111. Правове регулювання відносин у сфері виробництва і реалізації молока та молочних продуктів суб'єктами господарської діяльності у сільському господарстві.
112. Правове регулювання відносин у сфері виробництва та реалізації продукції рибництва та рибальства в Україні.
113. Правове регулювання відносин у сфері виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції у лісовому господарстві.
114. Правове регулювання відносин у сфері підсобних виробництв і промислів у сільському господарстві.
115. Правове забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції в Україні відповідно до вимог СОТ.
116. Структура аграрного права зарубіжних країн.,
117. Правове регулювання фермерського господарства за законодавством США, Канади, Великої Британії та Франції.
118. Правове регулювання діяльності сільськогосподарських кооперативів за законодавством Канади, Франції, Німеччини.
119. Особливість систематизації та кодифікації аграрного законодавства зарубіжних країн.
120. Державне регулювання відносин у сільському господарстві зарубіжних країн.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Структура аграрного права зарубіжних країн.
2. Правове регулювання сімейно-фермерських господарств.
3. Дайте характеристику локальним актам сільськогосподарських підприємств різних форм власності і господарювання.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарухування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми

Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 15 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій														
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Денна	10	0,7	1,3	2,0	2,7	3,3	4,0	4,7	5,3	6,0	6,7	7,3	8,0	8,7	9,3	10,0

6.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 10 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

6.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	8 тем	Номер теми																	Усього балів	
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	27		
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	13,5
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	6,5																	6,5	
	Усього балів																		20	

3. Рекомендовані джерела

Тема 1.

Предмет, система і особливості аграрного права України

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ - 2003. -№11.- Ст. 462.
3. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві: Закон України від 17.10.1990р. №400-ХІІ //ВВРУ. -1990. - №45. -Ст.602.
4. Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004 років: Закон України від 18.01.2001р., №2238-111 // ВВРУ -2001. -№11. –С.52.
5. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004р., №1877-IV // ВВРУ. -2004. - №49. -Ст.527.
6. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року: Закон України від 18.10.2005р., №2982-IV //ВВРУ -2006. -№1. -Ст.17.
7. Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки: Указ Президента України від 03.12.1999р., №1529/99 // ОВУ. – 1999. - №49. - стор.11.
8. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
9. Аграрна реформа в Україні. Законодавчі акти і нормативно-методичні документи (1990-1996). За ред.Зубця М.В.-Київ,1996.
10. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З.-К.,2000.-720 с.
11. Аграрне право України: Підручник / За ред..О.О.Погрібного.- К.:Істина, 2009.
12. Аграрне право: підручник для студ.вищ.навч.закл. / В.П.Жушман, В.М.Корнієнко,

- Г.С.Корнієнко та ін.; за ред.В.П.Жушмана та А.М.Статівки.-Х.:Право,2010.-296с.
13. Актуальні питання аграрного права України: теорія і практика: монографія / А.М.Статівка, В.Ю.Уркевич, В.М.Корнієнко та ін.; за ред. д.ю.н., проф.. А.М.Статівка –Х.: Видавництво «ФІНН», 2010.-240с.
 14. Аграрное право: учебник / С.А.Боголюбов, М.М.Бринчук, Н.О.Ведышева и др.; отв.ред. М.И.Палладина, Н.Г.Жаворонкова. - Москва: Проспект, 2011.-432с.
 15. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.
 16. Аграрне право: навч. посіб. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич. – Харків: Юрайт. – 2014. – 352 с.
 17. Домбровський С.Ф. Особливості та правові проблеми здійснення аграрної реформи в Україні. //Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. 2008,№2.-С.140.
 18. Історія українського селянства. Авторський колектив: Андрощук О.В., Баран В.К. та інші. Том 1.К.:Вид-во «Наукова думка», 2006.
 19. Майовець Є.Й. Теорія аграрних відносин: [навч.посіб.] / Є.Й.Майовець. К.-2005.
 20. Савельєва О.М. Предмет аграрного права України в умовах сталого розвитку: [автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / О.М.Савельєва. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2017.
 21. Чабаненко М.М. Система аграрного права України: методологічні засади становлення та розвитку: [автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / А.С.Осадько. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2016.
 22. Шемшученко Ю.С. Агропромисловий комплекс: правові питання / Ю.С.Шемшученко. – Київ. – 1992.

Тема 2

Джерела аграрного права України

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Декларація про державний суверенітет України від 31.07.1990 року // ВВРУ. – 1990. - №31. – Ст.429.
3. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. - 2003. -№11.- Ст. 461.
4. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ - 2003. -№11.- Ст. 462.
5. Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971р. №322-VIII // ВВР УРСР. - 1971. - Додаток до №50.
6. Земельний кодекс України: від 25.10.2001р. №2768-III //ВВРУ. - 2002. - № 3-4. - Ст. 27.
7. Водний кодекс України: від 06.06.1995р. №213/95-ВР //ВВРУ. - 1995. - № 24. - Ст. 189.
8. Лісовий кодекс України: від 21.01.1994р. №3852-XII //ВВРУ. - 1994. - № 17. - Ст. 99.
9. Повітряний кодекс України: Закон України від 19.05.2011р. №3393-VI //ВВРУ.- 2011.-№48-49. - Ст. 536.
10. Кодекс України про надра: від 27.07.1994р. №132/94-ВР //ВВРУ.-1994.-№ 36. - Ст. 340.'
11. Про прийняття Статуту Продовольчої та сільськогосподарської Організації Об'єднаних Націй: Закон України від 25.11.2003р. №1334-IV // ОВУ. - 2003. - № 51. - Ст. 2649.
12. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві: Закон України від 17.10.1990р. №400-XII //ВВРУ. -1990. -

- №45. -Ст.602.
13. Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004 років: Закон України від 18.01.2001р., №2238-111 // ВВРУ -2001. -№11. -С.52.
 14. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004р., №1877-IV // ВВРУ. -2004. - №49. -Ст.527.
 15. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року: Закон України від 18.10.2005р., №2982-IV //ВВРУ -2006. -№1. -Ст.17.
 16. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991р., №959-XII // ВВРУ.-1991.-№29.-Ст.377.
 17. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. №1906-IV//ОВУ. - 2004. - № 35. - Ст. 2317.
 18. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003р., №973-IV // ВВРУ.- 2003.-№45. - Ст.363.
 19. Про внесення змін до Закону України "Про фермерське господарство" щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств: Закон України від 31.03.2016, №1067-VIII // ВВРУ. – 2016. - № 21. - ст.406.
 20. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003р., №742-IV // ОВУ.-2003.-№23.-Ст.1014.
 21. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003р., №1087-IV (із змінами та доповненнями) // ОВУ.- 2003.- №33. – Ст.17740.
 22. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997р., №469/97-ВР (із змінами та доповненнями) // УК. -1997. -№148-149. – 14 серпня.
 23. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992р., №2114-XII (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1992.-№20. - Ст.272.
 24. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991р., №1576-XII (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1991.-№49. - Ст.682.
 25. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р., №514-УІ (із змінами та доповненнями) // УК. - 2008. - №202. - 29 жовтня.
 26. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16.10.1996р., №422/96-ВР (із змінами та доповненнями) // ВВРУ. - 1996. -№49. -ст.272.
 27. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997р., №280/97-ВР // ВВРУ. - 1997. - № 24. - Ст. 170.
 28. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999р., №586-XIV // ОВУ. - 1999. -№ 18. -Ст. 774.
 29. Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР: Постанова Верховної Ради України від 12.09.1991 р., №1545-XII // ВВРУ. – 1991. - №46. –Ст.621.
 30. Про рекомендації парламентських слухань про хід реформування та заходи щодо поліпшення ситуації на селі: Постанова Верховної Ради України від 06.02.2003р. №495-ІУ //ГУ.- 2003. -№36. – 25 лютого.
 31. Про інформацію Кабінету Міністрів України «Про дотримання вимог законодавства щодо підтримки агропромислового виробництва та пріоритетності соціального розвитку села в Україні у 2004 році та формування ефективних механізмів їх розвитку на перспективу»: Постанова Верховної Ради України від 11.05.2004р., №1698-ІУ // ГУ.-2004. -№100. - 3 червня 2004р.
 33. Про Основні напрями розвитку агропромислового комплексу України: Указ Президента України від 29.04.1998р., №389/98 // УК. 1998. -№84. -5 травня.
 34. Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р., №1437-р // УК. – 2016. - №60. – 30 березня.
 35. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.

37. Аграрне право України. За ред. Янчука В.З.-К., 2000.-720 с.
38. Аграрне право України: Підручник / За ред. О.О. Погрібного.- К.: Істина, 2009.
39. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.
40. Аграрное право России: учебник / рук. авт. кол. и отв. ред. М.И. Козырь. – М.: Норма: Инфра-М, 2010-608 с.
41. Аграрне право: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.П. Жушман, В.М. Корнієнко, Г.С. Корнієнко та ін.; за ред. В.П. Жушмана та А.М. Статівки.-Х.: Право, 2010.-296с.
42. Актуальні питання аграрного права України: теорія і практика: монографія / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич, В.М. Корнієнко та ін.; за ред. д.ю.н., проф. А.М. Статівка –Х.: Видавництво «ФІНН», 2010.-240с.
43. Аграрное право: учебник / С.А. Боголюбов, М.М. Бринчук, Н.О. Ведышева и др.; отв. ред. М.И. Палладина, Н.Г. Жаворонкова. - Москва: Проспект, 2011.-432с.
44. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М. Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.
45. Аграрне право: навч. посіб. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич. – Харків: Юрайт. – 2014. – 352 с.
46. Кондратьєв Р.І. Локальні норми права / Р.І. Кондратьєв. – Хмельницький. – 2001. – 70 с.
47. Санніков М.В. Декларація та акти декларативно-рекомендаційного характеру в системі джерел права. – Харків. «Друкарня Мадрид». – 2014. – 155 с.
48. Бейкун А. Співвідношення Конституції України та інших нормативно-правових актів з питань регулювання аграрних і земельних відносин / А. Бейкун // Право України. – 2000. - №3. – С.45.
49. Домбровський С.Ф. Окремі питання вдосконалення аграрного законодавства України в світлі гармонізації із законодавством Європейського Союзу.//Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. 2005, №3.-С.191.
50. Домбровський С.Ф. Окремі правові проблеми кодифікації аграрного національного законодавства та його адаптація до законодавства Європейського Союзу / С.Ф. Домбровський, Л.С. Тараненко // Часопис ХУУП «Університетські наукові записки», 2015, №1 (53), С.120-131.

Тема 3

Аграрні правовідносини

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971р. №322-VIII // ВВР УРСР. - 1971. - Додаток до №50.
3. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003р., №973-IV // ВВРУ.- 2003.-№45. - Ст.363.
4. Про внесення змін до Закону України "Про фермерське господарство" щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств: Закон України від 31.03.2016, №1067-VIII // ВВРУ. – 2016. - № 21. - ст.406.
5. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003р., №1087-IV (із змінами та доповненнями) // ОВУ.- 2003.- №33. – Ст.17740.
6. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997р., №469/97-ВР (із змінами та доповненнями) // УК. -1997. -№148-149. – 14 серпня.
7. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992р., №2114-XII (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1992.-№20. - Ст.272.
8. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991р., №1576-XI1 (із змінами

- та доповненнями) // ВВРУ.-1991.-№49. - Ст.682.
9. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р., №514-УІ (із змінами та доповненнями) // УК. - 2008. - №202. - 29 жовтня.
 10. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
 11. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З.-К.,2000.-720 с.
 12. Аграрне право України: Підручник / За ред..О.О.Погрібного.- К.:Істина, 2009.
 13. Аграрное право Росси: учебник / рук.авт.кол. и отв.ред.М.И.Козырь. – М.: Норма: Инфра-М, 2010-608 с.
 14. Аграрне право: підручник для студ.вищ.навч.закл. / В.П.Жушман, В.М.Корнієнко, Г.С.Корнієнко та ін.; за ред.В.П.Жушмана та А.М.Статівки.-Х.:Право,2010.-296с.
 15. Аграрное право: учебник / С.А.Боголюбов, М.М.Бринчук, Н.О.Ведышева и др.; отв.ред. М.И.Палладина, Н.Г.Жаворонкова. - Москва: Проспект, 2011.-432с.
 16. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.
 17. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.
 18. Аграрне право: навч. посіб. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич. – Харків: Юрайт. – 2014. – 352 с.
 19. Бичкова Ц.В. Регулювання сільськогосподарської діяльності і співвідношення цивільного та аграрного законодавства. //Право України, 1996, №7.
 20. Уркевич В.Ю. Аграрні правові відносини в Україні: [дис...д-ра юр.наук:12.00.06] / В.Ю.Уркевич / Національна юридична академія імені Ярослава Мудрого. – Харків. – 2007.- с.411.
 21. Уркевич В.Ю. Проблеми теорії аграрних правовідносин: [моногр.] / В.Ю.Уркевич /Х.:2007. – 496 с.

Тема 4

Правове становище сільськогосподарських підприємств ринкового типу

1. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. - 2003. -№11.- Ст. 461.
2. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ - 2003. -№11.- Ст. 462.
3. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003р., №755-IV // ОВУ. -2003.-№25. - Ст. 1172.
4. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003р., №973-IV // ВВРУ.- 2003.-№45. - Ст.363.
5. Про внесення змін до Закону України "Про фермерське господарство" щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств: Закон України від 31.03.2016, №1067-VIII // ВВРУ. – 2016. - № 21. - ст.406.
6. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003р., №742-1V // ОВУ.-2003.-№23.-Ст.1014.
7. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003р., №1087-IV (із змінами та доповненнями) // ОВУ.- 2003.- №33. – Ст.17740.
8. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997р., №469/97-ВР (із змінами та доповненнями) // УК. -1997. -№148-149. – 14 серпня.
9. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992р., №2114-XII (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1992.-№20. - Ст.272.
10. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.92р., №2343-XII, в редакції Закону від 22.12.2011р., №4212-VI (із

- змінами та доповненнями) // ВВРУ.- 2012.-№32-33. - Ст.413.
11. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
 12. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З..-К.,2000.-720 с.
 13. Аграрне право України: Підручник / За ред..О.О.Погрібного.- К.:Істина, 2009.
 14. Аграрне право: підручник для студ.вищ.навч.закл. / В.П.Жушман, В.М.Корнієнко, Г.С.Корнієнко та ін.; за ред.В.П.Жушмана та А.М.Статівки.-Х.:Право,2010.-296с.
 15. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.
 16. Актуальні питання аграрного права України: теорія і практика: монографія / А.М.Статівка, В.Ю.Уркевич, В.М.Корнієнко та ін.; за ред. д.ю.н., проф.. А.М.Статівка –Х.: Видавництво «ФІНН», 2010.-240с.
 17. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.
 18. Аграрне право: навч. посіб. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич. – Харків: Юрайт. – 2014. – 352 с.
 19. Статут колективного сільськогосподарського підприємства //Бюлетень законодавства і юридичної практики України. Аграрне законодавство України. Вип. І. Відповідальний редактор Янчук В.В. – К.: Юрінком, 1996. – С. 182-196.
 20. Статут сільськогосподарського виробничого кооперативу //Приватизація землі та реорганізація колективних сільськогосподарських підприємств в Україні. Посібник. Друге видання. – К., 2000. – С.213-229.
 21. Статут обслуговуючого сільськогосподарського кооперативу. //Реформування та розвиток підприємств агропромислового виробництва. Посібник у питаннях і відповідях. За ред. Саблука П.Т. – К., 1999. –С.499-514.
 22. Статут акціонерного товариства (зразок). Затверджено наказом Фонду державного майна України від 12.02.93 №69 //Збірник наукових документів з питань приватизації в Україні. – К., 1996. –С.185-194.
 23. Статут сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю. //Приватизація землі та реорганізація колективних сільськогосподарських підприємств України. Посібник. Друге видання. – К., 2000. –С. 185-198.
 24. Взірцевий статут сільськогосподарського товариства з додатковою відповідальністю //Аграрна реформа в Україні. Законодавчі акти і нормативно-методичні документи (1990-1996) за ред. М.Зубця. – К., 1996. –С.246.
 25. Установчий договір про створення сільськогосподарського виробничого кооперативу //Паювання сільськогосподарських земель та структурна перебудова в сільському господарстві України. Збірник зразків юридичних документів та матеріалів. Видання друге. – К., 2000. – С.67-70.
 26. Гафурова О.В. Сільськогосподарські виробничі кооперативи: права та обов'язки членів: [монографія] / О.В.Гафурова. – К. – 2006.
 27. Домбровський С.Ф., Тараненко Л.С. Сільськогосподарські виробничі кооперативи в АПК і правове регулювання їх діяльності. //Вісник Хмельницького Інституту регіонального управління та права. 2002. №21.с.84.
 28. Домбровський С.Ф. Правові особливості здійснення банкрутства фермерських господарств. / С.Ф.Домбровський // Нова редакція Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» перспективи реалізації: збірник наукових праць за результатами круглих столів (м.Хмельницький, 16 жовтня 2012 року, 20 квітня 2013 року). – Хмельницький. – Видавництво Хмельницького університету управління та права. – 2013. – С.32-41.
 29. Дмитрук Б.П. Спільне підприємництво в сільському господарстві: Навчальний посібник.-К.:Центр учбової літератури, 2007-228с.
 30. Місінкевич А. Л. Правові засади функціонування сільськогосподарських

- кооперативі в Україні з урахуванням досвіду республіки Польщі. / А. Л. Місінкевич// Часопис Хмельницького університету управління та права. «Університетські наукові записки. – 2018р. -№4. – С. 200-209.
31. Місінкевич А. Л. Генезис законодавчого забезпечення та функціонування фермерських господарств в Україні. / А. Л. Місінкевич// Науковий збірник «Актуальні проблеми сучасної юриспруденції. - 2019р. - №2 – С. 65-69.
 32. Єрмоленко В.М. Майнові правовідносини приватних сільськогосподарських підприємств: теорія, законодавство, практика: [монографія] / В.М.Єрмоленко. – К. – 2005.
 33. Єрмоленко В.М. Аграрні майнові правовідносини приватних сільськогосподарських підприємств в Україні: [автореф.дис.доктора.юрид.наук:12.00.06] / В.М. Єрмоленко. – Національна академія імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2008. – 36 с.
 34. Нечепоренко О.М. Основні принципи створення с.г.кооперативів. // Ж-л Економіка АПК., 2003, №6 с.17.
 35. Покальчук М.Ю. Особливості припинення діяльності сільськогосподарських підприємств за законодавством України [автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / М.Ю.Покальчук. – Національний університет «Юридична академія імені Ярослава Мудрого» – Харків. – 2012. – 20 с.
 36. Уркевич В.Ю. Становлення сільськогосподарських кооперативів в умовах ринкової економіки України: деякі правові аспекти: [монографія].- Х.: ТОВ «Одіссей», 2004.- 120с.
 37. Уркевич В.Ю. Правові проблеми становлення сільськогосподарських кооперативів в умовах ринкової економіки України: [Автореф. д-ра юр.наук:12.00.06] / В.Ю.Уркевич / Національна юридична академія імені Ярослава Мудрого. – Харків. – 2002.- с.20.
 38. Федорович В.І. Правові основи створення та діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні: [монографія] / В.І.Федорович. – Л.: Атлас. – 1998. – 142 с.
 39. Чаянов А.В. О сельскохозяйственной кооперации / А.В. Чаянов – Саратов. – 1989.

Тема 5

Право членства та право засновництва (участі) громадян в сільськогосподарських підприємствах кооперативного і корпоративного типів

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003р., №973-IV // ВВРУ.- 2003.-№45. - Ст.363.
3. Про внесення змін до Закону України "Про фермерське господарство" щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств: Закон України від 31.03.2016, №1067-VIII // ВВРУ. – 2016. - № 21. - ст.406.
4. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003р., №742-1V // ОВУ.-2003.-№23.-Ст.1014.
5. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003р., №1087-IV (із змінами та доповненнями) // ОВУ.- 2003.- №33. – Ст.17740.
6. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997р., №469/97-ВР (із змінами та доповненнями) // УК. -1997. -№148-149. – 14 серпня.
7. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992р., №2114-XII (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1992.-№20. - Ст.272.
8. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991р., №1576-XI1 (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1991.-№49. - Ст.682.
9. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р., №514-УІ (із змінами та доповненнями) // УК. - 2008. - №202. - 29 жовтня.

- 10 Про схвалення концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018 – 2020 роки) // ВВРУ.- 2017. №664-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80#n8>
11. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
12. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З.-К.,2000.-720 с.
13. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.

Тема 6

Правове становище фермерського господарства

1. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. – 2003. -№11.- Ст. 461.
2. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ – 2003. -№11.- Ст. 462.
3. Водний кодекс України: від 06.06.1995р. №213/95-ВР //ВВРУ. – 1995. - № 24. – Ст. 189.
4. Лісовий кодекс України: від 21.01.1994р. №3852-ХІІ //ВВРУ. – 1994. - № 17. – Ст. 99.
5. Повітряний кодекс України: від 19.05.2011р. №3393-VI //ВВРУ.-2011.-№48-49. – Ст. 536.
6. Кодекс України про надра: від 27.07.1994р. №132/94-ВР //ВВРУ.-1994.-№ 36. – Ст. 340.’
7. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003р., №755-IV // ОВУ. -2003.-№25. – Ст. 1172.
8. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003р., №973-IV // ВВРУ.- 2003.-№45. – Ст.363.
9. Про внесення змін до Закону України «Про фермерське господарство» щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств: Закон України від 31.03.2016, №1067-VIII // ВВРУ. – 2016. - № 21. – ат.406.
10. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.92р., №2343-ХІІ, в редакції Закону від 22.12.2011р., №4212-VI (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.- 2012.-№32-33. – Ст.413.
11. Про схвалення концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018 – 2020 роки: Постанова КМУ від 13.09.2017., №664-р-ВР // ВВРУ.- 2017. №664-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80#n8>
12. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
13. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З.-К.,2000.-720 с.
14. Аграрне право України: Підручник / За ред. О.О.Погрібного.- К.:Істина, 2009.
15. Аграрне право: підручник для студ.вищ.навч.закл. / В.П.Жушман, В.М.Корнієнко, Г.С.Корнієнко та ін.; за ред. В.П.Жушмана та А.М.Статівки.-Х.:Право,2010.-296с.
16. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.
17. Аграрное право: учебник / С.А.Боголюбов, М.М.Бринчук, Н.О.Ведьшева и др.; отв. ред. М.И.Палладина, Н.Г.Жаворонкова. – Москва: Проспект, 2011.-432 с.
18. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.
19. Аграрне право: навч. посіб. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич. – Харків: Юрайт. – 2014.

– 352 с.

20. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.
21. Домбровський С.Ф. Особливості подальшого вдосконалення законодавства про фермерські господарства. //Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. 2007,№2.-С.266.
22. Домбровський С.Ф. Правові особливості здійснення банкрутства фермерських господарств. / С.Ф.Домбровський // Нова редакція Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» перспективи реалізації: збірник наукових праць за результатами круглих столів (м.Хмельницький, 16 жовтня 2012 року, 20 квітня 2013 року). – Хмельницький. – Видавництво Хмельницького університету управління та права. – 2013. – С.32-41.
23. Домбровський С.Ф. Правове регулювання фермерських господарств за законодавством України та США. / С.Ф.Домбровський // Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Дванадцять осінніх юридичних читань» (м.Хмельницький, 8-9 листопада 2013 року). – Хмельницький. – Видавництво Хмельницького університету управління та права. – 2013. – Ч.1. – С.118-120.
24. Домбровський С.Ф. Правові особливості створення сімейних фермерських господарств без прав юридичної особи/ С.Ф.Домбровський // Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез Міжнародної наукової конференції «П'ятнадцять осінніх юридичних читань» (м.Хмельницький, 21-22 жовтня 2016 року): [у 2-х част.]. – Частина друга. – м.Хмельницький. – ХУУП. – 2016. – С.19-21.
25. Місінкевич А. Л. Генезис законодавчого забезпечення та функціонування фермерських господарств в Україні. / А. Л. Місінкевич// Науковий збірник «Актуальні проблеми сучасної юриспруденції. - 2019р. - №2 – С. 65-69.
26. Титова Н.І. Фермер і закон. –Львів, 1996.
27. Титова Н.І. Фермерство в Україні: основні правові засади. Питання та відповіді. – Львів, 1998.
28. Шульга М.В., Жушман В.П., Кулинич П.Ф., Уркевич В.Ю. Фермерське господарство: правові засади створення, функціонування та припинення: Навчально-практичний посібник. – Х.: ТОВ «Одісей», 2004.

Тема 7

Правове регулювання особистого селянського господарства

1. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. – 2003. -№11.- Ст. 461.
2. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ – 2003. -№11.- Ст.462.
3. Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971р. №322-VIII // ВВР УРСР. – 1971. – Додаток до №50.
4. Сімейний кодекс України: від 10.01.2002р. №2947-III //ВВРУ. – 2002. -№21- Ст.135.
5. Земельний кодекс України: від 25.10.2001р. №2768-III //ВВРУ. – 2002. - № 3-4. – Ст.27.
6. Водний кодекс України: від 06.06.1995р. №213/95-ВР //ВВРУ. – 1995. - № 24. – Ст.189.
7. Лісовий кодекс України: від 21.01.1994р. №3852-XII //ВВРУ. – 1994. - № 17. – Ст.99.
8. Кодекс України про надра: від 27.07.1994р. №132/94-ВР //ВВРУ.-1994.-№ 36. – Ст.340.'
9. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003р., №742-IV // ОВУ.-2003.-№23.-Ст.1014.

10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997р., №280/97-ВР // ВВРУ. – 1997. - № 24. – Ст.170.
11. Про затвердження порядку обліку особистих селянських господарств, селищними та міськими радами: Наказ Міністерства економічного розвитку та торгівлі від 14.04.2017р., №572-ВР // ВВРУ. – 2017. - №574/30442-ВР // ВВРУ. – 2017. - №572. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0574-17>
12. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
13. Аграрне право України. За заг.ред.Янчука В.З..-К.,2000.-720 с.
14. Аграрне право України: Підручник / За заг.ред. О.О.Погрібного.- К.:Істина, 2009.
15. Аграрне право: підручник для студ.вищ.навч.закл. / В.П.Жушман, В.М.Корнієнко, Г.С.Корнієнко та ін.; за заг.ред. В.П.Жушмана та А.М.Статівки.-Х.:Право,2010.-296с.
16. Лебідь В.І. Правове становище особистих селянських господарств в Україні: [автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06 [Електронний ресурс] / В.І.Лебідь; Київ.нац.ун.-т ім.Т.Шевченка. – К., 2002.
17. Науково – практичний коментар до Закону України “Про особисте селянське господарство” від 15.05.2003р. за заг.ред.Носіка В.В. к.ю.н., доцента. / К.; Кондор, 2004. – с. 232.
18. Хвасенко А. Правове регулювання особистого селянського господарства громадян. /Право України.-2002.-№4.-с.40-42.

Тема 8

Державно-правове регулювання сільського господарства в Україні

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. – Ст.2598.
2. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 №2755-УІ // ГУ.-2010.-№229. – 4 грудня.
3. Митний кодекс України: від 13.03.2012 р. №4495-VI // ВВРУ. – 2012. -№ №44-45, 46-47, 48.- Ст.552.
4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997р., №280/97-ВР // ВВРУ. – 1997. - № 24. – Ст.170.
5. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999р., №586-XIV // ОВУ. – 1999. -№ 18. –Ст. 774.
6. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014р. №794-УІІ // ВВРУ. – 2014. -№13. – Ст.222.
7. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011р., №3166-VI // УК. – 2011. - №66 -12 квітня.
8. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 09.02.2012 р., №4391-VI // ВВРУ. – 2012. -№41. – Ст.491.
10. Про Положення про Державне агентство лісових ресурсів України: Указ Президента України від 13.04.2011 р., №458/2011 // УК. – 2011.-№88 – 18 травня.
11. Про Державне агентство рибного господарства України: Указ Президента України від 16.04.2011 р., №484/2011 // УК. – 2011.-№87 – 17 травня.
12. Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 р., №667 // УК.-2015.- №16.- 12 вересня.
13. Питання Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства: Постанова Кабінету Міністрів України від 11. 09.2019 р., №838. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/838-2019-%D0%BF>
14. Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України: Постанова

- Кабінету Міністрів України від 21.01.2015 р., №32 // УК. – 2015. - №21. – 05 лютого.
15. Положення про Міністерство юстиції України: Постанова Кабінету України від 02.07.2014р., №228 // УК. – 2014. - №123. – 11 липня.
 16. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
 17. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З..-К.,2000.-720 с.
 18. Аграрне право: підручник для студ.вищ.навч.закл. / В.П.Жушман, В.М.Корнієнко, Г.С.Корнієнко та ін.; за ред.В.П.Жушмана та А.М.Статівки.-Х.:Право,2010.-296с.
 19. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.
 20. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.
 21. Аграрне право: навч. посіб. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич. – Харків: Юрайт. – 2014. – 352 с.
 22. Піддубний О.Ю. Правове становище сільськогосподарських інспекцій: [автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / Д.С.Піддубна. – Національний університет біоресурсів та природокористування – Київ. – 2007.

Тема 9

Правовий режим майна сільськогосподарських підприємств різних форм власності

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. - 2003. -№11.- Ст. 461.
3. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ - 2003. -№11.- Ст. 462.
4. Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971р. №322-VIII // ВВР УРСР. - 1971. - Додаток до №50.
5. Земельний кодекс України: від 25.10.2001р. №2768-III //ВВРУ. - 2002. - № 3-4. - Ст. 27.
6. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003р., №973-IV // ВВРУ.- 2003.-№45. - Ст.363.
7. Про внесення змін до Закону України "Про фермерське господарство" щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств: Закон України від 31.03.2016, №1067-VIII // ВВРУ. – 2016. - № 21. - ст.406.
8. Про Державне агентство рибного господарства України: Указ Президента України від 16.04.2011 №484/2011 // УК. - 2011.-№87 - 17 травня.
9. Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України «Про врегулювання питань щодо забезпечення захисту майнових прав селян у процесі реформування аграрного сектору економіки»: Постанова Кабінету Міністрів України від 6.11.2019 р. № 916. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/916-2019-%D0%BF>.
10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масових земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні: Закон України від 10.07.2018, №37 // ВВРУ. – 2018. - № 37. - ст.277.
11. Про додаткові заходи щодо соціального захисту селян-власників земельних ділянок та земельних часток (паїв): Указ Президента України від 02.02.2002р., №92/2002 // ОВУ.- 2002. -№6. - Ст.239.
12. Про невідкладні заходи щодо захисту власників земельних ділянок та земельних

- часток (паїв): Указ Президента України від 19.08.2008 р., №725/2008 // ОВУ. – 2008. - №63. – Ст.2122.
13. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
 14. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З..-К.,2000.-720 с.
 15. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.
 16. Аграрне право: навч. посіб. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич. – Харків: Юрайт. – 2014. – 352 с.
 17. Домбровський С.Ф. Правове регулювання паювання майна та майнових паїв членів сільськогосподарських підприємств.//Основи місцевого самоврядування: Науково-практичний посібник. За ред. Олуйка В.М. – Хмельницький: ЦППК, 2008. С.554.
 18. Домбровський С.Ф. Про деякі правові питання щодо ролі місцевих органів влади у захисті прав селян на майнові паї / С.Ф. Домбровський // Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні: збірник тез III всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (м.Хмельницький, 8 грудня 2014 року). – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права. – 2014. – С.26-29.
 19. Єрмоленко В.М. Майнові правовідносини приватних сільськогосподарських підприємств: теорія, законодавство, практика: [монографія] / В.М.Єрмоленко. – К. – 2005.
 20. Єрмоленко В.М. Аграрні майнові правовідносини приватних сільськогосподарських підприємств в Україні: [автореф.дис.доктора.юрид.наук:12.00.06] / В.М. Єрмоленко. – Національна академія імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2008. – 36 с.
 21. Кондратьєв Р.І. Колгоспно-правовий спосіб захисту майна сільськогосподарських артілей: [автореф.дис.канд.юрид.наук] / Р.І.Кондратьєв. – Ленінградський державний університет – Ленінград. – 1964.
 22. Носік В.В. Щодо правової природи земельної частки /паю/ В.В.Носік, Т.В.Коваленко /Право України.-2000.-№3.с.48-53.

Тема 10

Особливості правового регулювання приватизації АПК України

1. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. - 2003. -№11.- Ст. 461.
2. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ - 2003. -№11.- Ст. 462.
3. Про фермерське господарство: від 19.06.2003р., №973-IV // ВВРУ.-2003.-№45. - Ст.363.
4. Про внесення змін до Закону України "Про фермерське господарство" щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств: Закон України від 31.03.2016, №1067-VIII // ВВРУ. – 2016. - № 21. - ст.406.
5. Про приватизацію державного майна: Закон України від 04.03.1992р., №2163-XII (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1992.-№24. - Ст.348.
8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997р., №280/97-ВР // ВВРУ. - 1997. - № 24. - Ст. 170.
9. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
10. Аграрна реформа в Україні. Законодавчі акти і нормативно-методичні документи (1990-1996). За ред.Зубця М.В.-Київ,1996.
11. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.
12. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З..-К.,2000.-720 с.

Тема 11

Правові засади раціонального використання земель сільськогосподарського призначення та інших природних ресурсів в аграрному виробництві

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. - 2003. -№11.- Ст. 461.
3. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ - 2003. -№11.- Ст. 462.
4. Земельний кодекс України: від 25.10.2001р. №2768-III //ВВРУ. - 2002. - № 3-4. - Ст. 27.
5. Водний кодекс України: від 06.06.1995р. №213/95-ВР //ВВРУ. - 1995. - № 24. - Ст. 189.
6. Лісовий кодекс України: від 21.01.1994р. №3852-ХІІ //ВВРУ. - 1994. - № 17. - Ст. 99.
7. Повітряний кодекс України: від 19.05.2011р. №3393-VI //ВВРУ.-2011.-№48-49. - Ст. 536.
8. Кодекс України про надра: від 27.07.1994р. №132/94-ВР //ВВРУ.-1994.-№ 36. - Ст. 340.'
9. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003р., №973-IV // ВВРУ.-2003.-№45. - Ст.363.
10. Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001р. №2894-111 (із змінами та доповненнями) // ОВУ.-2002.-№2.-Ст.47.
11. Про молоко та молочні продукти: Закон України від 24.06.2004р., 1870-ІУ // УК - 2004. - №139. - 29 липня.
12. Про захист конституційних прав громадян на землю: Закон України від 20.01.2005р., №2375-ІУ // ОВУ. - 2005. - № 4. - Ст. 195.
13. Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям: Указ Президента України від 08.08.1995р., №720/95 // УК. - 1995. - 12 серпня.
14. Про гарантування захисту економічних інтересів та поліпшення соціального забезпечення селян-пенсіонерів, які мають право на земельну частку (пай): Указ Президента України від 15.12.1998р., №1353/98 // УК. -1999. - №242-243. - 17 грудня.
15. Про деякі питання організаційно-правового забезпечення реформування та регулювання ринку землі та захисту прав власників земельних ділянок: Указ Президента України від 25.02.2006 р., 644/2006 // ОВУ. – 2006. - №30. – 2127.
16. Про додаткові заходи щодо соціального захисту селян-власників земельних ділянок та земельних часток (паїв): Указ Президента України від 02.02.2002р., №92/2002 // ОВУ.- 2002. -№6. - Ст.239.
17. Про невідкладні заходи щодо захисту власників земельних ділянок та земельних часток (паїв): Указ Президента України від 19.08.2008 р., №725/2008 // ОВУ. – 2008. - №63. – Ст.2122.
18. Про надання в оренду та погодження місця розташування земельних ділянок: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.05.2009р., №588-р //УК. -2009. -№115. - 1 липня.
19. Про затвердження мінімальних розмірів земельних ділянок, які утворюються в результаті поділу земельної ділянки фермерського господарства, що успадковується: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.12.2003р., №1908 // ОВУ -2003. -№51. - ст.2682.
20. Про організацію робіт та методику розподілу земельних ділянок між власниками

- земельних часток (паїв): Постанова Кабінету Міністрів України від 04.02.2004р. №122 // ОВУ.-2004.-№5.-Ст.241.
21. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
 22. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З..-К.,2000.-720 с.
 23. Аграрне право України: Підручник / За ред..О.О.Погрібного.- К.:Істина, 2009.
 24. Аграрне право: підручник для студ.вищ.навч.закл. / В.П.Жушман, В.М.Корнієнко, Г.С.Корнієнко та ін.; за ред.В.П.Жушмана та А.М.Статівки.-Х.:Право,2010.-296с.
 25. Актуальні питання аграрного права України: теорія і практика: монографія / А.М.Статівка, В.Ю.Уркевич, В.М.Корнієнко та ін.; за ред. д.ю.н., проф.. А.М.Статівка –Х.: Видавництво «ФІНН», 2010.-240с.
 26. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.
 27. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.
 28. Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16.04.2004. №7 // Вісник Верховного Суду України. – 2004. - №6.
 29. Гиренко І.В. Правова охорона рослинного світу України:[автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / І.В.Гиренко. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2016.
 30. Домбровський С.Ф. Особливості прийняття рішень судами по земельних і майнових паїв за участю аграрних підприємств та їх виконання державної виконавчої служби. / С.Ф. Домбровський // Університ. Наук. Записки: часопис Хмельн. Ун-ту управління та права. – 2011. – № 1.
 31. Єрмоленко В.М. Правові основи майнових і земельних відносин: [навч.посіб.] / За ред.В.М.Єрмоленка. – К. – 2006.
 32. Єрмоленко В.М. Аграрні майнові правовідносини приватних сільськогосподарських підприємств в Україні: [автореф.дис.доктора.юрид.наук:12.00.06] / В.М. Єрмоленко. – Національна академія імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2008. – 36 с.
 33. Захарчук В.М. Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво за кримінальним правом України: [монограф.] / В.М.Захарчук. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права. – 2015. – 214 с.
 34. Кривко М.Є. Правове регулювання відносин з вирощування та реалізації лікарських рослин сільськогосподарськими товаровиробниками: [автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / М.Є.Кривко. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2015.
 35. Савчук О.О. Процедурні правовідносини у лісовому законодавстві України: [автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / О.О.Савчук; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. – Х., 2015.
 36. Туліна Е.Є. Правове забезпечення використання рослинного світу:[автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / Е.Є.Тулїна. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2016.
 37. Юрчинко Е. С. Право сільськогосподарського землекористування в Україні:[автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / Е. С. Юрчинко. - Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України – Київ. – 2019.
 38. Юрчишин Н.Г. Реалізація права приватної власності на ліси в Україні: [автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06 [Електронний ресурс] / Н.Г.Юрчишин; Національний університет біоресурсів і природокористування, 2009.
 39. Янчук В.В. Правовое обеспечение внедрения интенсивных технологий в растениеводстве. –К., 1990.

Тема 12

Правове регулювання демократії і колективного самоврядування сільськогосподарських підприємств

1. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. - 2003. -№11.- Ст. 461.
2. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ - 2003. -№11.- Ст. 462.
3. Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971р. №322-VIII // ВВР УРСР. - 1971. - Додаток до №50.
4. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003р., №1087-IV (із змінами та доповненнями) // ОВУ.- 2003.- №33. – Ст.17740.
5. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997р., №469/97-ВР (із змінами та доповненнями) // УК. -1997. -№148-149. – 14 серпня.
6. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992р., №2114-XII (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1992.-№20. - Ст.272.
7. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991р., №1576-XII (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1991.-№49. - Ст.682.
8. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р., №514-УІ (із змінами та доповненнями) // УК. - 2008. - №202. - 29 жовтня.
9. Примірне положення про ревізійну комісію колгоспу. Прийнято Радою колгоспів УРСР 18.07.71. і затверджено постановою РМ УРСР 16.10.72р., №471. //Довідник голови колгоспу, за ред. І.І.Емця. К., "Урожай", 1987. с.52.
10. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
11. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.
12. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З.-К.,2000.-720 с.

Тема 13

Організаційно-правові форми управління діяльністю сільськогосподарських державних підприємств

1. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. - 2003. -№11.- Ст. 461.
2. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ - 2003. -№11.- Ст. 462.
3. Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971р. №322-VIII // ВВР УРСР. - 1971. - Додаток до №50.
4. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
5. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З.-К.,2000.-720 с.
6. Аграрне право України: Підручник / За ред..О.О.Погрібного.- К.:Істина, 2009.
7. Аграрне право: підручник для студ.вищ.навч.закл. / В.П.Жушман, В.М.Корнієнко, Г.С.Корнієнко та ін.; за ред.В.П.Жушмана та А.М.Статівки.-Х.:Право,2010.-296с.
8. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.
9. Актуальні питання аграрного права України: теорія і практика: монографія / А.М.Статівка, В.Ю.Уркевич, В.М.Корнієнко та ін.; за ред. д.ю.н., проф.. А.М.Статівка –Х.: Видавництво «ФІНН», 2010.-240с.
10. Положення про спеціаліста сільського господарства, затв. Наказом Міністерства сільського господарства СРСР від 19.12.1977р., / Экономика сельского материала,

Тема 14

Правове регулювання виробничо-господарської та фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств

1. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. - 2003. -№11.- Ст. 461.
2. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ - 2003. -№11.- Ст. 462.
3. Бюджетний кодекс України: від 08.07.2010р. №2456-УІ //ОВУ.- 2010 .-№ 59. - Ст. 2047.
4. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 №2755-УІ // ГУ.-2010.-№229. - 4 грудня.
5. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003р., №973-IV // ВВРУ.- 2003.-№45. - Ст.363.
6. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003р., №742-1V // ОВУ.-2003.-№23.-Ст.1014.
7. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003р., №1087-IV (із змінами та доповненнями) // ОВУ.- 2003.- №33. – Ст.17740.
8. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997р., №469/97-ВР (із змінами та доповненнями) // УК. -1997. -№148-149. – 14 серпня.
9. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992р., №2114-ХІІ (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1992.-№20. - Ст.272.
10. Про безпечність та якість харчових продуктів: Закон України від 23.12.1997р., .№771 /97-ВР, в редакції Закону від 06.09.2005р., №2809-IV (із змінами та доповненнями) // ВВРУ. - 2005. -№50. - ст.533.
11. Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру: Закон України від 17.06.1999р., №758-ХІV // ГУ. - 1999. - №126.-13 липня.
12. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. №996-ХІV (із змінами та доповненнями) // УК. - 1999. - №162. - 1 вересня.
13. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 09.02.2012 р., №4391-VI // ВВРУ. - 2012. -№41. - ст.491.
14. Про додаткові заходи щодо посилення захисту права власності: Указ Президента України від 26.03.2009р., №191/2009 // УК.-2009. - №57. -31 березня.
15. Про заходи щодо забезпечення захисту майнових прав селян у процесі реформування аграрного сектора економіки: Указ Президента України від 29.01.2001 р., №62/2001 // ОВУ. – 2001. - №5. – Ст.176.
17. Про врегулювання питань щодо забезпечення захисту майнових прав селян у процесі реформування аграрного сектору економіки: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2001р., №177 // УК. -.2001. -№46.- 15 березня.
18. Порядок здійснення контролю у сфері державної реєстрації: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.12.2016 р., №990 // УК. - 2016. -№248. – 30 грудня.
19. Про утворення територіальних органів Державної служби из питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів: Постанова Кабінету Міністрів від 16.12.2015, №1092 // УК. – 2016. - №4. – 9 січня.
20. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
21. Аграрне право України: Підручник / За ред..О.О.Погрібного.- К.:Істина, 2009.
22. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.

23. Аграрне право: навч. посіб. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич. – Харків: Юрайт. – 2014. – 352 с.
24. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.
25. Примірне положення про підсобні промисли виробництва і промисли в колективних і державних сільськогосподарських підприємствах, міжгосподарських організаціях та інших агропромислових формуваннях. Схвалені Всеукраїнською радою КСГП та Мінсільгосппродом України 30.05.1994. К., 1994.
26. Домбровський С.Ф. Правові новачі страхування сільськогосподарської продукції при державній підтримці. / С.Ф. Домбровський // Університ. Наук. Записки: часопис Хмельн. Ун-ту управління та права. – 2012. – № 1. – С.502-508.
27. Земко А.М. Правове забезпечення організації підсобних виробництв і промислів сільськогосподарських підприємств: [автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / А.М.Земко. – Національна академія імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2004. – 20 с.
28. Коломієць Я.Л. Правове регулювання обмежень у здійсненні виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників:[автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / Я.Л.Коломієць. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2015.
29. Кондратьєв Р.І. Колгоспно-правовий спосіб захисту майна сільськогосподарських артілей: [автореф.дис.канд.юрид.наук] / Р.І.Кондратьєв. – Ленінградський державний університет – Ленінград. – 1964.
30. Марченко С. І. Організаційно-правові питання товарного сільськогосподарського виробництва в Україні: монографія / С.І.Марченко.-К.: ВГЛ «Обрій», 2010.-199 с.
31. Науково-практичний коментар до Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» / За ред.А.М.Статівки. – Х.: Юрайт. – 2013. – 432 с.

Тема 15

Юридичне обслуговування сільськогосподарських підприємств України

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. - 2003. -№11.- Ст. 461.
3. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ - 2003. -№11.- Ст. 462.
4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991р., №959-XII // ВВРУ.-1991.-№29.-Ст.377.
5. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
6. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З..-К.,2000.-720 с.
7. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.
8. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.
9. Герц А.А. Цивільно-правова документація: навч. Посібник / А.А.Герц, С.Ф.Домбровський. – Хмельницький: ХНУ.-2013.-155 с.
10. Горевий В.І. Організація юридичної служби на підприємстві: [навч.посіб.] / В.І.Горевий. – 2-ге вид., випр. і доп. – Суми: Університетська книга, 2011.- 319 с.
11. Горевий В.І., Куліш А.М. Юридичні документи підприємства. Практикум: навчальний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2009.
12. Гетьман А.П., Янчук В.З. Порадник керівникові сільськогосподарського підприємства: Навчальний і науково-практичний посібник. – К.: Юрінком Інтер,

- 2005.
13. Домбровський С.Ф. Організація правової роботи та юридичне обслуговування підприємств, установ та організацій. Навчальний посібник для студентів навчальних закладів та факультетів //Харків.- Консум.- 2005.
 14. Домбровський С.Ф. Історико-правові аспекти юридичного обслуговування сільськогосподарських підприємств у Хмельницькій області.//Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. 2005,№1.
 15. Домбровський С.Ф. Організація правового виховання і навчання і сільського населення та надання йому юридичної допомоги на Поділлі. / С.Ф.Домбровський // Збірник тез Міжнародної наукової конференції «Восьмі осінні юридичні читання» (м.Хмельницький, 13-14 листопада 2008 року). – Частина друга. Хмельницький. 2009. – Видавництво Хмельницького університету управління та права. С.265-267.
 16. Домбровський С.Ф. Про деякі питання організації правової та законопроектної роботи в Міністерстві аграрної політики та продовольства України. / С.Ф.Домбровський // Актуальні проблеми реформування земельних, екологічних, аграрних та господарських правовідносин: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (м.Хмельницький, 17-18 травня 2013 року). – Хмельницький. – Видавництво Хмельницького університету управління та права. – 2013. – С.299-304.
 17. Домбровський С.Ф. Роль юридичної служби сільського господарства України у забезпеченні передачі матеріалів про нестачі та інші непродуктивні витрати органам слідства, суду і вжиття заходів по відшкодуванню витрат / С.Ф.Домбровський / Міжнародна науково-практична конференція «Тринадцяті осінні юридичні читання», м.Хмельницький, ХУУП, 14-15 листопада 2014 р. С.37-39.
 18. Домбровський С.Ф. Правове забезпечення організації та діяльності юридичної служби в Україні та Польщі: порівняльно-правові аспекти / С.Ф. Домбровський, Л.С.Тараненко // Часопис ХУУП «Університетські наукові записки», 2016, №1 (57), - С.164-174.
 19. Самчук З.Ф. Юридичне обслуговування сільськогосподарських підприємств в умовах переходу до ринкової економіки: [автореф. атер.дис.]. / З.Ф. Самчук. – Харків. – 1994.
 20. Тараненко Л.С. Особливості надання правових послуг аграрним суб'єктам господарювання сільськогосподарською дорадчою службою: правові аспекти / Л.С. Тараненко // Вісник Харківського національного університету. – Серія: Право. – 2011. – № 945. – с. 187-192.
 21. Тараненко Л.С.. Про окремі історико-теоретичні питання організації правової роботи в галузях аграрного сектору економіки України / Л.С.Тараненко // Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез Міжнародної наукової конференції «П'ятнадцяті осінні юридичні читання» (м.Хмельницький, 21-22 жовтня 2016 року): [у 2-х част.]. – Частина друга. – м.Хмельницький. – ХУУП. – 2016. – С.53-57.
 22. Правове забезпечення діяльності господарських організацій (довідник юрисконсульта): навч. посіб. / Д. В. Задихайло, А. О. Олефір, В. М. Пашков. - Харків: Юрайт, 2016. - 528 с.

Тема 16

Правове регулювання ринково-договірних відносин у сільському господарстві України

1. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. - 2003. -№11.- Ст. 461.
2. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ - 2003. -№11.- Ст.

- 462.
3. Про оптові ринки сільськогосподарської продукції: Закон України від 25.06.2009р. №1561-УІ // ГУ. - 2009. - №147. - 08 серпня.
 4. Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі: Закон України від 10.04.2008 р., №250-VI // ВВРУ. – 2008. - №23. – Ст.213.
 5. Про аквакультуру: Закон України від 18.09.2012 р., №5293-VI // ВВРУ. - 2013. -№43. - ст.616.
 6. Про аграрні розписки: Закон України від 06.11.2012 р., №5479-VI // ВВРУ. - 2013. - №50. - ст.695.
 7. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
 8. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З..-К.,2000.-720 с.
 9. Аграрне право України: Підручник / За ред..О.О.Погрібного.- К.:Істина, 2009.
 10. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.
 11. Аграрне право: навч. посіб. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич. – Харків: Юрайт. – 2014. – 352 с.
 12. Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами ат відшкодування шкоди: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.03.1992, №6. Кодекс законів «Про працю України з постатейними матеріалами. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – С.778; Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних і цивільних справах. – К. – С.310.
 13. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995, №4 (із змінами та доповненнями) //Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України. 1965-1985. – К. – 1995. – 4.1.-С.31.
 14. Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ: Постанова Пленуму Верховною Суду України від 16.04.2004. №7 // Вісник Верховного Суду України. – 2004. - №6.
 15. Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 24.10.2011 р., №10 // Вісник господарського судочинства. – 2011. - №6.
 16. Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17.05.2011 р., №6 // Вісник господарського судочинства. – 2011. - №3.
 17. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 25.02.2016 р., №4 // Судова практика. – 2016. - №41. – 14-20 жовтня.
 18. Про Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (у редакції Закону України від 22.12.2011, №4212-VI): Інформаційний лист Вищого Господарського Суду України від 28.03.2013, №01-06/606/2013 // URL: //zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v_606600-13/print14.
 19. Домбровський С.Ф. Аграрна розписка як інструмент регулювання договірних відносин за участю сільськогосподарських товаровиробників / С.Ф. Домбровський, Л.С.Тараненко // Часопис ХУУП «Університетські наукові записки», 2013, №4 (48), - С.315-324.
 20. Осадько А.С. Правове регулювання лізингових відносин за участю сільськогосподарських товаровиробників:[автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / А.С.Осадько. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2016.
 21. Сашченко І.С. Правове забезпечення інвестицій у соціальний розвиток села в Україні: [автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / І.С.Сашченко. – Національний юридичний

Тема 17

Правове регулювання міжнародних аграрних відносин України як члена СОТ

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. - 2003. -№11.- Ст. 461.
3. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ - 2003. -№11.- Ст. 462.
4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991р., №959-ХІІ // ВВРУ.-1991.-№29.-Ст.377.
5. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. №1906-ІУ//ОВУ. - 2004. - № 35. - Ст. 2317.
6. Про захист іноземних інвестицій на Україні: Закон України від 10.09.1991р. №1540а-ХІІ // ВВРУ. – 1991.-№46.-Ст. 616.
7. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991р., №1560-ХІІ (із змінами та доповненнями) // ВВРУ. – 1991.-№47.-Ст.646.
8. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996р., №93/96-ВР (із змінами та доповненнями) // ВВРУ. – 1996.-№19.-Ст.80.
9. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994р. №4002-ХІІ // ВВРУ. - 1994. -№25. -ст.198.
10. Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції: Закон України від 17.07.1997 р., № 468/97-ВР // ОВУ. – 1997. - №41. – Ст.1.
11. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
12. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.
13. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З..-К.,2000.-720 с.
14. Домбровський С.Ф. Питання правового забезпечення інвестицій в агропромисловому комплексі. //Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. 2008,№4.-С.218.
15. Кандыба А.Н. Внешнеэкономическая деятельность в агропромышленном комплексе. Киев “Урожай”.-1993.
16. Коссак В.М. Правове регулювання іноземних інвестицій. Підручник..К.,-1999.- 176 с.
17. Поляк О. І. Господарсько-правове забезпечення здійснення зовнішньоекономічної діяльності в умовах СОТ: [автореф.дис.канд.юрид.наук: 12.00.06] / О.І.Поляк. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2016.
18. Сащенко І.С. Правове забезпечення інвестицій у соціальний розвиток села в Україні: [автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / І.С.Сащенко. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2015.

Тема 18

Правове регулювання організації праці в сільськогосподарських підприємствах

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971р. №322-VIII // ВВР

- УРСР. - 1971. - Додаток до №50.
3. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003р., №973-IV // ВВРУ.-2003.-№45. - Ст.363.
 4. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003р., №742-IV // ОВУ.-2003.-№23.-Ст.1014.
 5. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003р., №1087-IV (із змінами та доповненнями) // ОВУ.-2003.- №33. – Ст.17740.
 6. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997р., №469/97-ВР (із змінами та доповненнями) // УК. -1997. -№148-149. – 14 серпня.
 7. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992р., №2114-ХІІ (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1992.-№20. - Ст.272.
 8. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991р., №1576-ХІІ (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1991.-№49. - Ст.682.
 9. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
 10. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З..-К.,2000.-720 с.
 11. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.
 12. Аграрне право України: Підручник / За ред. Т. Є. Харитонов, І. І. Каракаш. - Одеса : Юридична література, 2017. — 436 с.
 13. Аграрне право: навч. посіб. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич. – Харків: Юрайт. – 2014. – 352 с.
 14. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду від 06.11.92. №9 із змінами від 01.04.94 №4. // ЗП Пленуму Верховного Суду України, частина І. К., 1995.
 15. Про практику застосування судами законодавства про оплату праці; Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.12.1999. №13 //Цивільно процесуальне законодавство України. Нормативно-правові акти, судова практика. Збірник нормативних актів. /Верховний Суд України. За ред. В.Т.Маляренка – К.: Юрінком Інтер, 2005. –С427.
 16. Даньшина К.Є. Правове регулювання трудових відносин у фермерських господарствах України: [автореф. дис. канд. юрид. наук:12.00.06] / К.Є.Даньшина. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2016.
 17. Домбровський С.Ф. Правові проблеми забезпечення дотримання законодавства про працю в колективних сільськогосподарських підприємствах та роль в цьому юридичної служби АПК. //Бізнес на Поділлі: стратегія, організація, ефективність.2001 с.124.
 18. Домбровський С.Ф. Особливості правового регулювання трудових відносин в сільськогосподарських виробничих кооперативах // Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез Міжнародної наукової конференції «Чотирнадцяті осінні юридичні читання» (м.Хмельницький, 23-24 жовтня 2015 року). – м.Хмельницький. – ХУУП. – 2015. – С.13-15.
 19. Домбровський С.Ф. Особливості дисциплінарної відповідальності працівників сільськогосподарських підприємств кооперативного типу та фермерських господарств / С.Ф. Домбровський // Часопис ХУУП «Університетські наукові записки», 2016, №3 (59), С.151-163.
 20. Кондратьєв Р.І. Локально-правове регулювання трудових відносин: [автореф. дис. доктора. юрид. наук] / Р.І.Кондратьєв. — Москва. – 1979.

Тема 19
Правове регулювання організації дисципліни праці

в сільськогосподарських підприємствах

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971р. №322-VIII // ВВР УРСР. - 1971. - Додаток до №50.
3. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003р., №973-IV // ВВРУ.-2003.-№45. - Ст.363.
4. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003р., №742-IV // ОВУ.-2003.-№23.-Ст.1014.
5. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003р., №1087-IV (із змінами та доповненнями) // ОВУ.- 2003.- №33. – Ст.17740.
6. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997р., №469/97-ВР (із змінами та доповненнями) // УК. -1997. -№148-149. – 14 серпня.
7. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992р., №2114-XII (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1992.-№20. - Ст.272.
8. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991р., №1576-XII (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1991.-№49. - Ст.682.
9. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
10. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З.-К.,2000.-720 с.
11. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.
12. Аграрне право: навч. посіб. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич. – Харків: Юрайт. – 2014. – 352 с.
13. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду від 06.11.92. №9 із змінами від 01.04.94 №4. // ЗП Пленуму Верховного Суду України, частина I. К., 1995.
14. Про практику застосування судами законодавства про оплату праці; Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.12.1999. №13 //Цивільно процесуальне законодавство України. Нормативно-правові акти, судова практика. Збірник нормативних актів. /Верховний Суд України. За ред. В.Т.Маляренка – К.: Юрінком Інтер, 2005. –С427.
15. Даньшина К.Є. Правове регулювання трудових відносин у фермерських господарствах України: [автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / К.Є.Даньшина. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2016.
16. Домбровський С.Ф. Особливості правового регулювання трудових відносин в сільськогосподарських виробничих кооперативах // Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез Міжнародної наукової конференції «Чотирнадцяті осінні юридичні читання» (м.Хмельницький, 23-24 жовтня 2015 року). – м.Хмельницький. – ХУУП. – 2015. – С.13-15.
17. Домбровський С.Ф. Особливості дисциплінарної відповідальності працівників сільськогосподарських підприємств кооперативного типу та фермерських господарств / С.Ф. Домбровський // Часопис ХУУП «Університетські наукові записки», 2016, №3 (59), С.151-163.
18. Кондратьєв Р.І. Локально-правове регулювання трудових відносин: [автореф.дис.доктора.юрид.наук] / Р.І.Кондратьєв. — Москва. – 1979.

Тема 20

Правове регулювання оплати праці в сільськогосподарських підприємствах

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та

- доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971р. №322-VIII // ВВР УРСР. - 1971. - Додаток до №50.
 3. Про прийняття Статуту Продовольчої та сільськогосподарської Організації Об'єднаних Націй: Закон України від 25.11.2003р. №1334-IV // ОВУ. - 2003. - № 51. - Ст. 2649.
 4. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995р., №108/95-ВР (із змінами та доповненнями) // ВВРУ. – 1995.-№17.-Ст.121.
 5. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996р., №504/96-ВР (із змінами та доповненнями) // ВВРУ. – 1997.-№2.-Ст.4.
 6. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.1993р., №3356-XII (із змінами та доповненнями) // ВВРУ. – 1993.-№36.-Ст.361.
 7. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003р., №742-1V // ОВУ.-2003.-№23.-Ст.1014.
 8. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003р., №1087-IV (із змінами та доповненнями) // ОВУ.- 2003.- №33. – Ст.17740.
 9. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997р., №469/97-ВР (із змінами та доповненнями) // УК. -1997. -№148-149. – 14 серпня.
 10. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992р., №2114-XII (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1992.-№20. - Ст.272.
 11. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991р., №1576-XI (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1991.-№49. - Ст.682.
 12. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р., №514-УІ (із змінами та доповненнями) // УК. - 2008. - №202. - 29 жовтня.
 13. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
 14. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З..-К.,2000.-720 с.
 15. Іванченко В.Т. Роль оплати праці в підвищенні ефективності сільськогосподарського виробництва // Економіка АПК. - 2004. - №1. - с.147-149.

Тема 21

Правова охорона праці працівників сільськогосподарських підприємств

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971р. №322-VIII // ВВР УРСР. - 1971. - Додаток до №50.
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992р., №2801-XII (із змінами та доповненнями) // ВВРУ. - 1993. -№4. - ст.19.
4. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992р., №2694-XII, в редакції Закону від 21.11.2002 р., №229-IV (із змінами та доповненнями) // ВВРУ. - 2003. -№2. -ст.10.
5. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
6. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З..-К.,2000.-720 с.
7. Охорона праці в Україні. Організація і управління. Нормативно-правове забезпечення. Дозвільна система. Небезпечні фактори і умови праці. Страхування. Відповідальність. Збірник офіційних нормативних актів (на 15.12.99). – К.: Юрінком, 2000.
8. Правила охорони праці у сільськогосподарському виробництві: наказ Держнаглядохоронпраці Міністерства праці та соціальної політики від 07.02.2000 р., №18, (Державний нормативний акт про охорону праці) // Київ. – 2000. – 158 с.

Тема 22

Захист прав сільськогосподарських підприємств та їх працівників

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971р. №322-VIII // ВВР УРСР. - 1971. - Додаток до №50.
3. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
4. Аграрна реформа в Україні. Законодавчі акти і нормативно-методичні документи (1990-1996). За ред.Зубця М.В.-Київ,1996.
5. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З.-К.,2000.-720 с.
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016р., №1402-VIII // ГУ. - 2016. -№132-133. – 16 липня.
7. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004р., №1701-ІУ //УК.-2004 -№111.- 16 червня.
8. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994р. №4002-XII // ВВРУ. - 1994. -№25. -ст.198.
9. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.2016 р., №1403-VIII // ГУ. - 2016. - № 122-123. – 5 липня.
10. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII // Голос України. – 2016. - № 122-123. – 5 липня.
11. Положення про порядок розгляду трудових спорів колгоспників. Затв. Союзною Радою колгоспів 02.04.1981р., (протокол №3), погоджено з ЦК профспілки працівників сільського господарства. //Довідник голови колгоспу, за ред. І.І.Емця, К.. «Урожай», 1987, с.56.
12. Примірні правила внутрішнього розпорядку колгоспу. Затв. Союзною Радою колгоспів 31.02.82, схвалені колегією МСГ СРСР 08.06.82, погоджені з ЦК профспілки працівників сільського господарства 30.03.82. Із змінами і доповненнями. Внесеними Союзною Радою колгоспів 13.03.83.//Довідник голови колгоспу, за ред. І.І.Емця, К., «Урожай», 1987. с. 18.
13. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду від 06.11.92. №9 із змінами від 01.04.94 №4. // ЗП Пленуму Верховного Суду України, частина І. К., 1995.
14. Про практику застосування судами законодавства про оплату праці; Постанова Пленуму Верховною Суду України від 24.12.1999. №13 //Цивільно-процесуальне законодавство України. Нормативно-правові акти, судова практика. Збірник нормативних актів. /Верховний Суд України. За ред. В.Т.Маляренка – К.: Юрінком Інтер, 2005. –С427.

Тема 23

Правове забезпечення соціального розвитку села

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003р., №973-IV // ВВРУ.- 2003.-№45. - Ст.363.
3. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003р., №742-IV // ОВУ.-2003.-№23.-Ст.1014.

4. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003р., №1087-IV (із змінами та доповненнями) // ОВУ.- 2003.- №33. – Ст.17740.
5. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997р., №469/97-ВР (із змінами та доповненнями) // УК. -1997. -№148-149. – 14 серпня.
6. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992р., №2114-ХІІ (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1992.-№20. - Ст.272.
7. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991р., №1576-ХІІ (із змінами та доповненнями) // ВВРУ.-1991.-№49. - Ст.682.
8. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р., №514-УІ (із змінами та доповненнями) // УК. - 2008. - №202. - 29 жовтня.
9. Про Основні засади розвитку соціальної сфери села: Указ Президента України від 20.12.2000р., №1356/2000 //УК.-2001.-№13.-24 січня.
10. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
11. Аграрна реформа в Україні. Законодавчі акти і нормативно-методичні документи (1990-1996). За ред.Зубця М.В.-Київ,1996.
12. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З.-К.,2000.-720 с.
13. Аграрне право України: Підручник / За ред..О.О.Погрібного.- К.:Істина, 2009.
14. Аграрне право: підручник для студ.вищ.навч.закл. / В.П.Жушман, В.М.Корнієнко, Г.С.Корнієнко та ін.; за ред.В.П.Жушмана та А.М.Статівки.-Х.:Право,2010.-296с.
15. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.
16. Аграрне право: навч. посіб. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич. – Харків: Юрайт. – 2014. – 352 с.
17. Гафурова О.В. Соціальний розвиток села в Україні: теорія та практика правового регулювання: [монографія] / О.В.Гафурова / за заг.ред. В.М.Єрмоленка. – К.: Ірідіум. – 2014. – 480 с.
18. Гафурова О.В. Правові проблеми соціального розвитку села: [автореф.дис. на здоб.наук.ступ.д.ю.н. за спец.12.00.06]. – Інститут держави і права Національної академії наук України. – Київ. – 2015.
19. Гетьман А.П. Проблеми правового забезпечення сталого розвитку сільських територій в Україні: [монографія] / А.П.Гетьман [та ін.]; за ред.: А.П.Гетьман, М.В.Шульга. – Нац. Юрид. Ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2016. – 360 с.
20. Савченко Г.І. Приоритетність розвитку сільського господарства України як принцип аграрного права: [автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06] / Г.І.Савченко. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого – Харків. – 2012.

Тема 24

Правове регулювання сільськогосподарської дорадчої діяльності

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Бюджетний кодекс України: від 08.07.2010р. №2456-УІ //ОВУ.- 2010 .-№ 59. - Ст. 2047.
3. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ - 2003. -№11.- Ст. 462.
4. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. - 2003. -№11.- Ст. 461.
5. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004р., №1877-IV // ВВРУ. -2004. - №49. -Ст.527.
6. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність: Закон України від 17.06.2004р.,

- №1807-IV // ГУ. – 2004. - №149. - 12 серпня.
7. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
 8. Бердило І. П. Суб'єкти сільськогосподарської дорадчої діяльності / І.П.Бердило // Проблеми оптимізації функціонування державно-правового механізму в Україні на сучасному етапі: матер.Всеукр.наук.-практ.конф. (м.Київ, 25 лист.2010 р.) – К.: Вид-во Європ.ун-ту, 2010. – С.48.
 9. Домбровський С.Ф. Правове регулювання сільськогосподарської дорадчої служби в Україні: [навч.посіб.] / С.Ф.Домбровський, Л.С.Тараненко. – Хмельницький: Вид-во ХУУП. – 2010.- 194 с.
 10. Котвіцька О.В. Дорадчі служби, як необхідний елемент інфраструктури ринку / О.В.Котвіцька // URL: www.minagro.gov.ua/page/10097.
 11. Тараненко Л.С. Про деякі питання правового регулювання аграрної дорадчої діяльності в Україні / Л.С. Тараненко // Університетські наукові записки: часопис Хмельницького університету управління та права. – 2010. – № 3 (35). – с. 111-116.
 12. Тараненко Л.С. Нове в законодавстві щодо подальшого удосконалення сільськогосподарської дорадчої діяльності / Л.С. Тараненко // Університетські наукові записки: часопис Хмельницького університету управління та права. – 2011. – №1 (37). – с. 228-233.
 13. Тараненко Л.С. Правове регулювання сільськогосподарського дорадництва в Україні: [монографія] / Л.С.Тараненко. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права.-2012.-164 с.
 14. Тараненко Л.С. Правове регулювання сільськогосподарського дорадництва в Україні: [автор.реф.дис. на здоб.нак.ступ.к.ю.н. за спец.12.00.06]. – Національний університет біоресурсів і природокористування України. – Київ. – 2013.
 15. Тараненко Л.С. Правові особливості реєстрації і регулювання діяльності суб'єктів сільськогосподарського дорадництва / Л.С. Тараненко // Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. – Харків. – 2014. – Серія: Право. – №1106. – с. 148-152.

Тема 25

Юридична відповідальність за порушення аграрного законодавства

1. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР (із наступними змінами та доповненнями) // ОВУ. – 2010. - №72/1. - ст.2598.
2. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 р., № 435-IV// ОВУ. - 2003. -№11.- Ст. 461.
3. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. №436-IV // ОВУ - 2003. -№11.- Ст. 462.
4. Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971р. №322-VIII // ВВР УРСР. - 1971. - Додаток до №50.
5. Кримінальний кодекс України: від 05.04.2001 р. №2341-III //ОВУ.-2001. -№ 21.-Ст. 920.
6. Земельний кодекс України: від 25.10.2001р. №2768-III //ВВРУ. - 2002. - № 3-4. - Ст. 27.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984р. №8073-X // ВВР УРСР. - 3984.-№51.-Ст. 1122.
8. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
9. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З..-К.,2000.-720 с.
10. Аграрне право України: Підручник / За ред..О.О.Погрібного.- К.:Істина, 2009.
11. Аграрное право России: учебник / рук.авт.кол. и отв.ред.М.И.Козырь. – М.: Норма: Инфра-М, 2010-608 с.

12. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.
13. Захарчук В.М. Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво за кримінальним правом України: [монограф.] / В.М.Захарчук. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права. – 2015. – 214 с.
14. Титова Н.И. Материальная ответственность работников сельскохозяйственных предприятий. –М., 1978.

Тема 26

Правове регулювання зовнішніх аграрних відносин у сфері виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції тваринництва та в іншій діяльності суб'єктів аграрного підприємництва

- 1) Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 1 червня 2000 року № 1775-III // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 36. — Ст. 299.
- 2) Про патентування деяких видів підприємницької діяльності : Закон України від 23 березня 1996 року № 98/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 20. — Ст. 82.
- 3) Про насіння і садивний матеріал : Закон України від 26 грудня 2002 року № 411-IV// Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 13. — Ст. 92.
- 4) Про карантин рослин : Закон України від 30 червня 1993 року № 3348 // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 34. — Ст. 352.
- 5) Про захист рослин : Закон України від 14 жовтня 1998 року // Відомості Верховної Ради України. —1998. — № 50-51. — Ст. 310.
- 6) Про зерно та ринок зерна в Україні : Закон України від 4 липня 2002 року № 37-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 35. — Ст.258.
- 7) Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур : Закон України від 10 вересня 1999 року [із змінами від 7 липня 2005 року] // Офіційний вісник України. — 1999. — № 39.
- 8) Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності за порушення законодавства з питань насінництва : Закон України від 17 листопада 1999 року // Офіційний вісник України. — 1999. — № 49.
- 9) Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру : Закон України від 17 червня 1999 року // Офіційний вісник України. — 1999. — № 27
- 10) Про виноград та виноградне вино : Закон України від 16 червня 2005 року [із змінами та доповненнями] // Відомості Верховної Ради. – 2005. — № 31. – Ст. 419.
- 11) Про племінну справу у тваринництві : Закон України в редакції Закону України від 21 грудня 1999 року // Урядовий кур'єр. — 2000. — 26 січня.
- 12) Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення щодо встановлення відповідальності за порушення законодавства про племінну справу в тваринництві : Закон України від 5 квітня 2001 року // Голос України. – 2001. — № 82.
- 13) Про охорону прав на сорти рослин : Закон України в редакції Закону України від 17 січня 2002 року // Голос України. – 2002. – 12 березня. — № 46.
- 14) Про ветеринарну медицину : Закон України в редакції з Закону № 361—V від 16 листопада 2006 року // Відомості Верховної Ради України. — 2007. — № 5—6. — Ст. 53.
- 15) Про Загальнодержавну цільову економічну програму проведення моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у живих тваринах, продуктах тваринного походження і кормах, а також у харчових продуктах, підконтрольних ветеринарній службі, на 2010-2015 роки : Закон України від від

- 04.06.2009 № 1446-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 42. — Ст. 636.
- 16) Про Загальнодержавну програму селекції у тваринництві на період до 2010 року : Закон України від 19 лютого 2004 року № 1517-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 23. — Ст. 319.
 - 17) Про захист тварин від жорстокого поводження : Закон України від 21 лютого 2006 року № 3447—IV // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 27. — Ст. 230.
 - 18) Про ідентифікацію та реєстрацію тварин : Закон України від 4 червня 2009 року № 1445-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 42. — Ст. 635.
 - 19) Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів : Закон України від 31 травня 2007 року № 1103-V // Відомості Верховної Ради України. — 2007. — № 35. — Ст. 484.
 - 20) Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з прийняттям Закону України “Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів” : Закон України від 19 березня 2009 року № 1158-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 30. — Ст. 428.
 - 21) Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них : Закон України від 6 лютого 2003 року // Урядовий кур’єр. — 2003. — № 46. — 12 березня.
 - 22) Про Загальнодержавну програму розвитку рибного господарства України на період до 2010 року : Закон України від 19 лютого 2004 року № 1516-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 22. — Ст. 313.
 - 23) Про молоко та молочні продукти : Закон України від 24 червня 2004 року // Відомості Верховної Ради. — 2004. — № 47. — Ст. 513
 - 24) Про безпечність та якість харчових продуктів : Закон України від 6 вересня 2005 року № 2809—IV // Відомості Верховної Ради України. — 2005. — № 50. — Ст. 533.
 - 25) Про дитяче харчування : Закон України від 14 вересня 2006 року № 142-V // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 44. — Ст. 433.
 - 26) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підтвердження якості та безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини : Закон України від 8 вересня 2005 року // Відомості Верховної Ради України. — 2005. — № 51. — Ст. 557.
 - 27) Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції : Закон України від 14 січня 2000 року // Відомості Верховної Ради. — 2000. — № 12 — Ст. 95.
 - 28) Про бджільництво : Закон України від 22 лютого 2000 року № 1492-III // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 21. — Ст.157.
 - 29) Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів : Закон України від 8 липня 1999 року № 60/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 36. — Ст. 317.
 - 30) Про пестициди та агрохімікати : Закон України від 2 березня 1995 року // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — № 14. — Ст. 91.
 - 31) Про Рекомендації парламентських слухань на тему: “Сучасний стан та перспективи розвитку сільського господарства і харчової промисловості України” : Постанова Верховної Ради України від 6 квітня 2009 року № 1240-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 38. — Ст. 544.
 - 32) Про заходи щодо підвищення якості вітчизняної продукції : Указ Президента України від 23 лютого 2001 року // Голос України. — 2001. — № 39.
 - 33) Про заходи щодо стабілізації ситуації на споживчому ринку та розвиток тваринництва в 2001—2002 роках : Указ Президента України від 17 лютого 2001 року // Урядовий кур’єр. — 2001. — № 41.

- 34) Про затвердження Порядку переробки винограду, плодів та ягід на виноматеріали на давальницьких умовах : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 листопада 1997 року № 1236 // Офіційний вісник України. — 1997. — № 46. — Ст. 51.
- 35) Про затвердження загальних вимог до здійснення переробки, утилізації, знищення або подальшого використання вилученої з обігу неякісної та небезпечної продукції : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 січня 2001 року № 50 // Офіційний вісник України. — 2001. — № 4. — Ст. 131.
- 36) Про затвердження порядку проведення державної ветеринарно-санітарної експертизи кормів, кормових добавок та ветеринарних препаратів, які містять генетично-модифіковані організми: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 15 лютого 2018 року № 178/31630. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0178-18>
- 37) Про затвердження Порядку етикетування харчових продуктів, які містять генетично модифіковані організми або вироблені з їх використанням та вводяться в обіг : Постановою Кабінету Міністрів України від 13 травня 2009 року № 468 // Офіційний вісник України. — 2009. — № 37. — Ст. 1240.
- 38) Про затвердження Порядку надання статусу спеціальної зони з виробництва сировини, що використовується для виготовлення продуктів дитячого та дієтичного харчування : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 року № 1195 // Офіційний вісник України. — 2007. — № 76. — Ст. 2819.
- 39) Про затвердження Порядку державного обліку наявності та використання пестицидів і агрохімікатів : Постанова Кабінету Міністрів України від 2 листопада 1995 року // ЗП. — 1996. — № 3. — Ст. 90.
- 40) Порядок проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, ведення переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 1996 року № 295 // ЗП. — 1996. — № 8. — Ст. 253.
- 41) Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 року № 770 // Офіційний вісник України. — 2000. — № 19. — Ст. 789.
- 42) Про заходи щодо вдосконалення регулювання ринку зерна : Постанова Кабінету Міністрів України від 20 липня 2000 р. // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
- 43) Про затвердження Порядку видачі примусової ліцензії на використання сорту рослин : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 січня 2003 року // Урядовий кур'єр. — 2003. — № 22. — 5 лютого.
- 44) Про затвердження Положення про Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 травня 2003 року // Урядовий кур'єр. — 2003. — № 96. — 28 трав.
- 45) Про заходи щодо реалізації Закону України “Про охорону прав на сорти рослин” : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 року // Офіційний вісник України. — 2002. — № 34. — Ст. 1592.
- 46) Про окремі питання розвитку селекції та насінництва сільськогосподарських культур на сучасному етапі : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 1998 року № 1409 // Офіційний вісник України. — 1998. — № 36.
- 47) Про заходи щодо державного регулювання виробництва і реалізації цукру та цукрових буряків : Постанова Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2006 року // Офіційний вісник України. — 2006. — № 8. — Ст. 431.
- 48) Про подолання кризового стану у тваринництві і птахівництві та стабілізацію розвитку галузі : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 1997 року № 1474 // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

- 49) Про затвердження Порядку видачі дозволу на ввезення на територію України тварин, продуктів тваринного походження, репродуктивного матеріалу, біологічних продуктів, патологічного матеріалу, ветеринарних препаратів, субстанцій, кормових добавок, преміксів та кормів : Постанова Кабінету Міністрів України від 1 липня 2009 року № 652 // Офіційний вісник України. — 2009. — № 50. — Ст. 1679.
- 50) Про затвердження Порядку видачі експлуатаційного дозволу : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 року № 978 // Офіційний вісник України. — 2008. — №86. — Ст. 2891.
- 51) Про затвердження положень про державну реєстрацію ветеринарних препаратів, кормових добавок, преміксів та готових кормів : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2007 року № 1349 // Офіційний вісник України. — 2007. — № 89. — Ст. 3273.
- 52) Про затвердження переліку особливо небезпечних (карантинних) хвороб тварин : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007 року № 1006 // Офіційний вісник України. — 2007. — № 59. — Ст. 2347.
- 53) Про затвердження Правил облаштування і утримання діючих (існуючих) худобомогильників та біотермічних ям для захоронення трупів тварин у населених пунктах України : Наказ Державного комітету ветеринарної медицини України від 27 жовтня 2008 року № 232 // Офіційний вісник України. — 2009. — № 8. — Ст. 258.
- 54) Про затвердження Інструкції щодо діагностики, профілактики та боротьби з губчастоподібною енцефалопатією великої рогатої худоби : Наказ Державного комітету ветеринарної медицини України від 04 вересня 2008 року № 180 // Офіційний вісник України. — 2008. — № 81. — Ст. 2750.
- 55) Про затвердження Програми розвитку інфраструктури ринку риби, інших водних живих ресурсів та харчової продукції, що з них виробляється, на 2005-2010 роки : постановою Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2004 року № 1755 // Офіційний вісник України. — 2005. — № 52. — Ст. 3450.
- 56) Про затвердження Правил пакування та маркування насіння сільськогосподарських культур в Україні : Наказ Міністерства аграрної політики України від 22 червня 2009 року № 426 // Офіційний вісник України. — 2009. — № 55. — Ст. 1924.
- 57) Про затвердження Порядку проведення ґрунтового та лабораторного сортового контролю : Наказ Міністерства аграрної політики України 23 грудня 2008 року № 866 // Офіційний вісник України. — 2009. — № 6. — Ст. 179.
- 58) Про затвердження Правил експертного визначення якості насіння і садивного матеріалу та порядку оформлення заяв : Наказ Міністерства аграрної політики України від 08 липня 2003 року № 223 // Офіційний вісник України. — 2003. — № 30. — Ст. 1572.
- 59) Про затвердження Порядку знищення насіння сільськогосподарських рослин, яке безпосередньо не може бути використане на продовольчі та кормові цілі : Наказ Міністерства аграрної політики України від 14 травня 2003 року № 132 // Офіційний вісник України. — 2003. — № 22. — Ст. 998.
- 60) Про затвердження Положення про присвоєння відповідних статусів суб'єктам племінної справи у тваринництві та Положення про відповідність суб'єктів племінної справи у тваринництві статусу племінного заводу, племінного репродуктора і племінного птахо репродуктора : Наказ Міністерства аграрної політики України і Української академії аграрних наук від 17 липня 2001 року № 215/66 // Офіційний вісник України. — 2001. — № 35. — Ст. 1646.
- 61) Про затвердження Положення про відповідність суб'єктів племінної справи у тваринництві статусу селекційного центру, підприємства (об'єднання) з племінної справи у тваринництві, заводської конюшні, контрольно-випробувальної станції, контрольно-випробувальної станції з птахівництва, іподрому, трендепо, підприємства (лабораторії) генетичного контролю, підприємства (лабораторії) з

- трансплантації ембріонів, підприємства (лабораторії) з оцінки якості тваринницької продукції : Наказ Міністерства аграрної політики України і Української академії аграрних наук від 29 липня 2002 року № 211/61 // Офіційний вісник України. — 2002. — № 33. — Ст. 1548.
- 62) Про затвердження Інструкції із селекції бугаїв м'ясних порід : Наказ Міністерства аграрної політики України від 21 січня 2009 року № 41 // Офіційний вісник України. — 2009. — № 11. — Ст. 349.
 - 63) Про затвердження Інструкції з оцінки якості молока корів, овець та кіз у племінному тваринництві : Наказ Міністерства аграрної політики України від 14 липня 2008 року № 421 // Офіційний вісник України. — 2008. — № 59. — Ст. 2005.
 - 64) Про затвердження Інструкції із селекції племінних бугаїв молочних і молочно-м'ясних порід : Наказ Міністерства аграрної політики України від 20 грудня 2005 року № 721 // Офіційний вісник України. — 2006. — № 10. — Ст. 646.
 - 65) Про запровадження ідентифікації і реєстрації коней : Наказ Міністерства аграрної політики України від 31 грудня 2004 року № 496 // Офіційний вісник України. — 2005. — № 14. — Ст. 746.
 - 66) Про запровадження ідентифікації та реєстрації свиней : Наказ Міністерства аграрної політики України від 31 грудня 2004 року № 497 (у редакції наказу Міністерства аграрної політики України від 28 квітня 2007 року № 296 // Офіційний вісник України. — 2007. — № 38. — Ст. 1532.
 - 67) Про запровадження ідентифікації та реєстрації овець і кіз : Наказ Міністерства аграрної політики України від 31 грудня 2004 року № 498 // Офіційний вісник України. — 2005. — № 5. — Ст. 284.
 - 68) Про затвердження Інструкції з оцінки кнурів і свиноматок за якістю потомства в умовах спеціалізованих контрольно-випробувальних станцій : Наказ Міністерства аграрної політики України від 6 серпня 2004 року № 290 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 34. — Ст. 2300.
 - 69) Інструкція з проведення тестування племінних тварин за ДНК-маркерами : Наказ Міністерства аграрної політики України 1 червня 2004 року № 197 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 24. — Ст. 1625.
 - 70) Інструкція з проведення цитогенетичного контролю племінних тварин : Наказ Міністерства аграрної політики України 1 червня 2004 року № 197 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 24. — Ст. 1625.
 - 71) Інструкція з проведення імуногенетичних досліджень племінних тварин : Наказ Міністерства аграрної політики України від 1 червня 2004 року № 197 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 24. — Ст. 1625.
 - 72) Про затвердження нормативно-правових актів щодо проведення генетичних досліджень у тваринництві : Наказ Міністерства аграрної політики України від 1 червня 2004 року № 197 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 24. — Ст. 1625.
 - 73) Про затвердження Інструкції з порядку обліку, видачі, зберігання та витрачання бланків племінних свідоцтв (сертифікатів) : Наказ Міністерства аграрної політики України від 20 травня 2004 року № 171 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 21. — Ст. 1482.
 - 74) Про затвердження Інструкції з бонітування великої рогатої худоби молочних і молочно-м'ясних порід, Інструкції з ведення племінного обліку в молочному і молочно-м'ясному скотарстві та зразків форм племінного обліку в молочному і молочно-м'ясному скотарстві: Наказ Міністерства аграрної політики України від 30 грудня 2003 року № 474 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 4. — Ст. 193.
 - 75) Про затвердження Положення про порядок проведення атестації працівників, які виконують спеціальні роботи, пов'язані з племінними (генетичними) ресурсами : Наказ Міністерства аграрної політики України від 17 листопада 2003 року № 406 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 2. — Ст. 86.

- 76) Про затвердження Положення про породовипробування у тваринництві : Наказ Міністерства аграрної політики України від 3 листопада 2003 року № 388 // Офіційний вісник України. — 2003. — № 47. — Ст. 2456.
- 77) Про затвердження нормативно-правових актів щодо бонітування племінних коней і племінного обліку в конярстві : Наказ Міністерства аграрної політики України від 22 березня 2016 року № 364 // Офіційний вісник України. — 2016. — № 992. — Ст. 8313.
- 78) Про затвердження Інструкції з бонітування норок, лисиць, песців, тхорів, єнотовидних собак, нутрій кліткового розведення, Інструкції з бонітування кролів, Інструкції з ведення племінного обліку в звірівництві та кролівництві та зразків форм племінного обліку в звірівництві та кролівництві : Наказ Міністерства аграрної політики України від 25 вересня 2003 року № 351 // Офіційний вісник України. — 2003. — № 43. — Ст. 2278.
- 79) Про запровадження ідентифікації і реєстрації великої рогатої худоби : Наказ Міністерства аграрної політики України від 17 вересня 2003 року № 342 у редакції наказу Міністерства аграрної політики України від 29 червня 2005 року № 289 // Офіційний вісник України. — 2005. — № 38. — Ст. 2384.
- 80) Про затвердження Інструкції з бонітування овець, Інструкції з ведення племінного обліку у вівчарстві та козівництві та зразків форм племінного обліку у вівчарстві та козівництві : Наказ Міністерства аграрної політики України від 16 липня 2003 року № 242 // Офіційний вісник України. — 2003. — № 33. — Ст. 1806.
- 81) Про затвердження нормативно-правових актів з питань розвитку бджільництва : Наказ Міністерства аграрної політики України і Української академії аграрних наук від 20 вересня 2000 року № 184/82 // Офіційний вісник України. — 2000. — № 43. — Ст. 1872.
- 82) Правила ввезення в Україну та вивезення за її межі бджіл і продуктів бджільництва : Наказ Міністерства аграрної політики України і Української академії аграрних наук від 20 вересня 2000 року № 184/82 // Офіційний вісник України. — 2000. — № 43. — Ст. 1872.
- 83) Про затвердження Інструкції про порядок проведення робіт з відтворення водних живих ресурсів : Наказ Міністерства аграрної політики України від 8 червня 2004 року № 215 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 38. — Ст. 2528.
- 84) Про затвердження Порядку проведення атестації виробництв, які здійснюють переробку продуктів лову : Наказ Держспоживстандарту України від 21 липня 2003 року № 125 // Офіційний вісник України. — 2003. — № 32. — Ст. 1744.
- 85) Про затвердження Порядку проведення атестації суб'єктів господарювання на право виробництва та реалізації насіння і садивного матеріалу та Положення про Державний реєстр виробників насіння і садивного матеріалу : Наказ Міністерства аграрної політики України від 29 травня 2003 року № 152 // Офіційний вісник України. — 2003. — № 29. — Ст. 1509.
- 86) Про затвердження ліцензійних умов провадження господарської діяльності з оптової торгівлі насінням : Наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Міністерства аграрної політики України, Державного комітету лісового господарства України, Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 26 листопада 2003 року № 124/422/194/201 // Офіційний вісник України. — 2003. — № 49. — Ст. 2569.
- 87) Про затвердження Положення про Державний реєстр заявок на сорти рослин : Наказ Міністерства аграрної політики України від 26 лютого 2003 року // Офіційний вісник України. — 2003. — № 13. — Ст. 589.
- 88) Про затвердження Положення про свідоцтво про авторство на сорт рослин : Наказ Міністерства аграрної політики України від 28 травня 2003 року // Офіційний вісник України. — 2003. — № 24. — Ст. 1162.

- 89) Про затвердження Положення про експертизу назв сортів рослин : Наказ Міністерства аграрної політики України від 23 червня 2003 року // Офіційний вісник України. — 2003. — № 24. — Ст. 1162.
- 90) Про затвердження Положення про Державний реєстр прав інтелектуальної власності на сорти рослин та про видачу патентів України на сорт рослин : Наказ Міністерства аграрної політики України від 13 грудня 2002 року № 390 (у редакції наказу Міністерства аграрної політики України від 15 серпня 2008 року № 515 // Офіційний вісник України. — 2003. — № 6. — Ст.250.
- 91) Про затвердження Правил складання та подання заявки на сорт : Наказ Міністерства аграрної політики України від 26 квітня 2007 року № 287 // Офіційний вісник України. — 2007. — № 41. — Ст. 1643.
- 92) Про затвердження Порядку поширення в Україні сорту, на який не поширюється виключне право власника : Наказ Державної служби охорони прав на сорти рослин від 12 березня 2003 року № 3-2/139-43 // Офіційний вісник України. — 2003. — № 14. — Ст.639.
- 93) Про затвердження Порядку перевірки збереженості сорту рослин : Наказ Міністерства аграрної політики України від 21 липня 2003 року // Офіційний вісник України. — 2003. — № 36. — Ст. 1959.
- 94) Правила ветеринарно-санітарної експертизи молока і молочних продуктів та вимоги щодо їх реалізації, затверджені Наказом Державного департаменту ветеринарної медицини, Міністерства аграрної політики України від 20 квітня 2004 року № 49 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 19. — Ст. 1365.
- 95) Про затвердження Ветеринарно-санітарних правил для боєнь, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин : Наказ Державного департаменту ветеринарної медицини, Міністерства аграрної політики України від 14 січня 2004 року № 4 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 4. — Ст. 205.
- 96) Про затвердження Правил передзабійного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно-санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів : Наказ Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 07 червня 2002 року № 2 // Офіційний вісник України. — 2002. — № 27. — Ст. 1304.
- 97) Про затвердження Ветеринарно-санітарних правил для суб'єктів господарювання (підприємств, цехів) з переробки птиці та виробництва яйцепродуктів, Правил ветеринарно-санітарної експертизи яєць свійської птиці : Наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини України від 7 вересня 2001 року № 70 // Офіційний вісник України. — 2001. — № 40. — Ст. 1821.
- 98) Про затвердження Інструкції про порядок здійснення штучного розведення, вирощування риби, інших водних живих ресурсів та їх використання в спеціальних товарних рибних господарствах : Наказ Державного комітету рибного господарства України від 15 січня 2008 року № 4 // Офіційний вісник України — 2008. — № 7. — Ст. 184.

Тема 27

Основні риси аграрного права зарубіжних країн

1. Аграрне право України: підручник / В.М.Єрмоленко, О.В.Гафурова, М.В.Гребенюк та ін. За заг.ред.В.М.Єрмоленка.-К.:Юрінком Інтер.-2010.-608с.
2. Аграрне право України. За ред.Янчука В.З..-К.,2000.-720 с.
3. Аграрное право Росси: учебник / рук.авт.кол. и отв.ред.М.И.Козырь. – М.: Норма: Инфра-М, 2010-608 с.
4. Аграрное право: учебник / С.А.Боголюбов, М.М.Бринчук, Н.О.Ведьшева и др.; отв.ред. М.И.Палладина, Н.Г.Жаворонкова. - Москва: Проспект, 2011.-432с.
5. Аграрне право: конспект лекцій в схемах / А.Г. Бобкова, Ю.М.Павлюченко. – Донецьк: ДонНУ, 2013.-244 с.

6. Домбровський С.Ф. Правове регулювання фермерських господарств за законодавством України та США. / С.Ф.Домбровський // Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Дванадцять осінніх юридичних читань» (м.Хмельницький, 8-9 листопада 2013 року). – Хмельницький. – Видавництво Хмельницького університету управління та права. – 2013. – Ч.1. – С.118-120.
7. Зіновчук В.В. Кооперативна ідея в сільському господарстві України і США. –К., 1996.
8. Кокотов Б.В. Фермерская аренда в США // Государство и право. – 1997. - №11.
9. Логуш Л.В. Фермерство в США: правові аспекти (досвід для України): [автореф.дис.канд.юрид.наук:12.00.06 / Л.В.Логуш – Львів. – 1997.
10. Логуш Л.В. Правове регулювання реалізації сільськогосподарської продукції за комерційним законодавством США // Право України. – 2002. - №3.
11. Павлова Э.И. Сельскохозяйственная аренда в Западной Европе // Вестник МГУ.- Серия Право. – 1995. - №6.
12. Черевко Г.В. Фермерська кооперація в зарубіжних країнах. – Львів. – 1994.
13. Місінкевич А. Л. Правові засади функціонування сільськогосподарських кооперативів в Україні з урахуванням досвіду республіки Польщі. / А. Л. Місінкевич// Часопис Хмельницького університету управління та права. «Університетські наукові записки. – 2018р. -№4. – С. 200-209.

5. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.president.gov.ua> – офіційний сайт Президента України.
2. <http://www.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.minjust.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства юстиції України.
5. <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> – офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
6. <http://consumer.gov.ua> – офіційний сайт Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужба).
7. <https://www.apr.adm-km.gov.ua/> – офіційний сайт Департаменту агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів Хмельницької обласної державної адміністрації.
8. <http://www.myland.org.ua/>
9. <http://land.gov.ua>

Розробники навчально-методичних матеріалів:

Викладачі дисципліни:

доцент кафедри трудового, земельного та господарського права, кандидат юридичних наук, доцент

_____ А. Л. Місінкевич

23 грудня 2019 року

Схвалено кафедрою трудового, земельного та господарського права

23 грудня 2019 року, протокол № 4.

Завідувач кафедри _____ І. О. Костяшкін

23 грудня 2019 року

Декан юридичного факультету, кандидат юридичних наук

_____ С. А. Крушинський

10 лютого 2020 року

Погоджено методичною радою університету 13 лютого 2020 року, протокол № 5.

Голова методичної ради _____ І. Б. Ковтун

13 лютого 2020 року

Обліковий обсяг програми – 4,42 ум.др.арк.